

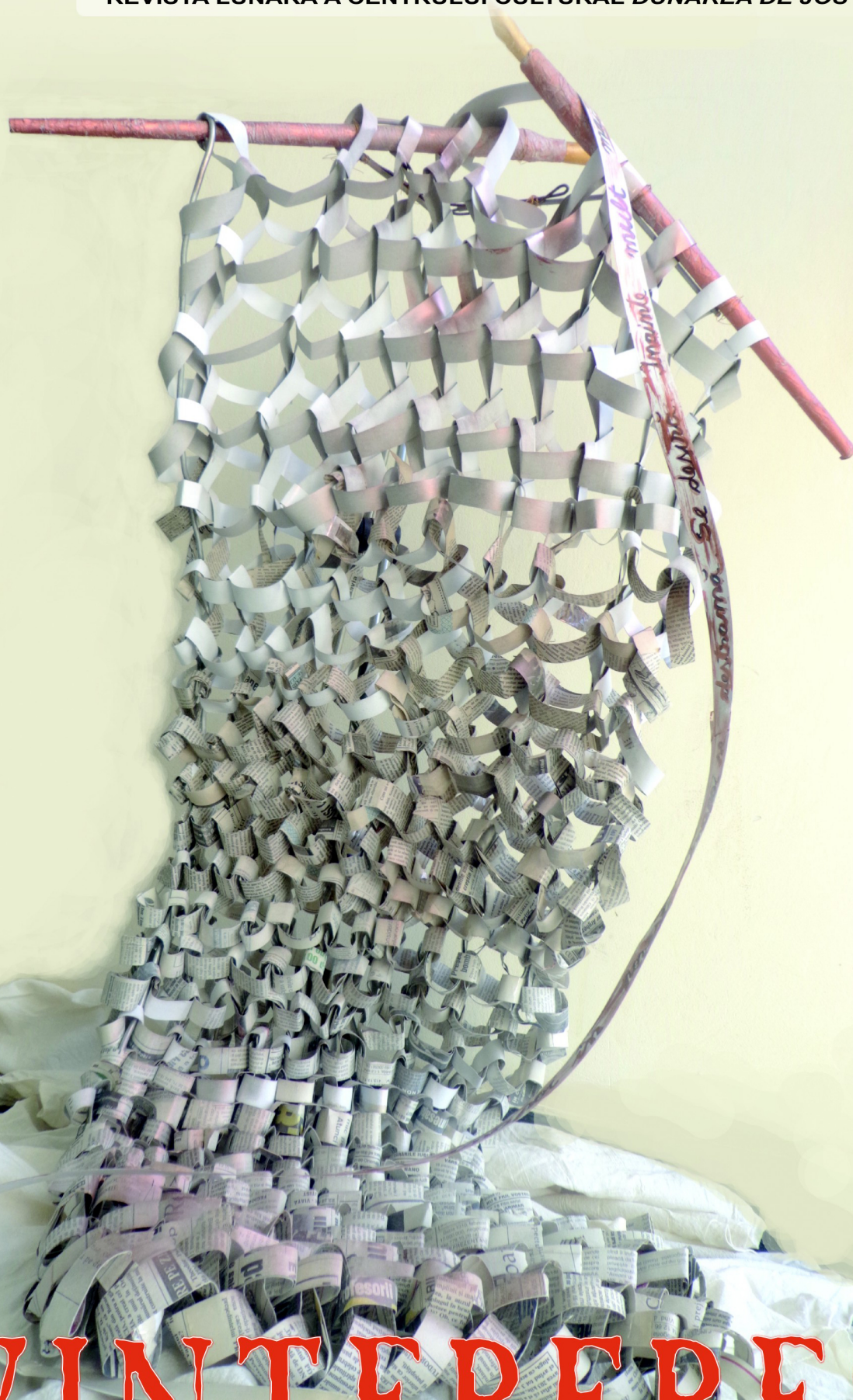
CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI

DUNĂREA DE JOS

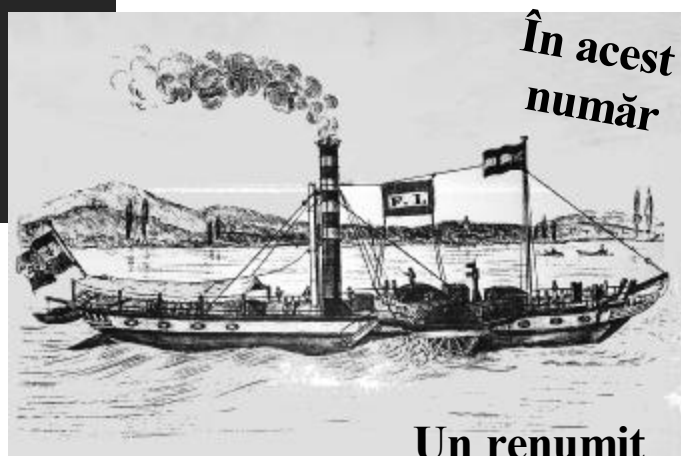

FONDAT ÎN 1908 - SERIE NOUĂ (ANUL XII) NR. 131 IANUARIE 2013
REVISTA LUNARĂ A CENTRULUI CULTURAL DUNĂREA DE JOS

Suflet către Suflet!

WINTERFRESH

În acest
număr

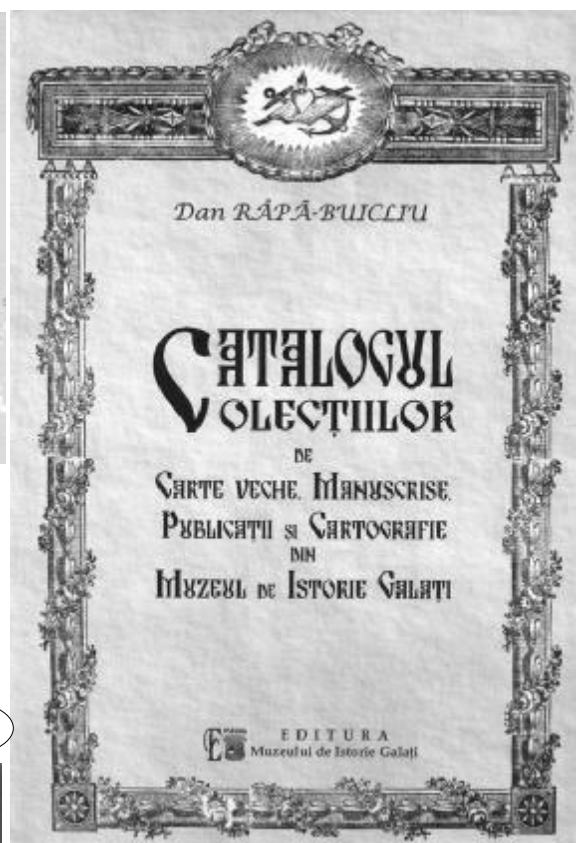
Un renumit
ambasador al
navigației la
Dunărea de
Jos

Un eveniment nerepetat în presa gălățeană

Avanpremieră editorială

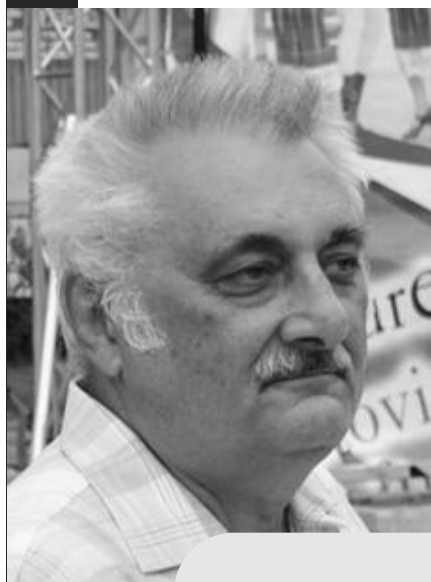

EVENIMENT EDITORIAL
- foto-reportaj la coperta 3 -

Foto-reportaj la pagina 2

**„ANUL 2013
SĂ FIE UNUL AL
ÎMPLINIRILOR, AL
REALIZĂRILOR
EXTRAORDINARE!
La mulți ani cu sănătate
tuturor gălățenilor!”**

NICOLAE BACALBAȘA

Președintele Consiliului Județului Galați

La închiderea ediției

Festivalul de Datini și Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou „Tudor Pamfile” - ediția a XXI-a, 23 decembrie 2012

Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, împreună cu Arhiepiscopia Dunării de Jos și Primăria Municipiului Galați, a organizat a XXI-a ediție a Festivalului de Datini și Obiceiuri de Crăciun și Anul Nou „Tudor Pamfile”, manifestare tradițională care se dorește a fi cel mai reprezentativ eveniment folcloric din județ și din Euroregiunea Dunării de Jos, privind colindul popular și obiceiurile tradiționale din sudul Moldovei. Festivalul își propune atât revigorarea, cât și promovarea tradițiilor populare și a obiceiurilor de iarnă.

Festivalul județean a reunit, anul acesta, cele mai reprezentative formații de colindători din județul Galați, dar și din Brăila, Vaslui, Vrancea, Ucraina și Republica Moldova însumând aproximativ 350 de participanți.

Vom reveni cu amănunte. (Sorin Stoica)

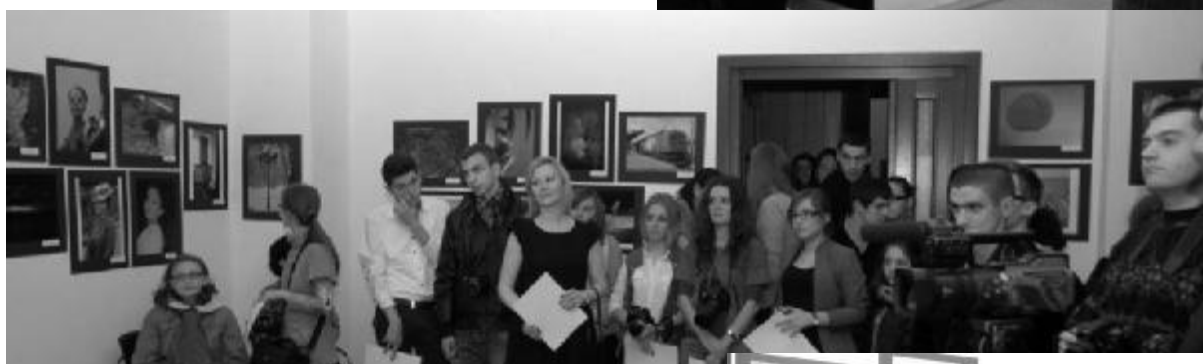
Suflet
câte suflet!

REVISTA
DUNĂREA DE JOS

apler

Început de drum...

7 decembrie 2012...

Surîdit
catre suflet!

Eveniment

Maria Dunavătu - În lumea lui Caragiale

Creația marelui scriitor I. L. Caragiale a inspirat de-a lungul timpului pe foarte mulți artiști plastici din țara noastră, fie ei pictori, graficieni sau caricaturişti. Cu mijloacele care le au la dispoziție, aceștia au căutat să găsească echivalențe plastice pentru personajele și situațiile întâlnite în opera dramatică, schițele și nuvelele sale. Majoritatea dintre ei au urmărit să exploreze în special latura comică a schițelor și comediei dramaturgului, extinzând astfel satira și umorul și prin intermediul imaginilor vizuale. Acest aspect l-a avut în vedere și pictorița gălățeană Maria Dunavătu, care în „Anul Caragiale” a ținut să cinstască memoria scriitorului printr-o expoziție de desene deschisă în foaierea Teatrului Dramatic „Fani Tardini”. Motto-ul sub care artista și-a reunit cele 90 de lucrări pe simeze are următorul conținut: „Caragiale a creat «cațavencii», «miticii» și «moftangiii», eu doar i-am vizualizat”. Întreprindere deloc ușoară, care necesită cunoașterea în profunzime a operei scriitorului, imaginație, stăpânirea tehnicii desenului, umor, ironie.

Maria Dunavătu nu și-a mai organizat o expoziție personală din 1996, de aceea găsim oportună readucerea în atenția publicului a unor coordonate biografice ale artistei. S-a născut la 5 septembrie 1949, în comuna Nicolae Bălcescu, județul Constanța. A absolvit Liceul de Muzică și Arte Plastice din Constanța (1968), Universitatea din București, Facultatea de Desen (1971) și Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, București, Facultatea de Muzeologie-profesori de desen (1983). În 1971 s-a stabilit la Galați și alături de activitatea la catedră s-a dedică picturii și graficii, cultivând deopotrivă peisajul, natura statică, compoziția, portretul. A trimis lucrări la expoziții organizate pe plan național la București, Iași, Constanța, Târgoviște. Din 1971 a participat la unele expoziții colective ale Filialei Galați a U.A.P. A fost, de asemenea, prezentă în expozițiile deschise de către profesorii de desen din municipiul Galați la Casa Corpului Didactic. A activat ca profesoară de desen la Școala Gimnazială Nr. 11 „Mihail Sadoveanu” și la Școala Gimnazială Nr. 28 „Mihai Eminescu”. O perioadă de câțiva ani a îndeplinit și funcția de inspector de specialitate la Inspectoratul Școlar Județean. Și-a deschis trei expoziții personale: 1983, Casa Corpului Didactic, Galați; 1989, 1996, Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”, Galați. A publicat lucrări de grafică în revistele „Porto Franco” (care i-a acordat și un premiu), „Pax Aura Mundi”, „Șansa ta”, „Axis Libri” etc. A realizat ilustrația la volumul „Pecetea ființei” de Stan M.

Andrei (Editura Pax Aura Mundi, Galați, 2005). Are lucrări în colecții particulare din România, Germania, Franța, Bulgaria, Israel, S.U.A. Numele său figurează în monumentalele albume de artă ale lui Valentin Ciucă, „Un secol de arte frumoase în Moldova” (vol. II) și „Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010”.

Cele 90 de lucrări expuse în foaierea Teatrului Dramatic „Fani Tardini” reprezintă personaje din lumea literaturii lui I. L. Caragiale, realizate cu markere speciale. Artista se oprește doar la chipul acestora, creând o galerie de expresii umane în stare să exprime diferite tipologii și caractere, figuri care stârnesc hazul sau intrigă, tipuri care evocă vremuri trecute, din păcate cu reverberații și în prezentul nebulos al României de azi. Avem în vedere în special fauna politicianilor, guvernanților și îmbogățiților peste noapte, care nu diferă cu nimic de cea din timpul lui Caragiale, ba dimpotrivă, pare mult mai coruptă și însetată de averi dobândite cât mai rapid. Ceea ce reține în desenele Mariei Dunavătu este stilul concis în care ea realizează aceste portrete. Cu mijloace grafice puține, ea conturează chipul personajelor sintetic, al unora doar din câteva linii. Deși toate lucrările au aceleași dimensiuni (30 x 21 cm), formele imaginilor nu cad în banal, sunt variate, linia desenului este puternică, viguroasă. Uneori ea este secundată de linii subțiri, de accente și umbre care diversifică mijloacele de expresie. Predomină curbele, care au un traseu continuu, sau sunt întrerupte. Uneori își fac simțită prezența și organizări cu ecouri cubiste. Artista nu menționează personajele caragialiene care i-au servit ca punct de pornire în plasmuirile sale, dar sugestivitatea lor face să le găsim similitudini în literatura marelui dramaturg și chiar în lumea în care ne mișcăm.

Dacă în alte ocazii am avut prilejul să-i admirăm Mariei Dunavătu lucrări de grafică inspirate din poezia lui Eminescu și Bacovia, în care elanurile lirice ale artistei creau o atmosferă intimistă, cu miresme romantice sau simboliste, iată că în această expoziție, cu personaje create pornind de la lectura scrierilor lui Caragiale, ea ni se relevă într-o ipostază mai rece, satirică, umoristică, preocupată de figura umană și de lumea lăuntrică diversă pe care poate s-o exprime înfățișarea unui chip. Așadar, o expoziție personală interesantă, organizată după 16 ani de la cea anterioară din 1996 (găzduită de Galeriile de Artă „Nicolae Mantu”), un cald omagiu adus marelui scriitor român la comemorarea a 100 de ani de la trecerea sa în eternitate.

C. Stoica

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

Octavian Mihalcea

Există anumite ritmuri lirice în care metamorfozele debutează epidermic, pentru ca treptat să se deplaseze către impalpabile teritorii. Volumul Andrei Rotaru, *Lemur* (Cartea Românească, București, 2012), evidențiază multiple semne ce însoțesc *crusta de sânge*, păstrând nealterată legătura cu universul marilor evadări. Discontinuitatea pare o consecință a acelei rimbaldiene dereglări sistematice a tuturor simțurilor. Detaliile stârnesc gânduri ocultate în cele mai adânci straturi, iar, ca o consecință, glisarea poartă aură saturniană: *pentru el se numesc altfel: mai întâi moartea, apoi accidentul, apoi crima./*

în urma lor: sinuciderea, abuzul, schimbarea.// de unde vin eu, ele au fost/ împachetate cu grijă:/ ani îndelungi într-un trup care

acum/ respiră câteva ore./ nu are nici un rost să lăsăm în același timp/ toate aceste amintiri. (Amintiri). Visceralul, etalat dincolo de estetism, însoțește toate aceste acțiuni dintr-o paradoxală specie corporalizantă, în cheie onirică. Sinesteziile abnormului, asemănătoare celor teoretizate de Rosenkranz, dau un fior profund supramundan versurilor Andrei Rotaru: *13 ani/ purtați pe un tors gigantic.// a țipat prima dată. apoi a pipăit./ în spatele coardelor vocale/ lua naștere ceva nou.// nici un alt indiciu. (Tors unisex).* Acaparantă, obscuritatea inflamează acest tainic traseu evolutiv. Putem simți aspra teroare a vremurilor. Transfigurarea pornește de aici, de la perisabilul materiei care îndeamnă, chiar și *à rebours*, la fugi ermetizate prin vintrele unui timp născut demult. Totul apare ca un *vortex* al flagelărilor, amplele manifestări fruste reliefând o lume supusă fragmentării. Zborul e cenzurat. Clausturarea situează *carnea* în pragul dezintegrării: *când au început mișcările cu pumnii/ de abia mai respira. i se spusese/ că acelea sunt gesturile unei păsări în colivie./ două erau negre,/ se târau pe jos./ alte trei erau negre, se țineau strâns,/ își împingeau trupul/ una alteia.// (respirau greu, spuneau sacadat ceva)// când țesutul se agăța de alt țesut,/ carnea începea să cadă. Cea mai mică/ era deja dezbrăcată. agoniza,/ iar membrele ei încă se unduiau. trăgea/ de pulpa robustă a unei păsări albe. (Păsări în cuști).* Atingerile au caracter aparent, învăluind schimbarea chipurilor cu unele noi, chiar și total străine. Vocea pulberii narcotizează revărsarea sângelui în labirint. Avem de-a face cu o abordare programatică, în sensul riguros al obscurizării. Simbolul unității se îndepărtează.

Rămâne hiatusul, transfigurat liric (*locul ăsta îi face rău.*) atunci/ desenează împrejurimile precum niște drumuri surpate./ între indicatori vitali,/ între derute și obiceiuri voit asimilate:/ nu a văzut lumina de peste o săptămână - / își poate induce ușor o stare de amețală./ se lipsește de hrană, nu vorbește cu nimeni,/ e atent la manii. (Locuri). În volumul Andrei Rotaru, un particular *misterium tremendum* dictează fluxul acaparant. Mișcări bizare însoțesc deplasarea, uneori și subterană, intensă repetare aproape rituală. Actanții sunt înfățișați spectral, în consistente umbre și atenuate lumini.

Epidermicul are acel tip de fluiditate cvasierotică: *șuvoaie de apă vin din toate părțile,/ privesc acei ochi rotunzi. se revarsă*

CHEILE EVADĂRII

fântânile/ cu var. Aerul rece în pori, în globii oculari./ simt palma lui strângându-mi gâtul. apoi mișcarea/ buzelor pe fața mea. recunosc apropierea asta.// sapă în gâtlee. desface piețele cu grijă;/ coboară mai adânc. ritmul sacadat al înaintării/ căldura de neoprit.// în astfel de cripte asfixia/ posedă întregul trup. (Ziuă 6). Câteodată, trupului îi este rezervată o consistență translucidă. Schimbarea identității asigură ample etalări fascinatorii, chiar și în prezența maculării, ivită constant: *și-a desfăcut firele unul câte unul,/ și-a dat jos pieile una câte una./ în lipsa lor, țeastă.// au fost strânse și arse. duse în saci de gunoi./ viețuitoarele adulmecă izul dulceag și urinează. (Nud).* Ascunderile fac parte din toată această neodihnă. Lumile paralele împrumută realității gesturi foarte dure. Unei realități cu sens discutabil. Impresionează tăria credinței într-o perpetuă alternativă. Tot ceea ce animă volumul *Lemur* pare descins din eclecticele peisaje ale unor alte și alte preistorii: *erau pline de apă diminețile în care s-a trezit/ și s-a ridicat; a umblat până în apropierea lor,/ a lătrat gutural,/ păsări au trecut pe deasupra. Au izbit cu ciocurile/ apa adunată pe timpul nopții (Astfel începe).* Peste tot găsim tuneluri. Sau prăbușiri succesive. Apar elevări, apoi suspendări reluate. Dansul frappează prin magnetismul împreunării inconștiente. Din *cuib* pleacă toate extensiunile întru descoperirea strigătelor înfierbântate, schimbătoare. Vibrațiile fințează sub specia constantei stării modificate: *aruncă sângele în părâu; își scaldă/ pulpele, pielea de pe ele se umflă precum pânza./ ca să iasă din ea toarnă pământ,/ o usucă.//*

(urmarea la pagina 10)

BLAZONUL POEZIEI LUI ARCADIE SUCEVEANU

Victoria Fonari

Poetul și eseistul Arcadie Suceveanu, actualul președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, la 16 noiembrie a împlinit frumoasa vârstă de 60 ani. În Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu” din incinta Uniunii Scriitorilor din Moldova cu această ocazie a fost organizată o expoziție jubiliară unde au fost expuse cele peste 20 de cărți, articole critice

dedicate creației Domniei Sale, distincțiile și premiile, printre care specificăm: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1987, 1999, 2000, 2002); Premiul Republican „Alexandru Donici” al Ministerului Științei și Învățământului al RSS Moldova (1989); Premiul Comitetului de Stat pentru Edituri pentru cartea „Mesaje la sfârșit de mileniu” (1990); Premiul „Bacovia” al revistei Ateneu din Bacău (1992); Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1995); Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române, pentru volumul „Eterna Danemarcă” (1995); Premiul Centenar „Lucian Blaga” din Cluj (1995); Premiul „Cartea anului” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii, ed. I, Chișinău (1996); Premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române (1997); Premiul Național al Republicii Moldova (1998); Medalia „Mihai Eminescu” (2000); Premiul Societății Cultural-Istorice „Mihai Viteazul” la Festivalul Internațional de poezie „Nichita Stănescu” (ed. XIV, Ploiești, 2002); Maestru al literaturii (2001); Ordinul „Gloria Muncii” (2010), Ordinul de Onoare al Republicii Moldova (2012).

Deși ceva mai mare decât personajul lui Cervantes, are o predilecție similară cu Prințul de la Mancha, preferă timpul cavalerilor din Evul Mediu. Această perioadă invadează imaginația sa în toate culorile obscure, cu toate fațetele monștrilor, cu clanuri nobile și asiduități de fabulos. Ornamentele nu lipsesc în sanctuarul poeziei. Doamnele și cavalerii coexistă cu moravurile actuale. Obscurul nu se ascunde în această epocă, această stare de ciumă, de molimă, de mlaștină se perindă ca un voal în timpul nostru dominat de haos și indiferență. Curajul și sacrificiul sunt înecate pe blazoanele Evului Mediu, autorul ne înlocuiește cu pasiunea și convenția. Stereotipul social naște monștri: viermele îndrăgostit de măr, romantica Apocalipsă, morarul Don Quijote (în alt articol am cercetat ipostazele eului liric în raport cu morarul Don Quijote versus Prințul de la Mancha).

Perspectivile neordinare oferă o altă conotație noțiunilor moarte, apocalipsă, ghilotină, judecata de apoi. Portretizarea lor este reluată dintr-un basorelief de

catedrală din carnavalul venețian, unde sub mască nu găsești decât pustiul. Acest vid macină eul liric. Și atunci în ipostaza de cruciat pornește în căutarea totemului cu ochi albaștri, dorește să intre de două ori în același râu, preferă să îmbrace pelerina lui Hamlet.

Elementul trubadurilor domină lexicul baroc: „Și ca un ultim, tragic cavaler, / Eu îmi înghit, c-un gest de-adio, spada” (*Barul Evul Mediu*). Carnavalescul valorificat prin gest este

aluzie la teatralizarea timpului nostru.

Apocalipsa în poezia lui Suceveanu este o concentrație de metatext unde vocalele schimbă sensul. Apocalipsa descinde în „Apă” și „Calipso”. Frumoasa nimfă care accede la toți naufragații timpului, accede și preia forma civilizațiilor. Apocalipsa este o imagine feminină, care permite să fie observată/simțită prin oglinda intuiției de „curajoșii nebuni”, care încearcă „s-o prindă”.

Pactul mefistofelic „de a opri timpul” se proiectează în „forma unei piramide”. Elementul feminin este relevat de simbolul „lunii”, elementul apei, „forme fluide”. Metamorfoza se datorează undelor din oglinda memoriei: piramidă, balenă, proprietatea locomotivei cu aburi. Apocalipsei, autorul îi atribuie trăsături: „calmă și ireală”, „indiferentă și aproape romantică”. Între imaginație și realitate ea percepe lumea scindată „jumătate Dincolo jumătate aici”. Apocalipsa este determinată de un sfârșit, un sfârșit care magnetizează „miliarde de apocalipse mai mici”.

Elementul lichid prin „apele ei” se extinde asupra unui spațiu existențial și se concentrează în „apă de smoală”. Soluție care absoarbe culturi și civilizații de pe Nil și Gange, „lumea greacă”, „orașul Pompei”. Dialogul „Priviți-o” constituie imperativul unui prezent imediat care segmentează timpul, îl fotografiază în clipă. Comparația totuși relevă o intensitate propulsivă: „trece (...) ca o cometă pe un cer de noroi”. Cosmicul și terestru se sincopază într-o diagramă Venn. „Trecea prin zodii și horoscoape/ trecea pe șine trecea pe roți”. Este o dinamicitate omniprezentă, Apocalipsa „trecea oriunde, trecea oricând...” impedimentele nu sunt atestate, lumea poate să o perceapă, dar nu are forță să o cerceteze. „Iat-o la gâtul secundeii”.

Condiția feminină. Apocalipsa este completată prin politica de gender cu „buldozerul” sau „locomotiva

continuarea la pagina 31

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

Poezia - formă a nedisimulării

„Viața noastră e o carte cu șapte peceți...”
(Mihail Gălățanu)

Trilogia **Burta înstelată, Poeme amniotice** și **Douăsprezece cântece înaintea nașterii** confirmă o mare iubire, un crez. O recunoaștere a maestrului întru cuvânt: **Nichita Stănescu**, cel care l-a determinat pe Mihail Gălățanu să conștientizeze că „*trezia*” înseamnă zbatere cu tine însuși, că „*trezia*” înseamnă provocare întru (re)cunoaștere și întru anticipare a ceea ce ar trebui să fie menirea unui artist. Iar acest proces al zămislirii nu putea trece decât prin „*necuvânt*”, prin „*necreat*” și, ca „*fărăamă*”, firește, înspre un generos „*ospăț al minții*”.

REVISTA
DUNĂREA DE JOS

Cu-atât este mai merituosă recunoașterea, sinceră și nedisimulată, cel mai frumos dar, ca o prosternare în fața unui **prinț** al poeziei românești. Bucuria de a se adăpa la fântâna dăătoare de miresme a poeticului nichitian a avut un prim imbold pentru Mihail Gălățanu: de a pătrunde „*înăuntrul fenomenelor, mereu înăuntrul fenomenelor*”, pentru ca „*<sine> să încerce din <sine> să iasă*”, ca o „*nezburață aripă*”.

Și cum viața (o spune tot Nichita) este o „*aventură a luminii*”, merită această proiecție din faza de embrion, de nucleu primordial întru slobozenie, reflecție a ceea ce se poate vizualiza prin vitraliile generoase ale pântecului matern (înțelegând, geneza), iar, în final, conștientizarea acestui frumos recurs, triumf al cunoașterii de sine prin sine. Câtă frumusețe, câtă venerație, într-acest: „*mă aplec peste fântâna nașterii mele*”, în această comuniune celestă: „*eu... beatitudinea lumii!*...”

Subtitlul primului volum din trilogia poetului Mihail Gălățanu se intitulează, sugestiv: „*Cântecul celui dinainte de naștere sau Cântecul celui care*

Avanpremieră editorială cu... portret de poet

nu se va naște niciodată”. Un volum care cuprinde 46 de poezii, o formă interesantă de elucidare a genezei „*Robului lui Dumnezeu, Mihail*”, cel care își conturează „*a doua natură*”, mai întâi, „*navigând după dulci ovule*” (**Interiorul mamei mele**), „*frumoase iluzii*”, ca un posibil „*pasager*” (**Atelierul de clopote**) în acest Univers.

Îndrăzneală vizualizare a viului/procreării (**Legea morală în noi**), având în vedere marile începuturi: „*La început a făcut Dumnezeu cerul și pământul...*” (**Facerea**) sau „*La-nceput, pe când ființă nu era, nici neființă...*” (M. Eminescu) Pentru Mihail Gălățanu „*începutul*” este Mama (ființa dăătoare de viață): „*Mama mea a fost lumea. La început*”. Iar ceea „*ce-și poate aminti*” nu poate fi decât „*cerul, / lumile din care am venit, din care sufletul meu a coborât...*” Ceea ce se păstrază, neîntinat, este acel „*înăuntru*” - al purității și-al unicității (**Eu nu mă mai nasc azi**). Câtă suferință se lasă conservată în acel „*sindrom*” al nașterii, adevărată, continuă „*aventură*” (**Noi aventuri ale încreării mele**)! Toate treptele evoluției se cer adunate, conservate, ca-ntr-un puzzle, neuitând de „*primul aer al lumii acesteia...*” (**Împărtășanie**), primul „*legănat de mersul mamei*” (**La zece luni**), „*amintirea lumii dintâi*” (armonie dintre făt și mamă/ingenua simbioză) și-apoi, liniștea interioară- „*somnul amniotic*”.

Și dacă nașterea și-ar urma cursul firesc întru îmbrățișare a realității concrete, ce-ar urma? Gânguritul, cântecul de leagăn, prima dragoste (triumf al vieții), maturizarea. Faze întru „*cuminecare*”, întru „*iscusință*”, întru „*adevăruri lucrătoare...*”, întru *desăvârșire*. În fond, ce este nașterea? Fragilitate în contactul cu-acel exterior necunoscut. Aceasta este esența trilogiei poetului Mihail Gălățanu.

„*Lumea*” proiecției sale este tristă. Momentul prenașterii însumează multă suferință, cumplită durere, multă răzvrătire. Nașterea devine spasm cu dureroase aduceri-aminte: „*Eu n-am fost niciodată eu. / Eu am fost celălalt. / Numai și numai celălalt. / Întotdeauna și întotdeauna celălalt...*” Halucinatorii imagini care umbresc un moment ce s-ar fi dorit optimist: „*Ochiul meu e plin de încreați... / Mii, zeci, sute de mii de încreați...*” (**Cântec încreat**)

„*Tânăr sunt și viața îmi ține în dinții inima...*” Venirea în lume este ademenitoare și, de ce nu, promițătoare (**Lumea Amăgitorului**). Interesant a fi „*nenăscutul prunc*” dăruit vieții „*ca bobul spumii*”, nobil triumf.

Prologul celui de-al doilea volum al **Trilogiei nașterii** este mult mai explicit: „*Sunt nenăscutul care hălăduiește / prin văi opaline. / Prin alte bucovine pline / de obcine și daline. Debordând de lumine...*” Cu subtilitate, poeticul surprinde anatomicul increatului: „*cu genunchii la gură*”, „*cu ochii ca doi bănuși întorși*”. Este doar un „*ou viu*”, rătăcind prin „*cețuri primordiale*”. Merită să admiri acest „*trup curat, cu cetină de carne*”, proaspăt, neîntinat. În aceasta constă puritatea, elogiul, sublimul: „*Sunt în Grația Ta, Doamne!...*”

Poetul se lasă învăluit sub arcadele clasicității, și astfel, cititorul ar putea intui voluptuoase vibrații eminesciene („*Părea că printre zăbrelele coastelor s-a fost deschis o poartă...* ”), sonorități blagiene („*Se aude Unicornul*”), spasme bacoviene („*Sunt un fel de Bacovia al șirei spinării. Al sistemului nervos / parasimpatic. Adie plăcerea / Prin sinapse, / Ca zefirul ușor, / Primăvara, / La mănăstirea Văratice...*”), exaltări ale limbajului tipic arghezian („*Și prin viespi, albi, aspide. Prin venin și miere dulce*”), cu învăluri apoi, „*prin hronic de Neculce*” sau „*cu dulci și vechi... și antice rostiri*”, dar și cu inflexiuni ale baladescului sau al parodicului, firește, demonstrând că poartă-n sine toată încărcătura esteticului (și nonesteticului), ca pe o retrăire a marilor valori, temelie creatoare, „*fântână*” a „*nenășterii*”.

Pentru vizionarul poet, nașterea este percepută ca o moarte: „*se-arată semnele morții pe trupul meu / Ca niște pete pe-o baltă de minereu...*”, dar și ca o **renaștere**, devenind: „*înviatul Dumnezeuului Meu...*”, prin binecuvântare (**Am trăi o vreme numai cu pâine, apă și amintirea lui Dumnezeu**). Înveșmântarea trupului nou-născut e al mirelui, mângâiere diafană, „*costumul de rugăciune*” al purității (**Costumul de mire**). Firește că acel strigăt galateic, „*naște-mă*”, nu se putea finaliza decât printr-un triumf: „*Primește-mă, Doamne, în poala Ta / Cea tihnită. / În poala inimii Tale, neprihănită...*”

Ne surprind reminiscențe care adâncesc suferința: „*urăcioșenia Dvs. lume*”, „*Prea-Înalt Scârboșenia Dvs., Lume a Diavolului*”. Aceste „*însemne*”-l afectează, de aici și credința: „*Ochi pentru ochi, / Dinte pentru dinte e legea...*” Posibil (reflectând la Osho), poetul va împrumuta puțin din „*sămânța lui mistică*” și astfel, va „*vedea cu inima prin oameni, ființe, fenomene ale naturii... interioare...*” (**Acolo unde nimeni nu vede**) După un angoasant proces de ne/naștere, care s-a pecetluit psihic în subconștientul său, nici iubirea nu i-a produs

încântare, ci dimpotrivă, dezamăgire. Așa ne explicăm acea codificare afectiv-bulversantă, din: „*cum e să iubești o femeie pe dinăuntrul ei*” sau: „*Suntem niște matrioște. Stăm unul în celălalt / Și la un moment dat ne părăsim...*”

Al treilea volum, **Douăsprezece cântece înaintea nașterii** înobilează triada, precum o „*cină de taină*” a unei proiecții ambițioase, în douăsprezece „*cântece*” întru triumful seminței de foc ce va să fie în confruntarea cu sinele. Douăsprezece trepte zvâcnind întru luciditate. Odiseea unei evoluții întru slobozenie, întru lumină, precum o „*fructificare*” „*în numele zborului*” (Nichita Stănescu). Din prolog reiese accepția eului de-a se confrunta cu viața care nu este altăceva decât o aventură înflorind și înfruntând moartea cea liberatoare („*Noi nu ne scriem viața, ci ne scriem moartea*”)/ **Al cincilea cântec înaintea nașterii**)

Poetul dorește să conserve amintirile din faza de *făt* ca fiind de o nobilă puritate. Se pune o vizibilă stavilă între viața lumii exterioare și viața intrauterină. Și-n acest context, putem realiza o subtilă comparație. Dacă viața umanului este precum „*o insulă în oceanul singurătății...*” (Kahlil Gibran), atunci ne explicăm de ce fătul - în viziunea poetului Mihail Gălățanu - preferă acea insulă a interiorității. Se simte protejat de emoții, de suferință, de contactul cu „*răul*”. Nu „*nașterea*” este punctul nevralgic, adică ieșirea în lume, ci „*despărțirea*” de lumea de vis, de-acea puritate virginală. Un refuz de a pierde valorile acumulate de sistemul senzorial și perceptiv, în acea fază de făt. Teamă de a nu pierde inocența. Sficiunea de a se confrunta cu nemiloasa (duplicata) realitate. Acest ultim triptic, alcătuit din douăsprezece cânturi (cântece de leagăn prenatal) reprezintă, în fapt, douăsprezece trepte de inițiere, care se doresc a sta la baza confruntării cu ceea ce numim, generic, **Viață**.

Acesta este miezul lăuntric al trilogiei.

Bibliografie:

- M.Gălățanu - **Burta înstelată**. Ed. Vinea, București, 2005.
 Mihail Gălățanu - **Poeme amniotice**. Ed. Limes, Cluj, 2008.
 Mihail Gălățanu - **Douăsprezece cântece înaintea nașterii**. C.R., București, 2012.

Livia Ciupercă

Lumea cealaltă se vede din lumea asta

Azi am făcut cu adevărat cunoștință cu poetul Tudor Gheorghe Calotescu, pentru că abia acum am trecut prin emoția lui de-o clipă turnată în poemele universale ce alcătuiesc recentul volum **Într-o lume ogîndă**. Am sentimentul că sunt pe poziție, că nu greșesc vorbind la superlativ despre el. E suficient să-i citești câteva poezii precum: *Concasăm vise, De-a v-ați ascunselea, Cad păsări, Întorc ceasul, Să ningă, Nu vreau, Axioma iubirii, Iluzia libertății ține cât o prăbușire, În viața asta jocurile sunt făcute, Te zidesc, Nu mai pictez, La supermarket, Lumea se comprimă, La amanet, Sunt o poveste, Doamne, Mamă* (și numărul lor poate continua) pentru a-ți da seama că acest poet nu e unul obișnuit, făcut, ci unul născut.

Se vede că nimic nu e căutat, poezia îi iese în întâmpinare din fiecare lucru, iar rolul lui este doar de-a o scrie. Asupra lui se dă un adevărat asalt căruia uneori nici nu-i poate face față, singur o sugerează în poezia *Doamne: nu-mi da iubire/ nu cred că mai știu/ ce să fac cu ea/ abuzez de nebun/ sufoc lumea/ păcătuiesc ca um măr/ ce se dăruie-nflorit/ pe o mângâiere de vânt/ mă îngrop rădăcină/ visez lumină/ îmi despletesc frunzele/ mă îmbrac cu omăt/ și-ți promit primăvară/ mugurul meu// Doamne/ cât de mult te iubesc*. Cu cât mai multă iubire, pe atât mai multă poezie. E ca și când nu poezia ar fi a lui, ci invers. Se confirmă în felul acesta adevărul potrivit căruia noi suntem înconjurați numai de lucruri *bune foarte*, dar pentru a le vedea trebuie să ni se deschidă ceilalți ochi. Din cele mai umile cuvinte scoate esențe întocmai ca alchimistii, esențe ce sporesc lumea *lucrurilor care nu se văd*. El e străin în lumea asta ori lumea-i străină în el? Spun așa pentru a-i spori lui întrebările, ca și când cele de până acum nu i-ar fi suficiente. Zice el în *Iluzia libertății ține cât o prăbușire: sunt plin de întrebări/ dezamăgit de răspunsuri*. Sper ca răspunsul meu să nu-l dezamăgească – poetul trăiește într-o lume străină.

La Tudor Gheorghe Calotescu rădăcinile, zborul, visul, iubirea, ninsoarea și omul de zăpadă, dorul, zâmbetul, primăvara, timpul și clipa, albastrul etc. sunt categorii-metaforă ce mărturisesc despre permanenta lui căutare și apropiere de Dumnezeu, dar în stilul apostolului Toma, care nu crede până nu vede. De aici sfâșierile lui între îndoială și certitudine, întrebări și răspunsuri, între fascinația cunoașterii și înțelegerea smerită în fața neputințelor. De aici uneori prea multul curaj de-a-L provoca pe Dumnezeu, cum o făcea și Tudor Arghezi, în poezii precum *Totul era hotărât* sau *În viața asta jocurile sunt făcute*.

Să urmărim mai îndeaproape aceste motive, *iubirea* fiind primul dintre ele. În poezia *Doamne*, cum mai spuneam, poetul se simte condamnat la iubire: *nu-mi mai da iubire/ nu cred că mai știu ce să fac cu ea*. Nu știe, dar de aici au ieșit aceste poeme. Autorul lor este atât de sensibil și curat

încât îndrăznesc să spun că această stare este superioară unei credințe de rând - evlavie de formă. Neliniștea îl urmărește și aici, poetul neezitând s-o exprime în finalul poemului *Totul era hotărât: eu voi continua să-mi hrănesc spiritul cu iubire/ și trupul cu păcate*. Dar până când? Până la întâlnirea cu desăvârșirea, iar iubirea de Dumnezeu este singura desăvârșire pe măsura noastră. De aici vin *rădăcinile* și *zborul* în poezia lui Tudor Gheorghe Calotescu. Chiar dacă copacul are rădăcini la modul concret, el *duce cerului seva pământului*, o altă formă de zbor. Toate lucrurile unesc aici pământul cu cerul. Ce să mai vorbim despre om?! Nichita Stănescu zice: *Oamenii sunt păsări nemaiîntâlnite/ cu aripi crescute înăuntru/ care bat un aer mai curat/ care e gândul*. Cum copacul renaște din rădăcinile sale, la fel e și cu omul, până nu moare omul vechi din noi nu poate să se nască cel nou, moartea fiind doar o etapă fără de care viața n-ar putea continua. Rădăcinile omului nu sunt în pământul acesta, ci în acela transfigurat din ultima carte a Bibliei (poezia *Eu nu știu să mor*). La urma urmei la ce sunt bune cunoștințele despre rădăcini fără știința de-a dăruia? (poezia *Nu vreau*). *Un măr/ ce se dăruie înflorit/ pe o mângâiere de vânt* (poezia *Doamne*) este poetul care ajunge prin rădăcini la lumină, prin moarte la viață. O altă corelare între lumea aceasta și cealaltă este sugerată și în *Visător: când zborul nu e de-ajuns/ împachetez aripile/ și reînvăț mersul, zborul aparând ca un frate geamăn al mersului, cum eternitatea n-ar putea exista fără viața aceasta*.

Visul, un alt motiv ce ne conduce dincolo. Visul în poezia *Concasăm vise* nu-și are locul în lumea de azi, ci în cea eternă, dinlăuntru. Lumea excesiv de reală este un concasor *unde facem praf de uitare/ din orice vis*.

Să revenim la *iubire* – aceea care mișcă sori și stele, cum spune Dante Alighieri, calea regală a mântuirii, conform Sfintelor Scripturi - este la loc de cinste în creația poetică a prietenului nostru. În poezia *Iubire* poetul face responsabil acest sentiment de toate întâmplările vii. Mai întâi ea este o furtună și de aici consecințele: desfrunzește, luminează, sfâșie, oferă zborul. În *Sună a vis, dar e iubire* vine mai întâi *starea de floare/ ce-și cheamă fluturele* (zâmbetul), după care urmează dăruirea ca expresie a iubirii adevărate. În iubire rămâne ultima speranță, ultima licărire de viață: *te duc iubire/ poate reușesc să-mi cumpăr o pâine*. Unde? *La amanet*.

Dorul care întrece memoria ne ține legați nu atât de trecut cât de viitor. În finalul poemului *Uneori*

ai de ales dorul apare ca o mulțime de stele, ca apoi în *Te zidesc* să asistăm la zborul Meșterului Manole către adâncul durerii din el, în ciuda faptului că pământul îl roagă să-i fie rădăcină, zbor în urma căruia se alege cu destinul stelelor.

Ninsoarea și *Omul de zăpadă* apar frecvent în acest volum ca nevoie de purificare a maculatului. Fulgii și bulgării de zăpadă sunt stele căzute pe pământ, iar omul - tot de zăpadă - există cu condiția de a nu ajunge decât în primăvara altui pământ. Un îndemn la renaștere, la ieșirea din lume (comandamente biblice), căci despre ce altă lume poate fi vorba în sintagma *sfârșitul lumii* dacă nu aceea din care suntem îndemnați cu insistență să ieșim? Problema nu e sfârșitul lumii cât ieșirea din lume.

Zâmbetul prefațează iubirea. *Zâmbetul* în așteptarea iubirii este - *ca o stare de floare/ ce-și cheamă fluturile* (poezia *Sună a vis dar e iubire*).

Primăvara e prezentă și ea, dar nu aceea pe care n-o apucă omul de zăpadă, ci a *universului în care te iubesc* (*E primăvară*). De fapt lumea iubirii are un singur anotimp.

Timpul este o *șoaptă pe nisipul clepsidrei*, iar *clipa o bătaie de inimă între două iubiri*. Trecerea timpului se ascultă cu inima iubitei cum *oceanul se ascultă într-o scoică* (poezia *Descuț*).

Și *albastrul* este un vis, iar visul acesta este drapelul pământului nostru, ori o stație pentru Voroneț. Iată cum în *Lumea se comprimă* poetul adoarme lăcrimând în cerul albastru de pe fundul oceanului: *încerc să-mi respir viața/ dar nu mai am adânc/ l-am înecat pe o plajă/ o dată cu atlantida/ îmi e din ce în ce mai strâmt/ în tăcerea/ dintre două guri de apă/ și un vis albastru/ cu delfini și stele/ tot ce-mi amintesc e albul nesfârșit/ o mână de femeie ce mă plânge/ și acest sentiment ciudat/ căruia îi spunem iubire/ toate acestea/ au gustul oceanului/ ceva între lacrimă și nesfârșire*.

Să revenim la *clipă*. Bătăile inimii sunt *un fel de morse/ bătut în neștire de un ciocârlan/ în colivie* (*La amanet*). Anii ca anii, clipele contează să nu le pierdem.

Și *hazardul* este un element dintre cele mai reprezentative ale acestei lumi: *sunt pline străzile de morfi vii/ ce locuiesc în coșciuge de beton/ stau cu timpul la tâmplă/ și joacă ruleta rusească*.

Câteva imagini rarissime.

Iată cum apare sentimentul primăverii în *Sunetul vieții*. Florile sunt *subțirele obraz al firii*. Că cine, la o

adică, a aflat de unde le vin acestora culorile și miresmele?

Îmbrățișarea e ca un transplant (*O îmbrățișare*); *dimineți de ceară* (*Închid ochii*); *gânduri rostogolite spre vârf* (*Iluzia libertății ține cât o prăbușire*); *să ningă neted, imens* (*Să ningă*); *între două prăpăstii.../ un loc unde iubirea/ nu va fi vinovată/ decât de absență* (*Într-o lume oglindă*); *țin minte că atunci când te iubesc/ e întotdeauna lună plină/ sau doar inima mea pictează cerul* (*Nu mai pictez*); *vis de plastic* (*La supermarket*); *dar nu mai am adânc/ l-am înecat pe o plajă/ o dată cu atlantida* (*Lumea se comprimă*); *îmi număr dorul stea cu stea* (*Uneori ai de ales*); *vinovat de adâncul cerului e albastrul oceanului* (*Vinovat*) etc.

În lumea cea mai de jos din *La supermarket*, *La amanet* ori *Concasăm vise* întâlnim poezia. Toate lucrurile de aici își arată poetului, cu ochii larg deschiși, goliciunea, ceea ce ar putea duce pe un neavizat la deznădejde, dar pe poet această panoramă a deșertăciunilor îl împinge delicat în brațele lui Dumnezeu. Aici stă adevărul din cuvintele *Toate lucrează înspre binele celor ce-L iubesc pe Dumnezeu* și tot în acest sens trebuie înțeleasă și constatarea făcută de Creator, la finalul Genezei, cum că toate lucrurile sunt *bune foarte*. Toate cântă, toate vorbesc despre o altă realitate. Prin cuvânt poetul schimbă lumea, chiar fără s-o

știe, după modelul Celui Prea Înalt.

Mă opresc în câteva cuvinte în fața poeziei *Te zidesc*, ce se încheie așa: *tu fântână/ eu stele/ tu/ Ana/ eu/ Dor*. Se subînțelege aluzia la balada Meșterului Manole. Eroul acestei balade n-a murit, căci a zburat spre stele, iar Tudor Gheorghe Calotescu se simte locuit de spiritul legendarului personaj. *Și tu te supui cărămidă/ în mâinile mele aspre/ de căutare/ de nesfârșit/ te amestec cu nemărginirea*, se adresează poetul Anei lui, care este una cu cărămida aceea de forma inimii din mâinile-i aspre. Și după această zidire-rugăciune poetul zboară spre două zări: *adâncul durerii din mine și înaltul iubirii din tine*.

În *Într-o lume oglindă* ni se sugerează ideea că în lumea asta pot fi citite tainele Împărăției viitoare, iar poezia, în peregrinările ei, s-a oprit pentru o clipă să-și întâlnească poetul în persoana prietenului nostru Tudor Gheorghe Calotescu.

Constantin Oancă

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

- continuarea de la pagina 4 -

atunci când se ridică, poartă pânza în jurul gâtului, apa/ bolborosește în urmă:/ pământ pe pământ, vietate pe vietate,/ dintr-un trup asimetric (Întârziere). Sub vibrația clopotului, recunoscută, se pleacă nesfârșitele esențe metamorfe. Vocile sângelui erodează chiar și cele mai ascuțite pietre. E un dans inițiativ desfășurat în direcții ultrasensibile, lumi în lume. Enigma lemurului poate viza atât călătoria nocturnă a sufletului în căutarea pierdutei stabilități cât și existența exotică proprie speciei lemurienilor. Apropiată stilului dalinian, Andra Rotaru sondează thanaticul: *de o parte și de alta a drumului./ stârvurile care se odihnesc./ seamănă, de la distanță, cu grămezi de mere putrede./ de partea cealaltă a drumului, stârvurile prospete./ seamănă cu merele roșii, cărnose, vii./ un lichid alb trece prin ele./ gurile de abia întrezărite au rămas deschise./ formele lor rotunde./ o apă le fâșnește din nări, inundă carnea uscată. (corpurile atârna. burți uriașe despicate,).* Totul e supus fenomenelor circulare. Elocvența se ascunde după intersecții noduroase și hiperdimensionate. Mersul are consistența tremurului. O estetică a rostirii oculte animă versurile Andrei Rotaru. Relieful carnal incită și, totodată, promite ipostaze mult mai accentuate, de altă natură. Sinteza om-animal implică un spectacol în care *solzi lucioși cresc deodată cu trupul./ cu pleoapele strânse./ cu nările umplute la refuz/ laptele bun se face lapte rău./ pământul lichid se face pământ tare. (Premergătoare).* Uneori e depășită simbolistica transformării pentru o statornică furie ce poate fi chiar contondentă. Sintagma *Lemur* ia valoare psihedelică, mantră dedicată aflării acelor breșe salvatoare...sau poate nu: *are ochii sticloși./ își apropie botul de brațele mele./ îmi spune să-i iau capul în mâini./ să-i așez gâtul pe al meu. lemur, șoptesc./ blana lui e acoperită de sânge./ a fost de curând cu o vietate, a târât-o pe câmpuri./ îmi pipăi degetele, pielea are gustul lui./ sângele a stat ore întregi adăpostit sub unghii./ izul neschimbat pe care l-am gustat în același timp/ și vietatea omorâtă de el. (Un corp nou).* Aglomerarea corpurilor naște incertitudini cromatice asumate existențial. Distanțele vor fi întotdeauna variabile, până la ultima răsucire a luminii, invocând desprinderea.

Exerciții de iarnă cu motan

Motanul meu a ajuns la vârsta maturității. Credeți că s-a schimbat ceva în comportamentul lui? Vă înșelați! Ca și la oameni, și la motani mintea vine mult mai... pe urmă. Dacă vine.

Poate că nu de motanul meu vă arde dumneavoastră pe criza asta. Însă pe el, vă asigur, chestia asta îl lasă rece. E politician sadea. A fost o vreme când mă enerva atât de tare încât îi spuneam că seamănă cu Ciorbea. Când se uita strâmb la mine părea chiar un pic intelectual. Dar cu alură sindicalistă. De stânga. După ce s-au perindat prea mulți prim-ministri pe la televizor, asemănarea a început să pălească. Iar el s-a rotunjit la mustață ca Boc. Acum este aproape mereu imperturbabil și stă sistematic pe partea dreaptă a patului. Și-a schimbat radical opțiunile și nu mai seamănă decât cu imaginea lui din oglindă. A ajuns cu adevărat la putere. Dar ce spun eu, și-a instaurat dictatura. Dacă ar avea posibilitatea și-ar lăsa chelie și ar hăhăi corespunzător.

Ultima pasiune a motanului meu este să rupă ziazele bucăți bucățele. Sare pe ele cu o poftă nebună, le face fâșii fâșii, distrându-se copios. După ce își termină treaba, se linge tacticos pe lăbuțe și toarce satisfăcut. Mă tot întreb dacă ăsta nu este un semn rău. Mereu am avut temeri cu privire la felul în care înțelege el libertatea presei.

O singură dată dacă îi dai voie unui motan să se urce pe masă, o va face mereu. Orice interdicție ulterioară nu face altceva decât să scurteze relativ momentele cât inspectează locul cu pricina. Masa, însă, masa îi va aparține cu tot cu imunitatea oferită de cucerirea ei. La oameni, mai ales la cei politici, lucrurile par să se petreacă la fel. Motanii știu, totuși, de joacă... Motanul meu este un motan muzical. Miaună pe tonalități diferite. Dacă-i ascuți „mlădierile” glasului, știi sigur când se alintă, când îi este foame, când a făcut o boacăna, sau când este foarte supărat. Odată, într-o dispută cu câteva păsări, glasul lui a căpătat tonalități cu totul speciale. Vroia să învețe să cânte. În mod sigur e capabil de orice eforturi numai să-și atingă scopul. Ce carieră ar putea face!

Când este sătul, motanul doarme cu labelle în sus, într-o poziție de abandon total. Parcă-i împușcat

în aripă, vorba tatei, de parcă motanii ar putea să zboare. Treabă subțire, împărâtească. Mai știi, îmi spun uneori, poate chiar ar putea zbura.

Dacă nu toți motanii, măcar cei de rasă pur românească. Nu-i România țara tuturor posibilităților?

Pisicile sunt, orice s-ar spune, niște animale speciale. Cu manifestări de tandrețe neașteptate, cu manii bruște și ilogice, cu mofturi sincere, cu pretenții clare și orgolii cât casa. Dar nu sunt nicidecum deranjate de asemănarea cu oamenii. Viceversa nu prea este valabilă. Cu partidul ei cu tot.

Eu, până n-am avut motan n-am înțeles. Am trecut democratic, prin vot direct, sub stăpânirea lui. Mă folosește, mă iubește și mă păzește cu tenacitate. A pus ghera pe mine. Cazarma sufletului meu se răzbună uneori pe pretinsa mea libertate. Viața noastră se dovedește a fi atât de... cazonă!

Într-o noapte, motanul meu a găsit o cutie cu medicamente și a început să se joace cu ea. Dacă nu ar fi găsit nimic, ar fi dormit liniștit, în banca lui. Existența cutiei l-a obligat să treacă la acțiune. La naiba, toți avem nevoie de un pretext să ne justificăm neliniștea. Ați prins mesajul? Dacă nu, nu disperați. Mergem mai departe.

La geamul de la baia mea vine în fiecare dimineață un porumbel. Recunosc, am contribuit și eu la aceste vizite matinale. Am pus pâine pe pervazul ferestrei. Teribilul meu motan stă în hol și se zbârlește

conștiincios, prin ușa deschisă, la porumbel, fără a îndrăzni, totuși, să se apropie. Și mă mai întreb de unde iau lecții politicienii. . .

Barometrul atitudinii unui motan față de realitatea înconjurătoare este coada. Mișcările ei deconspiră starea de spirit. Vorbim de spiritul felinelor de apartament. Știi exact la ce să te aștepți de la ele când dau din coadă. După cum dau. Oamenii nu sunt purtători de coadă. Păcat! S-ar recunoaște mai ușor unii pe ceilalți.

Ce vrăji a mai făcut motanul meu? Ce poate să facă un motan în toiul iernii, fără pic de poezie aferentă și fără gura sobei, dornic însă de a intra în grațiile literaturii? Ei bine, toarce. I-am explicat de o mie de ori că asta dă bine la critici, nu la autori. Dar cine mă ascultă pe mine?

Cum intru în casă, motanul mi se încurcă printre picioare, miorlăie și mi se freacă de pantofi. Trebuie neapărat să-l iau în brațe, să-l mângâi și să vorbesc cu el. E dreptul lui să fie mângâiat. Atunci când vrea el. Eu am doar obligații.

Aș putea scrie o carte pe tema motanul meu și a reformei. Sau a crizei. Implementează atâtea atitudini pur omenești și diseminează atâtea diplomatie inteligentă încât mă inspiră. Nu există personaj mai dispus ca motanul meu să accepte orice punct din programul guvernului. Doarme tun pe toate posturile și toate canalele, imediat ce încep emisiunile despre... schimbare. Cum vă explicați chestia asta? Mai și sforăie, pe deasupra.

Se spune că animalele îi umanizează pe oameni. E drept, nu pe toți. Dar oricât ar fi de puțini în această situație, tot un paradox rămâne. Oamenii sunt mai animalici în relațiile loc cu oamenii decât în cele cu un animal.

Mi s-a întâmplat uneori să mă gândesc că eu și motanul meu avem exact aceeași menire pe lumea asta. Să hibernăm, după ce ne-am dat silința omeniei pentru tot ce ne-a ieșit în cale. Rezultatul? Fiecare drum umblă pe propria sa răspundere. Până dă în gropi. . .

Katia Nanu

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

Ziarul „BALUL PRESEI” - număr unic!

Un eveniment nerepetat în presa gălăţeană

În microfilmoteca Bibliotecii V.A. Urechia există o peliculă care a înregistrat pentru posteritate un eveniment de presă gălăţean unic în felul său: ziarul „Balul presei”, scos

la Tipografia Nebunelli cu ocazia unui bal adevărat al presei, condus la Galați chiar de George Nebunelli, pe 24 ianuarie 1904. Clișeul a fost realizat la București, la Biblioteca Academiei, unde ziarul unic gălățean se află în conservare ca o mostră de mare preț.

Ideea de a scoate un ziar unic a fost o provocare. Iar mențiunea de pe manșetă: „Apare odată într-un secol” s-a dovedit acum, în 2012, depășită. Poate într-un mileniu, cine știe...

Să ne delectăm cu câteva fragmente din această insolită publicație și să observăm ce fină ironie adăsta în umorul ziariștilor noștri de la începutul secolului XX al mileniului trecut.

„Cutremur în Balcani

Un eveniment care va cutremura toată Peninsula Balcanică se va produce în seara zilei de 24 ianuarie 1904, prezis cu mii de ani înainte de către cititorii în stele, de oracolul de la Delphi și de Auguri. Galații a fost sortit de zei să se bucure de favoarea cea mai mare pe care o acordă celor norocoși cel ce ține destinele lumii.

În seara zilei de 24 ianuarie va avea loc Balul Presei. Cine, la auzul acestei vești „mântuitoare” nu se va zgudui până în cele mai intime fibre ale cordului? Până și dl Aslan (ex-primarul Galațiului și președintele „Intim Club”-ului la acea dată, n.n.), decorat cu Ordinul „Mântuitorul” pentru că a „Mântuit” fondurile unei comune românești spre a cumpăra un loc grecesc, își va „mântui” partida sa de Bacarat de la „Intim Club” și va alerga într-un suflet la bal...

Dacă și dl Aslan, care ne-a declarat că „nu merge la bal”, va merge (totuși), ce să mai zicem de ceilalți muritori, mai mult sau mai puțin decorați și decorativi, care obicinuesc să meargă la baluri?

Dar ce mai tura-vura? Gălătenii așteaptă Balul Presei ca pe o mană cerească, ca pe al doilea Mesia, ca să scape odată de sub jugul tiranic al crizei economice, ca să uite, pentru o noapte măcar, proza sâlcie a „Tribunei liberale”...

Surprizele pentru Balul Presei sunt din cele mai surprinzătoare. Și știți pentru ce? Sunt comandate la Viena, de unde ne vin numai lucruri faine. Sunt sigur că participanții acestui bal, care vor contribui cu 4 lei

de cavalier și 2 de damă, vor fi mult mai mulțumiți decât când au căscat la opera nemțească ca să asculte răgușite prima-done sau la „Bolte a Fursy”, care a făcut pe cucoane să roșească sub evantaie.

Noi, comitetul, scutim de această asasinare publicul care vrea să petreacă. Voiesc să zic că n-am angajat primadone. În schimb, am angajat un Cotilion monstru, cu surprize și mai monstre. Nu mai vorbesc de boston, vals, Cake-Walk etc., etc, care sunt aproape de mintea omului, ca să nu zic de picior. Am angajat un bufet și un restaurant extrem de copioase. Șampanie vreți? O să curgă valuri și pe minimul preț de un leu paharul!

Deci, după câte am înșirat subsemnatul în prezentul antrefileu, toți amatorii și neamatorii de „Baluri mascate”... închise, să poftescă, sâmbătă, 24 ianuarie, la „Balul Presei”, unde va fi petrecere, nu „confuzie”, cum zic confracții noștri de la Tribuna Liberală”. Semnează: G. Nebunelli.

Ecouri de bal

„ - Unde se dă Balul Presei?/ - La Loja masonică./ Atunci, dă-mi și mie o lojă...” * Știri false: Pe ziua de 17 ianuarie, dl Anton Papadopol n-a pus nici un strop de vin în gură” * Direcția CFR a luat dispoziția lăudabilă ca în zilele de vineri și sâmbătă, 23 și 24 ianuarie, să nu circule nici un tren de la Galați, pentru ca gălățenii să nu fie deranjați de la „Balul Presei” *

Informațiuni: „La „Balul Presei, intrarea femeilor cu reputație dubioasă e oprită”.

Tombolă cu... vax franțuzesc

Printre obiectele oferite de negustorii gălățeni pentru tombola balului, amintim câteva cu totul originale:

„2 cravate de mătase pentru bărbați * O pălărie Homes Pomes * O elegantă bombonieră cu fondante * 2 cutii cu sardele Hobert * O tamburină * Un nud de porțelan * O șapcă de voiaj * 20 bucăți note muzicale * 2 creyoane Koh-i-noor * Un gherghief de brodat * O păpușă „Moș Crrăciun” * Butoni cu un ac de cravată de aur * 2 cutii cu pastile de ciocolată * Un serviciu pentru curățat ghetă * O mânășă de masaj baie * 5 mingi imitație celuloid * O scrumieră bronzată și un sfeșnic idem * Un joc de Loton * Un portmoneu elegant de damă * Un borcan de cremă, o cutie mare de vax franțuzesc * O cutie de rahat „Carmen Sylva” * Garnituri de broșe * O țigaretă de chihlimbar * O sticlă de parfum în cutie elegantă * O cutie cu hârtie velină pentru scrisori * Un turn Eifel cu două vazoane pentru flori, cu suportul de metal aurit, în valoare de 12 lei”...

Violeta Ionescu

Cărți primite la redacție

O carte ieșită din comun a ajuns la redacție mulțumită doamnei Violeta Ionescu: „Istoria unei povești”, concepută de către Aurora Nicolau și Horia Pană (Ed. Patriotis, București, 2011). Gândită cu drag (și primenită, pardon, primită de către orice cetitoriu care știe ce înseamnă a ploua în gură) și cu spirit ludic, cartea este „un document – după cum bine zice Horia Pană în Predoslovenie – , un document sociologic ce înfățișează incrementia procesului prin mărturii ale procedeelelor de fințare, adică cărți de meniuri, anunțuri, poze și alte socotințe” ale unui

Restaurant din București, numita Locantă Jariștea. Printre alte socotințe, iată o... invitațiune, din A.D.2009: „Înțelepții mahalalelor au dat svoană de iarnă grea, cu zăpada la burta calului și geruri pe măsură; se cade grăbire la trasul vinului nou și foc degrabă la afumătoare.

La Jariștea, în culise, aproape toate sunt rostuite. Până și anul ce stă a venire s-a colăcit după colț și orânduiala Kerei Calița (N.n.: oare, dacă noi citim cu atenție, e chiar Doamna Aurora?) se poate da în vileag, dar nu pe de-a-ntregul, mai rămâne întotdeauna un bob zăbavă.

Înainte mergătoare sunt, după știuta locului datină, din belșug, vutci, zacuscă, poame: piftie de bibilică, fois-gras de Alsacia, gât de gâscă umplut cu fuduliile și crestele cocoșilor, iepure și curmale ruladă, rulou de vițel cu brânză de vaci, limbă de vițel, anghila umplută rusește, pateuri cu fructe de mare, caș aromat” ș.a.md.

Și mai sunt de găsit și rețete, barbare au ba: nuga persiceenească, rotocoale de ied la proțap, gușe de gâscă umplută, plăcintă normandă din creier de vițel...

*

Vasile Ponea propune cititorului lirică, meditații, pamflete în volumul „Lespezi și safire”, prefațat de către Nicolae Dragoș. În căutarea „armoniei” care este

„de obârșie și esență divină” (aflăm de la pagina 91), Vasile Ponea scrie și visează... temerar, după cum bine observă prefațatorul: „Structural contemplativ, înrobit cuvintelor ale căror taine speră a le desluși, el pare a ști să prețuiască *melodia vocalelor* și să înțeleagă, justificându-le, *scrâșnetul consoanelor*, având temeritatea de a le așeza în relații armonioase, conștient că ele – spre deosebire de oameni - nu se tem de moarte”....

a.g.secară

REVISTA

DUNAREA DE JOS

apler

Peter Calvocoressi

EUROPA de la BISMARCK la GORBACIOV

Sfârșitul Istoriei?

(I)

Ana-Maria
Cheșcu

Peter Calvocoressi,
*Europa de la
Bismarck la
Gorbaciov*, Editura
Polirom, Iași, 2003,
232 p., traducere de
Lucia Leuștean.

Lucrarea pe care o prezentăm în continuare aparține unuia dintre cei mai cunoscuți istorici contemporani, Peter Calvocoressi, conferențiar universitar la Universitatea din Sussex și fost director la Penguin Books. Autorul nu este străin de acest subiect, până în prezent publicând o serie de lucrări, printre care amintim: *Al doilea război mondial și reconfigurarea Europei postbelice*¹ și *Politica mondială după anul 1945*².

Lucrarea este structurată în trei părți, care scrutează istoria Europei, prin prisma celor trei modele politice care au dominat scena internațională, pe parcursul a circa un secol; modelul german, modelul rusesc și modelul democratic. Pe parcursul celor 232 de pagini, autorul realizează o analiză comparativă de tip tridimensional, care ia în considerare, atât elementele economice, sociale, cât și transformările politice din această perioadă. Din punct de vedere stilistic, lucrarea nu dispune de aparat critic, introducere și nici de concluzii, ceea ce ne face să credem că, în această lucrare autorul se axează, mai degrabă, pe schițarea unei imagini de ansamblu asupra principalelor evenimente care au marcat istoria în această perioadă.

Autorul interpretează, într-o manieră originală, principalele evenimente din istoria Europei, din această perioadă, în care dacă, „pentru europeni statul a fost sacrosanct, frontierele nu s-au bucurat de același tratament, granițele sale variind, atât datorită cuceririlor, cât și rațiunilor ideologice (p. 9)”. În economia generală a lucrării, evenimentele care au urmat celei de-a doua conflagrații mondiale, ocupă un spațiu mult mai cuprinzător decât cel destinat evenimentelor precedente, asta și pentru că autorul insistă asupra nașterii comunității europene, naștere care – în opinia sa, – a avut un rol major în restabilirea echilibrului în Europa.

După această scurtă prezentare a lucrării, o să ne îndreptăm atenția asupra conținutului propriu zis, conținut care evoluează, în mod cronologic, de la unificarea Germaniei, în anul 1871, până la Germania secolului XXI, văzută de către Calvocoressi, drept cea mai mare putere a Europei, dar care nu mai stărnește teama de altădată (p. 212).³

Lucrarea debutează cu un studiu care are în prim plan problema germană, în opinia sa, principala componentă a istoriei moderne, atât datorită relațiilor pe care le-a avut cu

celelalte state, cât și datorită celor două motoare ideologice care au dominat secolul XXI, **naționalismul** și **imperialismul colonial**. Ca mare putere industrială în devenire, Germania a militat pentru găsirea de noi piețe de desfacere și de materii prime, iar teritoriile din Pacific și Africa îi puteau oferi acest lucru. Mai mult decât atât, „nașterea” noii Germanii a fost strâns legată de disoluția Imperiului otoman, care a creat un vid de putere în Europa Centrală, vid completat prin apariția unor state noi.

Încă de la început, unitatea și eficiența militară, au făcut ca Germania să câștige în importanță și să aspire la titlul de mare putere. Cu toate că, noua Germanie a avut de ales, între dominație și echilibru, sau între hegemonie și *Gleichgewicht*, autorul consideră că istoria și tradiția militară prusacă au făcut ca Germania să aleagă, de cele mai multe ori, dominația în locul echilibrului. În anul 1848, Adunarea de la Franckfurt propunea realizarea unei Germanii Mari, iar în anul 1866, era formată Liga Pangermană, organizație clădită pe amintirea fostului Imperiu Romano-German, organizație care avea planuri mari privind dominația în Europa Centrală. Iată cum obsesia germană privind dominarea lumii își avea rădăcinile ascunse în trecutul poporului german, popor cu o traectorie destul de ciudată în ceea ce privește regimul politic.

Ideile politice ale lui Bismarck s-au concretizat după înfrângerea Austriei, în anul 1866, înfrângere ce a avut drept rezultat *Ausgleich-ul*, compromis care a reprezentat o înțelegere adoptată din obligație între Curtea de la Viena și Curtea de la Budapesta. În opinia autorului, cea obligată să se „convertească” a fost Austria, care a devenit din Monarhia habsburgică Monarhia austro-ungară. Mai mult decât atât, acesta consideră că principalul motiv al declanșării Primului Război Mondial, și-a avut originea tot în acest eveniment, care a creat numeroase anomizități între cele două părți, cea ungară și austriacă, mai ales că, „în cadrul Monarhiei dualiste, nici austrieicii și nici maghiarii nu reprezentau majorități în sferele lor de influență, iar împreună numărau mai puțin de jumătate din populația imperiului (p. 17)”. Minoritățile reprezentau cealaltă jumătate, dar acestea erau lipsite de cele mai elementare drepturi, cum ar fi dreptul la educație sau libertatea religioasă.

În esență – afirma Calvocoressi – soluția compromisului propusă de Bismarck, a fost rezonabilă pe moment, dar imperfectă, mai departe, deoarece nu putea eluda relația specială dintre cele două imperii și îi ofensa pe naționaliștii pangermanici. Lucru care s-a și întâmplat în preajma anului 1914, atunci când naționaliștii sârbi l-au asasinat pe ducele Franz Ferdinand, protagonistul unei reforme care urmărea să-i pună pe slavii din imperiu la același nivel cu austrieicii și maghiarii. O dovadă în plus că, tensiunile erau acute și departe de se fi încheiat în această parte a Europei. (*va urma*)

Note:

1 Peter Calvocoressi, *Al doilea război mondial și reconfigurarea Europei postbelice*, Editura Polirom, Iași, 2000.

2 Idem, *Politica mondială după 1945*, Editura Allfa, București, 2000.

MONUMENTUL

Tradiție și viitor - Ediția a XIV-a (Iași, octombrie 2012)

„Mâna care zidește sau rezidește trebuie să fie condusă de o minte luminată de credință”. Cu astfel de cuvinte binecuvânta Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, I.P.S. Teofan, deschiderea oficială a Simpozionului aflat la a XIV-a ediție.

Simpozionul este, ca în fiecare an, patronat de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național. Oficialitățile locale au sprijinit constant Complexul Muzeal Național „Moldova” din Iași pentru buna desfășurare a simpozionului.

I.P.S. Teofan a scos în evidență caracterul de continuitate al acestui simpozion, remarcând în mod special contribuția doamnei director al „Muzeului Unirii”, Aurica Ichim, coordonatorul și gazda simpozionului, la succesul acestui eveniment cultural ieșean.

Recunoscut de specialiști ca fiind cea mai importantă și reprezentativă manifestare științifică din România, simpozionul tratează subiecte precum:

- Monumentele – istorie și arhitectură
- Monumente fortificate
- Biserica, monument istoric și de artă
- Cercetări de istorie urbană
- Cercetarea, restaurarea și conservarea monumentelor istorice
- Tehnici și tehnologii de restaurare.

Simpozionul **Monumentul** a beneficiat în fiecare an de o participare numeroasă a elitei de specialiști din domeniile de specialitate.

Anul acesta au fost 113 participanți, care au prezentat 98 de comunicări, pe secții sau în plen. În comparație cu simpozionul din anul 2010, numărul comunicărilor a crescut cu 32%, ceea ce reprezintă o sporire a interesului pentru această manifestare științifică.

Dacă anul trecut a fost omagiat inginerul constructor Alexandru Cișmigiu, deschizător de drumuri în domeniul restaurării monumentelor istorice, anul acesta a fost rezervată o secțiune specială pentru omagierea centenarului celui care a fost părintele arhitecturii naționale, **Ioan Mincu** (1852-1912). Cele șapte comunicări au tratat aspecte legate de restaurarea bisericii Stavropoleos, arhitectura funerară, lucrări inedite din Odobești, dar și o sinteză a lucrărilor proiectate de arhitect, printre care trebuie amintite și cele două obiective din Galați: Casa Robescu și Palatul administrativ.

Aceste omagieri, care au devenit tradiționale la simpozion, onorează cu siguranță organizatorii, care au avut inspirația să denumească această remarcabilă manifestare științifică „Monumentul - **Tradiție și viitor**.”

O plăcută surpriză au constituit-o și expozițiile organizate în incinta Muzeului Unirii, precum:

- *Centenarul Ioan Mincu*, prezentată de Institutul Național al Patrimoniului București
- *Restaurarea iconostasului Bisericii „Banu” din Iași* (1802), prezentată de conf. univ. dr. Carmen Cecilia Solomonea

- *Amintiri din Iași*, care a fost constituită din imagini de fațade de clădiri distruse, statui dispărute sau mutate, și care au fost suprapuse artistic pe vechile amplasamente. Un experiment fotografic inedit, realizat de Adrian Serghie.

Lucrările simpozionului *Monumentul XIII* din anul 2011, au fost publicate în

două volume, cuprinzând un impresionant număr de pagini, peste 880, prezentând cele mai importante 48 de comunicări de la simpozionul respectiv. Volumele au fost coordonate de Mircea Ciubotaru, Aurica Ichim și Sorin Iftimi și prezentate în plen de către dr. Andi Emanuel Mihalache.

„Monografia istorică și arheologică a Mănăstirea Dobrovăului”, rodul unei munci de înalt profesionalism a celor doi autori, Voica Maria Pușcașu și Nicolae Pușcașu, a fost prezentată de prof. univ. dr. Alexandru Florin Platon.

Pe acest fond al **tradițiilor**, trebuie amintite și vizitele la monumentele recent restaurate sau în curs de finalizare din Iași, care s-a transformat într-o adevărată sesiune științifică.

La **Biserica „Banu”** construită în anul 1800, în stil neoclasic, după planurile arh. Herr Leopold, au fost prezentate următoarele comunicări:

- Istoria Bisericii „Banu”, cu toate modificările, extinderile, consolidările, dar și restaurările, în diferite etape.
- Problemele de structură cu care s-au confruntat inginerii constructori.
- Restaurarea picturii iconostasului, cu metodele aplicate la suportul de lemn, sculptura policromă și stratul pictural al icoanelor.
- Tipologia degradării picturii prin intervenții necorespunzătoare și investigații de specialitate efectuate la iconostas.

Același stil de comunicări s-au desfășurat și la **Biserica „Sf. Sava”**, unde au fost prezentate:

- etapele de consolidare executate în trei etape, pentru fundații, pereți, arce, turle, cupole, bolți, etc.
- metodologia de intervenție aplicată

Biserica „Banu”

în scopul recuperării porțiunilor cu pictură din perioada anilor 1842-1844

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

- conservarea iconostasului ce îmbină elemente arhitecturale bizantine, orientale, gotice, moldovenești și muntenesti din secolul al XVII-lea, care îi conferă un statut de construcție monumentală unică în Moldova.

Seria acestei sesiuni speciale de **tradiție** a continuat cu **Teatrul Național „Vasile Alecsandri”**, recent restaurat, după o activitate intensă care a durat 9 ani. Acest edificiu cu care se mândresc ieșenii, pe bună dreptate, a fost construit în perioada anilor 1894-1896, după planurile arhitecților vienezi Fellner și Helmer, care au proiectat și teatrele din: Viena, Praga, Odessa, Zürich, Oradea, Cernăuți și Sofia. Complexitatea domeniilor de restaurare la un asemenea edificiu a fost prezentată cu lux de amănunte de către cei care au coordonat lucrările, constituind un adevărat tratat de specialitate.

Această sesiune a consacrat definitiv avantajele acestor prezentări complexe la sediile monumentelor restaurate, oferind posibilitatea să cunoaștem etapa finală, dar și cele intermediare prin expuneri de planșe și proiecții de filme.

Simpozionul propriu-zis a continuat pe cele trei secțiuni în saloanele elegante ale „Muzeului Unirii” din Iași:

- Monumentele - istorie și arhitectură
- Tehnici și tehnologii de restaurare
- Istorie și monumente.

Au fost prezentate lucrările unor arhitecți de primă mărime, care au realizat proiecte remarcabile, precum Filip Xenopol, Giulio Magui, Ion D. Berindei, Friedrich Hartmann, Carl Cugler.

De mare interes au fost și comunicările care vizau istoria și restaurarea unor clădiri importante precum:

- Palatul lui Roznovanu din Iași (Iulian Stelian Boțoghină)
- Casa Avramide din Tulcea. (Aurel Ioan Botez și Andrei Atanasiu)
- Palatele de la Frumoasa - Iași (Bobi Apăvăloaei)
- Castelul de la Miclăușeni (Simona Ionescu)
- Casa Sofian - Botoșani (Ion Sasu și Constantin Firtea)
- Palatul Culturii din Iași (Lăcrămioara Stratulat și Silviu Gurlui)
- Palatul de la Ruginoasa (Elena Maței)
- Palatul brâncovenesc de la Potlogi (Narcis Dorin Ion)
- Conacul de la Maxut (Ruxanda Beldiman)
- Conacul familiei Donici din Basarabia (Radu Moțoc)

Restaurarea unui număr important de biserici și mănăstiri au fost subiectul multor comunicări structurate profesional, pe domenii specifice.

O interesantă colecție de fotografii de epocă, prezentată de doamna Aurica Ichim, din colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare din Iași, au oferit participanților la simpozion interesante detalii cu ajutorul unor imagini privitoare la evoluția *Palatului Unirii* în perioada în care a găzduit *Societatea Creditului Funciar Urban*, precum și reședința regală a regelui Ferdinand, (1916-1918).

Prezentarea lucrărilor de restaurare premiate de „Fundatia Europa Nostra” în anul 2012 a fost un bun prilej pentru arh. Alexandra Chilian Juvara să pună accent pe schimburile transfrontaliere în domeniul patrimoniului cultural.

Statuia lui Eugeniu Carada de la Craiova, fondatorul Băncii Naționale a României, a fost prezentată sub toate aspectele, inclusiv cele câteva amplasamente ale acesteia la Craiova, de către Cristian Andrei Scăiceanu.

Conform unei alte **tradiții**, simpozionul avea în program și o vizită de documentare la diferite obiective, precum cetăți medievale, biserici și mănăstiri. Anul acesta a fost inaugurată o nouă strategie de a combina aceste vizite de documentare cu

susținerea unui număr important de comunicări în diferite locuri, cum ar fi un hotel din Lacul Roșu sau **Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului”** de la Izvorul Mureșului. Această inițiativă a favorizat punerea în valoare a patrimoniului cultural din zonă, dar și prezentarea unor comunicări interesante făcute de preoți care slujesc la diferite biserici din zonă, dar care au și responsabilități importante culturale. Pe ansamblu, s-a propus o vizită de documentare în județele Covasna și Harghita, în care au fost incluse mai multe mănăstiri și biserici ortodoxe și catolice.

Comunicările în plen au fost susținute de:

-IPS Ioan Selejan, Episcopul Covasnei și Harghitei, care a prezentat: *Patrimoniul bisericesc al Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei*

-Dr. Ioan Lăcătușu de la „Centrul European de Studii Covasna-Harghita” - *Starea bisericilor ortodoxe din Eparhia Covasnei și Harghitei-arc peste timp.*

-Pr. Dr. Ciprian-Ioan Staicu, consilier cultural și directorul Centrului Ecleziastic de Documentare „Mitropolit Nicolae Colan”- *S.O.S. patrimoniului mobil provenit din bisericile Eparhiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei.*

-Pr. drd. Sebastian Pârnu, custodele „Muzeului Spiritualității Românești” de la catedrala „Sf. Nicolae” din „Sf. Gheorghe” - *Concluzii privind realizarea proiectului „Digitizarea patrimoniului ecleziastic din cadrul colecției parohiale ortodoxe Sfântul Gheorghe”.*

Vizitarea **Mănăstirii „Sf. Prooroc Ilie” din Toplița** a fost un bun prilej de a afla istoria acestui locaș de cult.

Biserica, împreună cu o casă și clopotnița, au fost ctitorite în anul 1929 de primul Patriarh și unul dintre Regenții României întregite, I.P.S. dr. Miron Cristea, întru pomenirea veșnică a iubiților săi părinți, George și Domnița. Localitatea Toplița este legată de istoria națională prin cei trei exponenți ai săi: preotul, învățătorul și credinciosii, care s-au aflat în fruntea mișcării naționale a românilor din Transilvania și, cu precădere, în *Mișcarea Memorandistă*, de la care s-au scurs 120 de ani. Viitorul Patriarh al României s-a implicat în această mișcare, dar s-a remarcat și la Congresul studentesc de la Constanța, din anul 1894, contribuind la solidaritatea opiniei publice, alături de ceilalți studenți români care activau în secțiile Ligii Culturale.

Așezată într-o grădină a cărei frumusețe naturală a fost desăvârșită de-a lungul anilor prin hărnicia călugărilor, mănăstirea a fost gândită încă din anul 1911, de către fostul Episcop de Cransebeș, Miron Cristea, care solicită aprobările necesare pentru a o construi. În anul 1928, la trei ani de la înscăunarea sa ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, va sfinți mănăstirea, în data de 21 octombrie.

După o perioadă de liniște duhovnicească (1928-1939), au urmat ani de frământări și de teroare a regimului hortist din timpul Dictatului de la Viena, dar și necazurile din perioada regimului totalitar comunist. Numai după anul 1970 s-a revenit la o viață monahală aproape de normalitate.

Biserica de lemn din Stânceni, adusă în anul 1910 la Toplița de către Miron Cristea, a fost construită în anul 1847. Biserica se impune printr-o construcție care îmbină armonios forma poligonală a pronaosului, întâlnită în Transilvania și Moldova, cu noutățile constructive ale meșterilor moldoveni din secolul al XVIII-lea, care practicau absidele laterale poligonale având între naos și pronaos arcadele de pe pilaștrii sculptați. Pridvorul este marcat cu arcade susținute pe stâlpi sculptați. Deasupra pridvorului se înalță un mic și armonios turn-clopotniță, al cărui foișor cu stâlpi, susțin acoperișul piramidal.

Pictura originală nu s-a păstrat, dar a fost din nou pictată în tempera de pictorul Dumitru Belizarie, care a introdus stilul tradițional bizantin și medieval românesc în pictura actuală. În

pronaos se remarcă tablourile votive în care apar și figurile părinților Patriarhului, George și Domnița, alături de ctitor. Sub mantia protectoare a Patriarhului este pictat Regele Mihai, copil. La baza bolții care acoperă naosul se poate citi un text care motivează ridicarea acestei biserici: „...ca să se pomenească numele lui Dumnezeu și să se pomenească în ea ostașii români căzuți pe strămoșescul pământ al Basarabiei, al Bucovinei și al Ardealului, pentru dezrobirea lui”.

Iconostasul este realizat din lemn de tei filigranat, fiind pictat de nepotul Patriarhului, George Russu. Icoana Maicii Domnului pictată de Dumitru Belizarie a fost depusă pentru o noapte de către Patriarh la Sfântul Mormânt al Mântuitorului, după care a sfințit-o în apele Iordanului.

Paraclisul mănăstiri a fost ridicat în perioada anilor 1984-1994 și sfințit la 20 iulie 1994, în ziua când a fost hirotonit ÎPS Ioan al Covasnei și Harghitei. Când s-au împlinit 50 de ani de la trecerea la cele veșnice a ctitorului, s-a ridicat în fața paraclisului bustul din marmură al primului Patriarh al României, Miron Cristea (1868-1939).

Poarta principală de la intrarea în mănăstire este sculptată în lemn și conține medaliaoane cu chipul domnitorilor care au ctitorit în Ardeal, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul și Constantin Brâncoveanu. Sunt reprezentate de asemenea portretul împăratului Traian, lupoaica cu cei doi gemeni- Romulus și Remus- regele Decebal, dar și scene din viața dacilor și steagul acestora.

Muzeul mănăstirii s-a sfințit în data de 30 mai 1995 și conține expozate salvate de la diferite biserici, cum ar fi: icoane pe lemn din secol al XVIII-lea, fragmente ale vechii catapetesme a bisericii din lemn a mănăstirii, icoane pe sticlă, potir, sfeșnice, cruci sculptate în lemn și ferecate în argint, candelă de argint, cărți religioase precum *Cazania* lui Varlaam Moțoc (1643) și *Evanghelia* de la București (1682). Cărțile de cult tipărite în Moldova sau Muntenia, aflate în muzeu dovedesc legătura permanentă a românilor din Ardeal cu frații lor de peste munți. Printre expozate se remarcă și un tablou al casei părintești a Patriarhului, încadrată de portretele părinților. Într-o vitrină care cuprinde diferite medalii de bronz și argint primite de Patriarh, se poate observa și teza de doctorat, care a avut ca temă un studiu consacrat vieții și operei lui Mihai Eminescu, susținută de Miron Cristea în anul 1895.

Vizitarea acestei mănăstiri a fost o adevărată incursiune în istoria românilor ardeleni, prezentată cu multe detalii de starețul mănăstirii, arhimandritul Emilian Telcean, care păstorește acest sfânt locaș de cult din anul 1995.

Activitatea de documentare a continuat cu vizitarea *Centrului Cultural și de Arte Lăzarea* și Mănăstirea Franciscană din Lăzarea (secolul al XVII-lea), unde se află mormântul cărturarului Ioan Căianu (1629-1687). Călugăr franciscan din Transilvania, de origine română, a fost un compozitor de muzică cultă, constructor și reparator de orgi, a cules folclor și, prin întreaga lui activitate, a fost un gânditor renașcentist, dar și un precursor al iluminismului în Transilvania. A înființat o tipografie la Șumuleu Ciuc unde a tipărit manuale școlare, dar și propriile sale cărți. Din cele zece cărți scrise de Ioan Căianu, semnalăm un volum cu 356 piese muzicale foarte variate, care poartă numele de *Codex Caioni*.

Un moment plin de semnificații l-a constituit vizitarea Catedralei Ortodoxe Române „Sf. Nicolae” și „Sf. Gheorghe” din municipiul Sfântul Gheorghe.

Demersurile de a se construi o catedrală ortodoxă la Sfântul Gheorghe datează încă din anul 1923. Prin contribuția remarcabilă a protopopului Aurel Nistor și a rezidentului regal, profesorul universitar Gheorghe Alexianu, s-a reușit să se asigure amplasamentul, proiectarea și începerea lucrărilor la 20 septembrie

1939. Proiectul catedralei a fost realizat de arh. Berechet Ionescu, în stil brâncovenesc, catedrală care poate adăposti 2000 de credincioși. În momentul declanșării Dictatului de la Viena, construcția bisericii ajunsese până la cupolă. În anul 1940, din cei 2119 credincioși ortodocși români, care reprezentau 20% din locuitorii orașului, au rămas numai 102. În cei patru ani de ocupație maghiară, materialele de pe șantier au fost împărțite la cetățeni sau furate, iar subsolul catedralei a fost destinat unui adăpost antiaerian.

Această ruină a catedralei a existat până în anul 1972, când s-a aprobat reluarea lucrărilor de finalizare a edificiului. Demn de remarcat este faptul că Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a primit, la apelul lansat, ajutoare de la enoriași de pe întregul teritoriu al României, fapt care a permis finalizarea în cele mai bune condiții a catedralei. Sfințirea catedralei a avut loc la 15 mai 1983 de către Patriarhul Iustinian, I.P.S. Antonie - Mitropolitul Ardealului, P.S. vicar Roman Ialomiteanu și Lucian Făgărășanu, înconjurată de un sobor de preoți și diaconi și o mulțime de credincioși.

Din inițiativa Ligii Culturale - Creștine „Andrei Șaguna”, în anul 1993 a fost amenajat la subsolul catedralei *Muzeul Spiritualității Românești*, în care sunt expuse icoane pe lemn și pe sticlă din secolul al XVII-lea și XIX-lea, o importantă colecție de cărți bisericești vechi, obiecte liturgice care reflectă istoria Bisericii Ortodoxe din județul Covasna. Un loc aparte îl ocupă în expoziție mărturiile încercărilor prin care au trecut bisericile ortodoxe din acest județ în perioada anilor 1940-1944.

În anul 1996, la inițiativa I.P.S. Ioan Selejan se înființează în vecinătatea catedralei un *Centru Ecclesial de Documentare Mitropolit „Nicolae Colan”* cu scopul de a se constitui un fond documentar privind cultura și civilizația românească.

În finalul acestui traseu de documentare au fost vizitate: **Biserica „Sf. Gheorghe” din Bixad (1835)**, **Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Târgul Secuiesc (1783)** și **Biserica „Sf. Nicolae” din Brețcu (1793)**.

Anul acesta, simpozion **Monumentul, ediția a XIV-a** a oferit participanților, pe lângă condițiile excelente de manifestare științifică și un program inedit de documentare, care a fost însoțit de explicațiile pertinente ale prof. dr. Ioan Lăcătușu, care a însoțit delegația pe tot acest parcurs.

Emoționant a fost momentul întâlnirii cu I.P.S. Ioan Selejan, care a prezentat situația bisericilor și a preoților din Episcopia Covasnei și Harghitei, din care ar merita să fie subliniate sacrificiile pe care le fac atât acești preoți deosebit de elevați, mulți cu diplome de doctor, cât și enoriașii care se strâng în jurul bisericii, pentru a-și păstra identitatea națională.

Putem spune că acest simpozion, denumit generic **Monumentul - tradiție și viitor**, merită pe deplin statutul de cel mai reprezentativ simpozion național axat pe această temă a monumentelor, atât prin participarea unor personalități excepționale din domeniile abordate, cât și prin programul organizat cu multă competență și cu mult suflet.

Aduc pe această cale un omagiu oficialităților ieșene, care au înțeles mesajul acestui gen de manifestare științifică, care în timp își va demonstra efectele, prin realizarea unor lucrări de restaurare de foarte bună calitate a patrimoniului și prin sensibilizarea factorilor responsabili din diferite instituții centrale de stat, care au menirea să aprobe și să finanțeze cum se cuvine aceste lucrări de restaurare și conservare.

Radu Moțoc

Galați, 7 noiembrie 2012

AMINTIRI DESPRE DIDA (I)

Cu solda primită în Afganistan, Marius Berteanu a reușit să cumpere prăvălia polonezului Iaroslav Jelinski de la intersecția străzilor Primăverii și Griviței. Ca orice negustor, fie el și la început de carieră, a negociat dur, speculând orice se putea specula, ca de pildă, în cazul de față, graba polonezului de a pleca de la fața locului cât mai curând posibil și în desăvârșită discreție. Pan Iaroslav Jelinski venise în România imediat după 1990 cu scopul nedisimulat de a face avere. Și a făcut destulă. Numai că de la un timp, afacerile lui au ridicat unele semne de întrebare, prilej abia așteptat de concurența care a și pus umărul pentru a înlesni organelor în drept să dea în vileag actele de evaziune fiscală, spălare de bani, aderare la grupuri de infracționalitate organizată etc., o veritabilă mixtură de ilegalități.

Chestia asta nu l-a descurajat pe Marius Berteanu și nici nu i-a creat probleme de etică (știa precis că și denunțătorii foloseau din plin practicile polonezului), el fiind hotărât să deschidă o băcănie în cartierul unde văzuse lumina zilei, copilărise și trăise până când, în lipsa oricărei perspective de a-și găsi un rost cât de cât acceptabil, a fost silit să se înroleze în actuala Armată Română, ca soldat profesionist, pentru a pleca în Afganistan cu misiuni umanitare, motivul oficial declarat de guvern, al lui personal rezumându-se la a câștiga un ban adevărat, conform riscului, efortului și așa mai departe.

Norocul i-a surăs de două ori. Întâi - atunci când a călcat pe o mină antipersonal și s-a ales doar cu anchilozarea piciorului drept, în timp ce camarazii săi din patrulă au murit toți, până la unul. Apoi, pentru că polonezul încă nu spălase putina când el și-a făcut apariția în capul străzii Griviței, neanunțat și neașteptat de nimeni întrucât, la acea dată, era singur pe lume, fără familie, rude sau prieteni. Din acest punct de vedere unii au fost tentați să-l considere un om absolut liber, adică neavând obligații și putând să facă oricând tot ce voia. Numai că Marius, hârșit de viața de pe frontul afgan, își formase alte păreri despre ceea ce îl înconjură, așa încât, luând cunoștință de prăvălie și circumstanțele oarecum presante în care se afla polonezul, a făcut o afacere cum nu se putea mai bună. Înainte de a pleca în mare grabă, mulțumit de bancnotele verzulii primite ca preț al prăvăliei, Iaroslav Jelinski s-a simțit obligat să-l avertizeze pe Marius asupra mafiei țigănești căreia va trebui să-i facă anumite concesii dacă voia să reziste în zonă și în branșă. Cu toate acestea, necazurile lui Marius Berteanu au venit din alte părți, le-a înfruntat ca să poată viețui mai departe și astfel a uitat de sfatul polonezului. Luându-se cu treburile negustoriei a uitat și de pericolele prin care trecuse pe front și totul părea să fie normal.

Într-o zi, însă, pe înserat, când tocmai se pregătea să închidă, a apărut ca din senin o ființă ciudată despre care puteai zice, după o observare atentă, că era om. Mai mult, sesizând anumite trăsături, gesturi și mișcări și-a zis că era femeie. Purta un soi de fustă și o pestelcă dintr-un material

ce fusese cândva viu colorat, o bluză de in topit, o broboadă roșie și o *mantilă* (așa a denumit-o Marius) din cânepă. Toate acele elemente vestimentare încadrau o fizionomie firavă, de culoare închisă, care nu inspira nimic bun. ”Dacă nu-i dracu gol, nu-i nimeni,” și-a zis Marius privind-o cum pășea prin prăvălie ca și cum ar fi ajuns la un liman după un periplu îndelungat și primejdios. Poate că tocmai de aceea s-a abținut să-i spună, cum avea obiceiul în asemenea momente, că ”*E închis, dar pentru dumneavoastră...*” și, practic, nici n-a avut timpului necesar unui asemenea demers întrucât făptura ce părea femeie s-a oprit drept în fața lui și i-a zis: ”Dă-mi o cola!” ”Doi lei cincizeci,” a răspuns fără a clipi. ”Ce... doi lei cincizeci?” ”Prețul.” ”N-am întrebat de preț.” ”Dar cum?” ”Vreau o cola sau altceva că mi-e sete?” ”Trebuie să plătești.” ”Pentru ce să plătesc?” ”Pentru cola sau altceva.” ”I-auzi! Da’ de milostenie nu știi? ” Ființa acoperită de *mantila* din cânepă și-a plimbat privirea neagră peste rafturile cu băuturi răcoritoare în timp ce Marius își făcea fel de fel de gânduri la adăpostul așteptării unui evniment salvator. N-avea să se întâmple nimic din ce și-a închipuit în acea frenezie iscată fără vreun înțeles. Nici după ce au ajuns să se plimbe, doar ei amândoi, pe faleza superioară a Dunării în zilele când aceasta era aproape pustie și nu-i putea auzi careva, n-a reușit să priceapă la ce se așteptase el și ce i-a oferit întâmplarea. Așadar, ea și-a ales o sticlă gălbuie de *Ci-Co*, deși erau acolo mulțimi de sortimente și el nu s-a putut abține să n-o întebe de ce n-a optat pentru altceva, ca de exemplu *Bellini*, *Mojito*, *Ice tea*, *Sprite*, sau *Pepsi*, ori *Cola*, cum ceruse inițial, mai atrăgătoare decât acea limonadă *sui generis* de producție autohtonă și inactuală. ”Pentru că a fost răcoritoarea copilăriei mele,” i-a răspuns fără a șovăi, amplificându-i îngrijorarea lui Marius, determinată de nivelul foarte scăzut al apelor, motiv pentru care era de șteptat o perioadă neprielnică negustoriei cu produse coloniale, în general.

Daaa, după ce s-a consumat acea întâmplare, neobișnuită pentru el, uzuală pentru cei deprinși cu asemenea pățanii, Marius a scotocit prin antecedentele afective și a constatat că nu-l mai privise nimeni atât de direct, pătrunzător și stăruitor. Un gând sprintar a dat să-l încerece, dar tocmai atunci și-a amintit de ultimul sfat al polonezului despre care nu mai știa decât că fugise, deghizat în damă de companie, cu doar cinci minute înainte de sosirea poliției pentru a-l încălța. Trecuse destul timp și avertismentul acela fusese uitat aproape de tot, revenirea acestuia în actualitate provocându-i alte și alte neliniști ce se adăugau la cele deja existente, iscate de criza economică, discriminatorie, în opinia lui, de vreme ce lovea numai în cei ce trudeau într-o formă sau alta, îmbogățindu-i pe trândavi și pe exploataatori. ”Nu crezi că te bizui pe sintagme uzate, anacronice?” l-a întrebat ea între două înghițituri de *Ci-Co* și în pauzele scurte ale discursului generat de ideea că el, Marius Berteanu, soldat al actualei Armate Române, luptător pe frontul din Afganistan în cadrul misiunilor umanitare

(conform susținerilor guvernamentale) ar avea unele drepturi constituționale, consfințite de tratate, convenții, protocoale, aranjamente etc., etc., etc. ”Mă cheamă Dida,” i-a spus când părea să-și fi epuizat tirada nejustificată prin nimic, după cum era evident, ”Dida Rudaru.” ”Marius...” a dat el să îngaime, parcă sugrumat de efortul anterior, dar ea l-a scutit să-și etaleze involuntar timiditatea care amenința să-l cuprindă cu totul. ”Te cunosc foarte bine,” l-a asigurat confirmându-i astfel bănuielele trezite de amintirea polonezului în ipostaza de fugar cu tot bănetul strâns de pe urma negustoriei cu băuturi spirtoase, tutun, cafea și etnobotanice, plus prețul dughenii vândute unui veteran invalid, adică avertismentul că era posibil să aibă de-a face cu mafia țigănească și ce-o mai fi prin dedesubturile acestei lumi căreia nimeni și nimic nu-i mai dădea de capăt.

„Te cunosc de când erai la liceu,” a continuat cea care s-a prezentat Dida Rudaru, descotorosindu-se astfel de calificativul generic ”ființă” sub care Marius îi făcuse intrarea în viața lui, a prăvăliei și, cum avea să afle nu peste mult timp, a cartierului, căci ea venea din altă parte a orașului, aproape diferită de cea în care Marius Berteau își ducea cu trudă traiul de mic întreprinzător. ”Nici pe atunci nu păraai prea grozav, dar într-o zi ai devenit un fel de erou și asta datorită mie.” O asculta cu un soi de fascinație, dar și cu o pornire nelămurită și poate că ar fi vrut s-o întrerupă brutal și s-o dea pe ușă afară având la îndemână pretextul mai mult decât onest că nu-și plătiese limonada. Însă ea, ca și cum i-ar fi intuit gândurile i-a spus pe șleau (și asta l-a derutat complet) că o să-i plătească în natură, întrucât n-avea o para chioară la ea, sau, dacă i-ar fi convenit ma mult, era dispusă a-i presta un serviciu erotic, firește contra unui onorariu corespunzător și astfel va avea cu ce să-și achite sucul, de fapt un fel de leșie cu euri, bună de aruncat la canal. „*Tupeul ăsta nu vine așa de la sine,*” gândea Marius privind preocupat prin vitrina magazinului. „*E ceva la mijloc, nu se poate altfel*” și continua să scruteze strada aproape golită de trecători la acea oră târzie. Pe trotuarul celălalt, în dreptul cofetăriei ”Crinul alb,” observă vreo trei, patru inși în haine cernite, cu pălării și mustăți enorme. ”*Ei sunt! Fără îndoială.*”

„Așa a fost și când mi-ai sărit în ajutor, dar nu-ți mai amintești,” încerca Dida să reînoade un fir cât se putea de fragil, după ce el renunțase total la prețul consumației, la ideea de a-i întrerupe sporovăiala și la intenția de a o da afară din magazinul său cu produse de băcănie. „Te-ai speriat degeaba,” îi spunea în pat, unde îl dusese aproape cu forța, dacă se putea spune una ca asta în acea situație și unde, contrar așteptărilor, au povestit până la ziuă, mai mult ea, pentru că lui îi rămăsese gândul la imaginea indivizilor cu pălării și mustăți uriașe, amplificată, se înțelege, de avertizarea polonezului fugar. ”Chiar nu-ți amintești?” insista Dida, ”Sau grija pentru prăvălie ți-a anihilat celelalte simțuri? Era într-o zi de toamnă lungă. Hai spune că îți amintești. Treceam prin fața liceului și niște șmecheri s-au luat de mine. *Pirando, puradico, pui de cioară, fă-ne o tananiță,* și alte chestii din astea. Atunci ai apărut așa cum

ți-am spus, cu nimic mai grozav ca acum. Sinceră să fiu, nu m-am așteptat să faci ceea ce ai făcut.” ”Și ce am făcut?” ”Le-ai spus câteva.” ”Atunci e bine.” ”Daaa, numai că șmecherii erau tari, te surclasau în mod evident. Eu sunt sigură că habar n-aveai de lucrurile astea și de aceea te dădeai cocoș, salvator, justițiar. Ția, numai rânjete pe ei, gata să te înfulece și ar fi făcut-o fără doar și poate dacă nu s-ar fi ivit vreo trei-patru inși cu pălării și mustăți...” ”Țiganii,” a completat-o el remarcând că se descotorosise de mantilă, fustă, pestelcă și broboadă, lăsând la vedere o suavă splendoare. „Ei, da! Țiganii. Te-au scos din încurcătură fără să știe, erai afundat într-o încurcătură fără ieșire, iar adversarii tăi, tot fără să știe, au rupt-o la fugă mâncând pământul. Așa ai devenit erou pentru o zi. O singură zi, apoi te-au uitat cu toții.” O privea despuindu-se de ultimele lenjuri și cuibărindu-se sub pled, lângă el, foarte aproape, strâns lipită de pieptul lui. „Ce te uiți așa? N-ai mai văzut o femeie goală? Sigur că ai văzut. Poate chiar mai multe... și, poate mai frumoase. Când ai cunoscut prima femeie? Cum arăta?” „Daa..., am cunoscut. Dar nu așa...” „Dar cum?” „Altfel,” s-a pomenit zicând, nici el nu știa de ce. „Altfel, cum?” „Pur și simplu, altfel și gata. Cu tine e altceva.” „Sigur, așa se spune de fiecare dată pentru a... M-am prins: te dai la mine!” „Firește. Ce ar fi de făcut în asemenea împrejurări?” „Cum? Recunoști?” „Hai, te rog, să nu...” „Mă duc să-mi iau o *Ci-Co*. Vrei și tu una?” „Da.” A pășit prin cameră cu un fel de strălucire măreață. Înfățișarea ei era fără cusur. Derutat, i-a strâns fusta, broboada și celelalte împrăștiate peste tot și i le-a pus în ordine pe comodă, pentru ca dimineață, la plecare, să nu fie pusă în situația neplăcută de a nu-și găsi cele de trebuință. „Eu, însă, nu te-am uitat,” încerca ea să-l convingă plimbându-se prin odaie cu sticla de *Ci-Co* într-o mână și cu cealaltă subliniindu-și anumite cuvinte cărora, parcă, voia să le confere o anumită crezare. Și iar s-a strecurat sub pled, lângă el, cât mai aproape de pieptul lui, încălzindu-l cu dogoarea trupului ei firav, mângâindu-l și dezmiardându-l până ce, dintr-o dată, l-a întrebat dacă și el s-a gândit la ea în tot acel timp, măcar așa, cât de cât, uneori. Nu s-a grăbit să-i răspundă întrucât și-a adus aminte de ziua când a fost rănit, când șocul loviturii i-a provocat coma, un fel de visare letală, preambul al morții și când, în acel zbucium agonizant îi apărea imaginea unei fete, femeie, firave, așa cum era ea, Dida. Revenindu-și în fire, acea imagine i-a persistat în memorie și neidentificând-o în realitatea din preajmă (mama îi murise demult, nu avea surori, nu era însurat și nu lăsase în urmă vreo iubită înlăcrimată) și-a zis că era îngerul său păzitor. Acum o vedea aievea, o simțea lângă el și i-a răspuns: „Te-am văzut în reveria mea de muribund. Acum sunt sigur că erai tu.” Până la ziuă s-au strâns în brațe de parcă ar fi vrut să-și rupă oasele din ei.

Ideea de a se plimba pe faleza superioară a Dunării a fost, se înțelege, a Didei Rudaru. El, Marius Berteau, întorcându-se acasă schiopătând ca urmare a rănilor din Afganistan, avusese alte gânduri decât să iasă la plimbare prin oraș. Dincolo de inconvenientele unei deplasări anevoioase, o neliniște vagă îl sâcăia ca un avertisment

(urmarea la pagina 35)

Peter Sragher

BUNDE TIPAR

iubirea de grecia

A început pasiunea pentru Grecia când am văzut și simțit pământul Eladei, am gustat din transparența sărată a Mării Ionice, îmbrăcându-mă tot în sare și privire, odată cu proiectul "Asociația Prietenii lui Panait Istrati", condusă de către Camelia Stănescu-Ursuleanu și care a pornit pe urmele prieteniei dintre Nikos Kazantzakis și

Panait Istrati, o

prietenie

care nu a

fost scutită

de tensiuni și

abandonări,

dar în care cei

doi greci și-au

găsit până la

urmă ceea ce-i

unea, și nu

viziunea lor

politică care după

ce i-a unit, i-a

despărțit. Am fost

în Grecia și atunci

am scris ceea ce aș

fi vrut să intitulez în

mod melodramatic

"Jurnal însângerat",

numai și numai

pentru că era scris textul cu un carioca roșie. Eram

atât de entuziasmat de tot ceea ce vedeam, încât

scriam noaptea, nu puteam dormi, căci în mine se

produce un tumult, care nici măcar prin scris nu se

potolea. Ca și cum un arcaș încercat ar fi slobozit o

săgeată și nici măcar bucuria zborului nu i-ar fi îmbunătățit

imbolul. Așa c-am scris texte de proză poetică și

poezii, toate în limba română, în august, dar și după

ce m-am întors, în septembrie 1995. Nu mă puteam

desprinde de Grecia. Nici măcar scrisul nu însemna

exorcizarea, nu putea să desprindă din sufletul meu

Grecia. Și n-am putut nici până în ziua de azi. Cu

timpul, am început să șlefuiesc textele, să încerc să le

esențializez. Odată, lucrând la computer, fără să fac

nimic, tot textul cu caractere latine s-a transformat

într-un text cu caractere grecești!!! M-am speriat că

am pierdut Grecia. Cum puteam oare să pierd Grecia, când era toată în suflet?! După câțeva clipe de panică, am reușit să transform iarăși textul, spre fericirea mea, într-unul cu caractere latine. Îl tot lăsam, apoi mă puneam pe revederea lui, până îmi

ieșea pe nas. La câțiva ani, un prieten

din Austria, regretatul poet Bruno

Weinhals, pasionat de "Odiseea" lui

Homer, m-a rugat să adun texte

poetice din literatura română, care

fuseseră dedicate temei dragi lui. Tot

mă presa și am început să visez

despre "Odiseea", așa că am scris

în germană două poezii pe acest

subiect. Volumul devenise de

acum o carte în două limbi.

Mergând la un festival de poezie

în Egipt, am scris în februarie

2007 poezia "pasărea

phoenix", atât de legată de

poezia "pasăre de micene",

încât volumul s-a mai

îmbogățit. Pentru același

festival fusesem invitat să

scriu un text despre poezie, așa că

l-am conceput direct în limba engleză, chiar la Cairo.

Până la urmă a devenit textul "postlogului", "about

poetry and about the poet". Cartea avea acum trei

limbi. În anul 2008, a urmat doua călătorie în Grecia

- cu soția mea, Cristina și cu fiul meu, David-

Thomas: insula Zakynthos. Acolo am scris în engleză

ciclul "the mysteries of zakynthos". În 2011, alt text

în limba engleză: "white whitened", un text scris cu

Grecia în inimă, atât de puternic intrată în suflet, încât

cale de ieșire nu mai era și nu mai este nici acum.

Acum vreo doi ani - un lucru mai nou pentru mine,

și un text pentru două dintre fotografiile făcute de

către mine în 1995 și reproduse în interiorul cărții.

Și pentru că ochii mei au văzut și simțit Grecia și pe

calea fotografiei, ele fac parte din volum, așa că cinci

dintre ele sunt reproduse. Încă un prilej să-i

mulțumesc lui Sorin Vlădescu, avocat și amator de

literatură, care m-a ajutat să scot acest volum.

**dimineața sărută
genunchiul athenei**

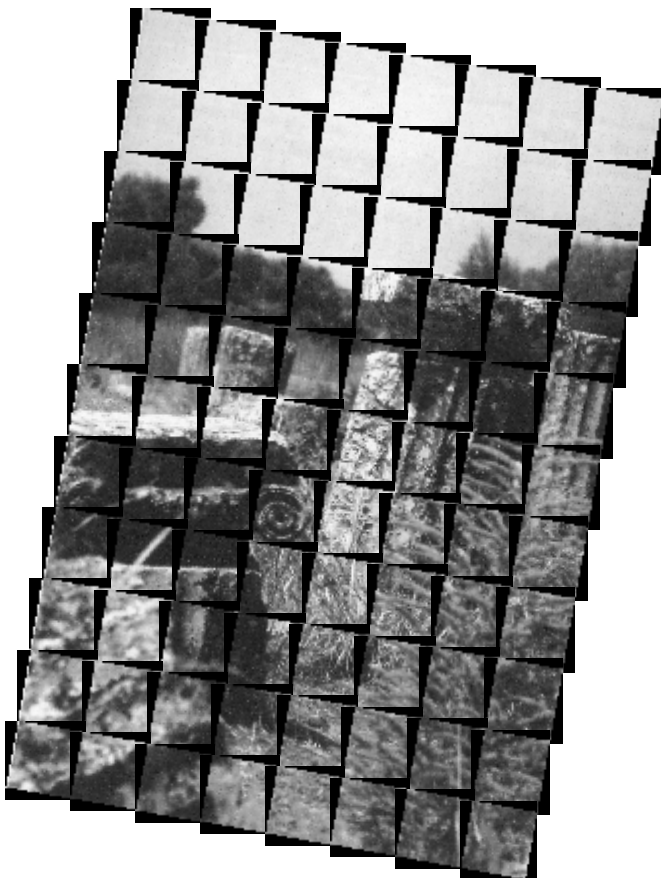
lumina îi alunecă
pe buze
și începe
să vorbească

aerul
roșu de soare
coboară pe
piciorul zeiței
până se face
mișcare

dimineața sărută
genunchiul athenei

spațiul se grăbește
în spirale
de-a lungul trupului
până se oprește
în formă

timpul se ascunde
în stâncă
omorând trecerea

Peter Sragher

Ziua în care cerul a căzut

ziua în care cerul a căzut
s-a-nnegrit bolta albastră, ca și cum zeus s-ar fi
mâniat iarăși pe muritori și mânia lui
a luat din ceruri întunecarea, pe care-a gonit-o
până s-a prăbușit, apoi și-a aruncat
peste noi întreit sufletul

ziua în care cerul a căzut
cine stătea în picioare a-ngenuncheat, ca și cum
povara sufletului s-ar fi prefăcut
în neputința picioarelor, îngenuncheați eram cu
toții la tessaloniki, privind marea,
care se făcea val odată cu oi, cu pământul atât de
roșu al eladei, pământul roșu era
și sângele nostru, vărsat de-atâtea ori pentru
zeus, pentru mândria noastră, pentru a
ne recuceri onoarea, dar și pentru s-i cuceri pe
alții, pământul roșu era și sângele de
fecioară pe care-l vărsam, ca să avem siguranța
izbândeii, căci sacrificam trupul fără
de vină de fiecare dată pentru zeus, așa încât
biruința noastră să capete trup.

ziua în care cerul a căzut.
zeus a-ncovoiat cerul peste noi, urgia dezlănțuită
de el îl făcuse să uite de lumină,
așa că trimisese nori negri să strângă în brațe
pământul, atât de negri, încât ochii
noștri își pierduseră vederea. Îngenuncheați
stăteam în thessaloniki- împietriți în
nemișcare, cerând un strop de lumină, să ne
scoată din întunecare, s ne lumineze
calea pierdută-, cerând iertare pentru c am
însângerat odinioară cu supunerea și
vanitatea noastră pământul eladei.

Mădălina Grosu

buzunare de altă culoare

Nr.131

Festivalul-Concurs
"Costache Conachi", Tecuci 2012

mă uită în vreo gheretă cu sânii
acoperiți de privirea
paznicului/ soră-mea scrie în morse despre căsătorii

viața joacă feste fetei
cu cosițe cu manichiură cu suflet retro/ se rupe în dragoste
și
crapă tot.

tu cu buzunarele tale zici că
mamă-ta te-a uitat că-ți crește
în cap moartea
ca o muzică un fum soft o gauloise ceva

vibrează sub noi o membrană neagră pe fundal
e fur elise.

ies din casă/ soarele stă în genunchi pași de balet în surdină
în cap nici oameni
nici umbre
nici scaune
o chitară roșie din traversă de cale ferată

bărbatul cu buzunare ca dracu mă ține de rochia mini mă
poartă prin aer colorat prin extazul unei peșteri

degete lasă sânge și așteaptă
să încalce ziua/ cum alții nu știu

catching of happiness

moare în mine
partea care ia ceaiul/ în mijlocul parcului copii bunici
scheletul
copacului prins sub zăpadă

din colțuri
rostește pe vârful limbă/ mi se urează de bine de foarte bine
la mulți ani dragă mădă dragă rombule dragă piatră
filozofală

fericirea mea nu e temporară
dospește aici o fericire proporționată
iau masa număr banii ies pe ușă ca un cântec
spart

mă feresc de urcatul zilnic
e litere/ uit de litere scriu în jurnal cu frunze presate spun

doamne ferește-mă de rele de pușori de cel care nu doarme
în internatul cnpr

patului îi lipsește locul unde mă ascund mi se joacă feste
cum se joacă hora pe câmpii fete obraznice sărută mâna din
care cresc aceste imagini

trupul meu pleacă/ o fetiță fără chibrituri fără păpușa
portocalie
fără
să știu
mi se fură din foile cu poezii vesele

le fac pe toate coifuri/ sub ele căpcăunul se joacă de-a
nunta
flutură plete de căpcăun
desenează contururile
unei mâini uriașe citește despre fratele meu geamăn

apoi
mai iau un sfert din cana cu ceai

sub unghiile roșii crește un copil

mamă rea ce ești
corpul
sânii prea mici

țip
o venă se lărgește
devin ridată strâmbă oarbă fără piele

copilul meu nu vrea să se nască/spune mama
un suport
oje
ruj în culori tari

mă smuncesc
dorm adânc
sufoc copilul
se respiră printr-o gură de canal

cezariana
o simplă rupere de dinți
ordonez copii
după cantitatea de sânge pierdut

Dumnezeu construiește pe vertebrele mele case de copii și
saloane de manichiură

Jumătăți de umbră

Lasă-mă să cred că dacă te-am găsit odată
 voi ști mereu să te regăsesc
 Lasă-mă să immortalizez în mine
 tăcerea ta care-mi vorbește
 despre cât de mult mă iubești.
 Lasă-mă să-ți iau urma respirației
 s-o transform în esență
 și să-mi stropesc diminețile când tu nu-mi
 ești
 serile când nu îmi vii.
 Lasă-mă să nu mai dorm,
 să nu mai mănânc,
 ori să respir doar cu o jumătate de inimă,
 cealaltă rămasă
 singură fără perechea ei.
 Lasă-mă să sper, să cred
 să visez că nu am visat
 și tu cândva mi-ai fost umbră.

Între Zee și Dumnezeu

Oare câte picături lipsesc
 din trupul meu să fie întregit de al tău,
 câte cuvinte nepereche s-au născut
 în ale mele gânduri
 să-ți poată atinge ungherele minții
 și câte șoapte mi-au rămas pe buze
 amorțite de tăceri prea surde
 câte clipe, doruri și suspine
 s-au oprit ațipite
 la poarta inimii.
 Oare câte mări
 au rămas netrecute
 de sufletu-mi matelot
 și câte deșerturi lipsite de cactuși
 fără surâsul tău la răsărit,
 câte cafele își așteaptă sorbirea
 câte albine mai caută stupul
 câte primăveri nenăscute
 de mângâierea ta.
 Spune-mi tu...
 cum aş putea oare să-ți fiu Zee
 și tu să nu-mi fii Dumnezeu.

desfrunziți

dacă îmi așez tăcerea
 peste a ta
 ești sigur că nu vom strivi
 bobul de grâu
 încolțit pe muchia dintre
 întuneric și lumină când
 doar păsările recunoșteau văzduhul
 și delfinii drumul spre tărnm

așezându-ne sufletele
 (unul deasupra celuilalt)
 într-un pătrat ocrotit de cerc
 ești convins că trupurile vor deveni
 împreunate stea

pentru că iubirea nu are legi
 nu are limită de timp și...
 mereu ne surprinde
 desfrunziți

Semnal editorial:

Domnul MEE

de Andrew Crumey

(în traducerea lui P. Iamandi)

A. Crumey s-a născut la Glasgow în 1961, unde a urmat și cursurile Universității St. Andrews, obținându-și diploma în fizică teoretică și matematică. A scris recenzii literare pentru Scotland on Sunday, și mai apoi a lucrat ca redactor literar pentru același ziar, renunțând la acest post după ce a primit Northern Rock Foundation Writer's Award pentru romanul Sputnik Caledonia. Romanul său de debut, publicat în 1994, Music, in a Foreign Language (Muzica, într-o limbă străină, Editura Univers, 2008) a fost bine primit de către criticii britanici, fiind nominalizat la Premiul Guardian pentru ficțiune. Cel de-al patrulea roman, Mr Mee, publicat în 2000, a concurat pentru Booker Prize și IMPAC, iar Mobius Dick (2004), a fost una dintre cărțile finaliste pentru Commonwealth Writer's Prize.

CAPITOLUL 2

Se întâlniră din întâmplare, cum fac întotdeauna astfel de oameni. Unul stătea pe o bancă și citea o carte, celălalt trecea pe lângă el și, dându-și seama că acesta era un loc în care își putea trage sufletul puțin și schimba o vorbă, se hotărî să se așeze alături. Era primăvara anului 1761 iar în Paris era cald și bine.

Ar fi fost nepoliticos ca cei doi domni să nu se bage în seamă dar, după ce înclinară din cap unul spre celălalt, cel care citea, un ins scund și trupeș, aducând cu un etern student la drept care se pregătește să dea un examen pentru a cincisprezecea oară, își continuă lectura; celălalt, la polul exact opus, adică înalt și slab, privi câteva păsărele de pe streșina unei clădiri din apropiere; într-un târziu, nemulțumit că e ignorat, spuse:

- Sunt foarte sigur că există anumite păsări care renasc din foc.

Cititorul, fără să-și ridice ochii de pe cărțule, replică:

- Iar eu sunt foarte sigur, domnule, că vă referiți la legendara pasăre Phoenix.

- A, da, desigur.

Apoi cei doi rămaseră din nou tăcuți și poate că, dacă insul mai înalt nu ar fi spus ceva, întâlnirea lor întâmplătoare nu s-ar fi soldat cu nimic:

- Sau poate că mă refer la salamandră?

Întrebarea îl făcu pe cititor să scoată un mormăit ușor impacientat:

- Salamandra, domnule, este amfibie; iar povestea genezei ei s-a dovedit a fi la fel de mitică precum cea a păsării Phoenix.

- Desigur, desigur, recunosc iute insul înalt, fără cărți la el dar simțind că îl mănâncă limba. Cred însă că, în unele cercuri științifice, se afirmă că focul ar putea fi considerat un organism viu.

Acum cititorul lăsă cartea jos. Se întoarse ca să-și privească interlocutorul care, întinzând mâna, continuă:

- Monsieur Ferrand, la dispoziția dvs.

Insul mai scund, întinzând și el mâna, zise:

- Monsieur Minard, onorat să vă fiu prieten.

Se asemănau în toate privințele, mai puțin ca fizic. Într-adevăr, Minard picase examenele la drept, ca și la multe alte materii; în timp ce speranțele lui Ferrand de a deveni preot fuseseră spulberate de un scandal pe cât de nejustificat pe atât de fatal în ceea ce privește viitorul lui. Fusesse angajat la un colegiu patronat de biserică; Minard juca un rol la fel de neînsemnat într-un birou din cadrul Académie des Sciences. Amândoi erau copiiști; mai mult de atât, amândoi își pierduseră slujbele de curând și acum supraviețuiau din expediente; bineînțeles, amândoi erau în căutare de lucru. Această coincidență era de ajuns ca să-i convingă de faptul că ar trebui să devină prieteni la toartă și că, neștiind unul de celălalt, de fapt își irosiseră absolut fiecare oră a existenței lor.

Prima lor conversație dădu la iveală același entuziasm pentru chestiunile legate de filosofie, pentru friptura de rață și pentru jocul de șah, și stabili că au aceleași gusturi în privința problemelor de importanță capitală. Întrucât nici unul nu-și găsisese nevastă (deși amândoi erau trecuți de 40 de ani), erau liberi să-și aranjeze câte întâlniri și câte partide de șah vroiau, în tot atâtea cafenele pe care le frecventau; ceea ce avea să se transforme repede în principala lor ocupație. Magris deveni locul de întâlnire preferat, Ferrand declarându-și un oarecare dezgust față de aglomeratul Régence, unde turneele demonstrative ale lui Philidor atrăgeau o mulțime de privitori care, uneori, puteau fi dezagreabili.

- Chiar este, domnul meu, spuse Minard într-o după-amiază, gândindu-se dacă nu cumva e prea riscant să atace cu calul.

Partidele lor de șah, ca și întâlnirea de pe bancă ce, într-un fel, le definea amicitia, se desfășurau în felul următor: Minard era cel care se concentra cel mai mult, gândind îndelung până să facă o mutare, iar Ferrand, înalt și drept ca o turlă de biserică, juca la inspirație, întrerupând jocul cu orice comentariu care îi trecea prin minte; un obicei pe care Minard îl apostrofa cu un mormăit a cărui intensitate era direct proporțională cu gravitatea situației în care se afla. Ferrand câștiga exact jumătate din jocuri iar când pierdea, o făcea din cauza unor greșeli prostești, iar Minard își bănuia prietenul că pur și simplu îl lasă să câștige ca un gest, nelalocul lui, de camaraderie.

După trei-patru săptămâni de la prima lor întâlnire, nici unul nu știa mai mult sau mai puțin despre viața celuilalt decât aflase în cursul primei lor conversații pe bancă. Știau că asemănările dintre ei sunt atât de profunde încât orice încercare de a afla mai mult ar fi fost pur și simplu o formă de introspecție, de ale cărei pericole erau cât se poate de conștienți.

- Monsieur Minard, îndrăzni Ferrand cu altă ocazie, când adversarul lui tocmai își muta regina dintr-un loc periculos.

- Da, Monsieur Ferrand?

Ferrand privea noua poziție cu luare aminte de parcă mutarea forțată a lui Minard ar fi fost total neașteptată.

- Sunt într-o situație nefericită.

Minard scoase unul din mormăiturile lui caracteristice.

- De fapt eu sunt cel nefericit, fiindcă mai mult ca sigur voi pierde turnul.

- Nu, domnul meu. Ceea ce vreau să spun e că sunt într-o dilemă de ordin domestic. Cât de curând voi fi obligat să-mi părăsesc locuința a cărei proprietăreașă refuză toate ofertele mele generoase de a amâna achitarea chiriei, cu adaosurile de rigoare. Prin urmare, cel puțin pe moment, am neapărată nevoie de o altă locuință. Începând, să spunem, din seara aceasta.

Ferrand lui turnul lui Minard de pe tablă și îl înlocui cu nebunul lui.

- E plăcerea mea, ca și datoria de prieten loial, să vă găzduiesc în umila mea locuință.

Și așa începură să stea împreună.

Locuința lui Minard era chiar mai umilă decât susținea el; o draperie, care traversa încăperea pe care urmau să o împartă între ei, era singura care le oferea cât de cât intimitate. Și totuși, pentru cei doi inși atât de devotați unul altuia, această intimitate era cât se poate de firească, partidele de șah continuând adesea până târziu în noapte, la lumina unei lumânări pe care Ferrand o stingea când fiecare se retrăgea discret în patul lui.

Fericirea lor ar fi fost fără cusur dacă nu ar fi fost atât de greu să-și găsească o slujbă sigură. Monsieur Ferrand, înalt și slab, și Monsieur Minard, scund și trupeș, își căutau consolarea în șah; dar vizitele lor la Magris deveneau din ce în ce mai rare, fiind înlocuite de partidele de șah jucate în camera pe care o împărțeau, răstimp în care gustul lor pentru filosofie îi făcea să mai uite de foame, deși gândul la friptura de rață nu le dădea pace.

- Cred că, dacă circumferința unui cerc se împarte la diametrul lui, se obține același rezultat, indiferent cât de mare e cercul, remarcă Ferrand într-o seară.

Minard ridică triumfător pionul pe care tocmai îl capturase, auzi ce îi spunea Ferrand și replică:

- **Desigur. Numărul senumește *pi*.**

Supărat că Ferrand de-abia dacă îi băgase în seamă avantajul neașteptat, Minard continuă:

- Mai știi și că Monsieur Buffon a găsit acest număr în altă parte. Cândva am transcris un raport despre aceasta. Se pare că, dacă tragi mai multe linii drepte pe o bucată de hârtie și pui deasupra mai multe bolduri de aceeași lungime, descoperi că numărul acelor care traversează o linie este egal cu *pi*. Sau cam așa ceva.

- Extraordinar, făcu Ferrand, care între timp se ridicase în picioare. Poate că ar trebui să încercăm și noi.

Partida fu abandonată, spre iritarea lui Minard. Hârtie și instrumente de scrie aveau destule; dar pentru bolduri Minard fu nevoit să coboare două etaje, la apartamentul unei cusătorese care nu prea se arătă dispusă să i le împrumute, până când Minard își smulse un nasture de la haină și i-l lăsă drept garanție. Apoi cei doi au făcută experimentul pe care Minard regreta că nu îl studiasse cu mai mare atenție atunci când îl copiasse.

Nu își amintea prea bine de felul în care trebuia aranjate liniile paralele; le apropiase sau le îndepărtase prea mult? Iar boldurile nu aveau toate aceeași lungime, deși M. Ferrand nu înțelegea cum un amănunt atât de neînsemnat putea schimba ceva. Dacă erau îndeajuns de bune pentru cusătoreasă, sigur le erau de ajuns și pentru experimentul cu pricina. Și astfel cei doi petrecură cinci minute lăsând să cadă boldurile, studiară aproape o oră configurația lor, și într-un târziu făcură totalul, obținând un număr de aproximativ 24 pentru *pi*.

Minard clătină din cap.

- Ah, de ce n-am citit raportul cu mai mare atenție în timp ce-l copiam!

Ferrand strânse boldurile și aduse tabla de șah ca să reia partida.

- Prietene, unele dintre cele mai mari descoperiri științifice ale epocii ți-au trecut prin mână dar, din păcate, n-ai învățat nimic din ele. La fel cum și eu am copiat nenumărate predici pioase și imnuri religioase înălțătoare într-o caligrafie impecabilă, deși viața mea n-a fost întotdeauna exemplară. Crezi că ar fi o morală aici?

Dacă era, cei doi prieteni nu se grăbiră să o găsească, continuând să joace șah.

Câteva zile mai târziu, Ferrand veni acasă extrem de emoționat.

- În seara aceasta vom cina în cel mai elegant restaurant cu puțință! anunță el, ducând în brațe o pungă mare, ticsită de hârtii. Avem aici de copiat cel puțin o lună! Ne vom alege cu o sumă mai mult decât frumușică!

Apoi Ferrand povesti cum, contrar obiceiului, se hotărâse, într-una din preumblările lui solitare, să intre la Régence, în speranța că va găsi un client care să aibă nevoie de un secretar sau un asistent. Dar nu găsisse nici un om de soi, nici măcar jucători de șah; și totuși, în cafeneaua liniștită la ora aceea, Ferrand intrase în vorbă cu cel care îi dăduse toate documentele pe care le cărase acasă spre a fi copiate.

- Stăteam singur la o masă când l-am văzut. A trecut pe lângă mine, s-a oprit, m-a privit lung și a zis: „Păreți a fi un literat”. Am înclinat din cap și i-am spus cu ce mă ocup iar el a râs și a replicat: „Copist? Și mai bine. Sunteți exact omul de care am nevoie”. S-a așezat lângă mine și i-am

(continuarea la pagina 47)

Linia albastră: anul 2021

Motto:

„E timpul să trăiești viața pe care ți-ai
imaginat-o”
(Henry James)

Ianuarie 2021

Howard Carter intră în camera monitoarelor.
În căști îi răsună noul album al formației Severage.

La ora 1 își termină Cola și ațipește. Un somn
lung fără vise. Este trezit dimineața de către Jane.

- Ai avut o noapte lungă?

- Nicidecum. Am dormit, ca de obicei. Tu ce
mai învârti? Ați ajuns în Vegas?

Asul proiectului Phoenix se preface preocupat
de cele lumești, rol care nu îl prinde.

- Nu. Am lucrat puțin la proiectul tembel al lui
Hudson. Nimic nou.

Howard pornește mașina și pleacă spre casă.
Logodnica sa lipsește. După câteva jocuri în holospațiu
poate să doarmă liniștit. Va urma o nouă noapte lungă
la Centru.

*

Se aude doar păcănitul mișcărilor celor doi în Sala
Seră. Mai au trei luni de înot în acest modul până ce
Beijingul va trimite sistemul gravitațional. Ceea ce îl
preocupă pe Steve Gallagher este posibila înlocuire a
colegei sale, Yu Lian, undeva prin aprilie. Aceasta
lucrează cu sârg la noile încrucișări.

„Un biolog de calibrul ei nu are cum să se stingă
în Academia Bioecologică de la Tianjin. O instituție
coordonată de doi dinozauri cu lentile groase. Să mă
îndrăgostesc? Nu, nu... O pasiune... Da. E frumoasă.
Și mai trebuie să studiez și aceste date”.

Yu manipulează câteva recipiente în care sunt
culturi de ciuperci. Lucrul în spațiu e visul oricărui
biolog de la Tianjin și de oriunde. Steve se îndreaptă
spre ordinatorul bio pentru a introduce datele pe care
chinezoaica mai făcuse însemnări stufoase încă de
dimineață.

*

După desființarea O.N.U., deputatul Yuri
Sergheevici Stepanov preda 2 ore pe zi la Centrul

Geopolitic. Plictisit de studenții care nu-i suscitau
nicidecum interesul prin întrebări sau măcar prin mici
obraznicii, odată scăpat de ei, Yuri se grăbește cu
Alioșa spre o cafenea din marginea capitalei.

- E dezastruos, se plânge Yuri. Pe timpul nostru,
vroiam să schimbăm lumea. Acum, lor ce le-a mai
rămas? Nimic. Tehnologia face totul. La Soci înveți
să schiezi în holospațiu, în plină vară, Alioșa. Prin
internet găsești oricând o siberiancă. Pilotul automat
îți conduce mașina...

- Yuri, trebuie să te obișnuiești cu ideea. Ești
încă tânăr. Fata mea e general. Unde crezi?

- ?!

- Într-un război contra chinezilor, în holospațiu.
Măcar are spirit de competiție...

- Da. Oricum ar fi o nebunie un război cu China.
Aliata Americii.

Yuri își șterge fruntea cu un șervețel și ies amândoi
pe treptele prăfuite care coboară spre bulevard.

*

Howard se apleacă după minge. În același timp,
călărețul verde din metal cade de pe un dulap.

Mama i-a dat două palme? Nu își mai amintește
exact. Face un efort...

Or fi pentru pachetul de *Lucky* furat de la tatăl
său?

Și briza mării... jucându-i-se prin părul blond. Pe
față are puțin puf, ca o spumă.

Trezit din reverie de a doua logodnică (în acest
moment, prin strădania anumitor guverne din emisfera
nordică, se desfășura în realitate jocul *Second life*,
mulți din tineri încercând, astfel, să practice bigamia),
Howard își strânge cărțile cu ajutorul cărora tangenta
contactul. O sărută pe Michelle și apoi pleacă spre
debarcader.

O zi liberă, o zi numai a lui. Fără cele două femei,
fără Harold, fără toată nebunia! Roua dimineții încă
persistă în aer.

„Și dacă vor vorbi... Să fie o greșeală de
plasament a lui Avalanche 2? Trebuie verificat.” Îi vine
să arunce cărțile în apă, să se odihnească acolo pe
pietrele de pe fundul râului.

„Unde mai pui discuțiile aproape teologice cu
Harold? Cam sceptic de felul lui. Plus că vor și chinezii

la Centru. Să-și pună pofta în cui! Auzi, decizie a Consiliului de Administrație... Centrul e 51% privat. E deranjant că totul a devenit mai mult o afacere. Proiectul Phoenix, urmașul SETI, ajunsese din cauze economice la mâna guvernului, deși acesta e acționar minoritar. Toți se gândesc la bani, nu la semnalele venite din spațiu..."

*

Yu are crampe puternice. Tratamentul, pe bază de silicați, i-a fost recomandat de la Houston.

S t e v e
meșterește la un
sporizator.

Suprafața Lunii,
cu craterelor ei ca
niște găoace a unor
pui uriași, inspiră
măreție. Modulul
circumlunar trece
acum pe deasupra
Mării Liniștii, unde
acum 52 de ani

debarcaseră primii pământeni, Louis și Buzz, veritabile zeități pentru tinerii cosmonauți.

- Dacă te vor schimba? Își face curaj Steve.
- Nu cred. Profesorul Chai mi-a confirmat că misiunea mea continuă până la 1 septembrie.
- Știi, e posibil să mai trimită pe Bruce sau o fată de la Stanford. Sigur îl știi pe Bruce... A creat Biologul.

Yu se strâmbă:

- Da, o fi ciudățenia aia biolog. Mai vorbim când îl vor trimite. E o interfață și atât, Steve. Îmi aduci o cutie de ceai?

Steve se grăbește să execute ordinul.

- E stranie Luna azi. Ce zici? se aude încet glasul lui Steve.

Yu, cu fața îndreptată spre „tavan” nu mai vorbește. Puddelul electronic sare pe lângă capul stăpânei sale. Îl botezase Semiar, Laika 2 pentru Bruce, deși „sexul” câțelului este masculin.

În modul intră maiestuos razele apusului. Pe Lună, ziua este eternă în emisfera vizibilă, la fel noaptea în cealaltă emisferă. Modulul, prin rotația sa, le oferă celor doi alternanța zi - noapte într-un interval de 36 ore. Acesta nu era deloc grăbit pe orbita sa.

*

Un concert de jazz. Lumini și umbre. Ion se concentrează asupra saxofonistului. Doar umbre.

Hainele îi sunt albe ca o aură. Se ridică energic și se îndreaptă spre ieșire. Mașina îl așteaptă la 30 metri de bar. Seara este rece.

„Un concert bun. Să vedem ce mai avem de făcut. Sistemul magnetic este pus la punct. Vor continua ceilalți. Pacific...”

Ajuns în hol deschide televizorul. Aceleași și aceleași știri. Ceva despre bursele din Asia. Timpul aproape că a rămas pe loc în casa lui. Are mai mult de 70 de ani, dar a rămas încă tânăr. Nu și-a instalat un holovizor. În schimb, biocomputerele sunt la mare căutare în laboratorul lui din aripa de nord. Nicoleta îi aduce o cafea amară. Datorită cercetărilor întinse pe domenii vaste, de la electromagnetism la astrologie karmică, mai ține legătura cu ceilalți, prin internet, doar duminică și luni.

- Interesant proiectul rușilor. Aducerea apei din Oceanul Înghețat, se întoarce Ion zâmbind. Își aprinde o țigară fără filtru, producție proprie.

Nico dialoghează cu profesoara holografică de limbă și literatură chineză. O limbă mult mai accesibilă europenilor după ce China, în urmă cu trei ani, a trecut la scrierea fonetică în caractere latine.

- Un cercetător semnalase, încă din 1973, criza apei.

Holul se învâluie într-un fum diafan. Holograma dispare.

- Cred că trebuie să îți pregătim bagajul pentru plecarea pe Albatros. Ai mai discutat cu profesorul Mărculescu? i se adresează Nico din întuneric.

- Da. În martie ne strângem toți.

Liniștea se așterne. Jupiter a apus. Între timp, datorită unor transformări termonucleare interne, Jupiter, gigantul sistemului solar, își mărise masa cu 0,1 %, iar luminozitatea sa era la nivelul de 0,76 % din cea a Soarelui. Un nou soare își făcea intrarea în scena sistemului nostru. În următorii 200 de ani, NASA aprecia creșterea masei acestuia cu până la 0,28 la sută. De obicei, „diurnul” jupiterian începea la 5 după-amiaza și se termina la ora 1 în noapte. Eficiența luminozității sale se făcea simțită în nopțile de Lună Nouă. Ziua beneficia de o firavă prelungire. Pământenilor le va mai rămâne, peste 200 de ani, cam 6 ore de somn „strămoșesc”.

*

(va urma)

Războiul muștelor

Cartea „Războiul muștelor”, Editura ProPlumb, Bacău, 2010, este un volum de *proză scurtă*, de fapt 19 *povestiri*, termen preferat de scriitorul Gheorghe Andrei Neagu pentru această specie literară a genului epic, printre care chiar câteva... *povestioare*, pe doar câteva pagini, cu o minimă consistență, ușor căutată, aparent de fapt divers, de știre, de reportaj, saluate valoric de faptul de literatură artistică printr-un *click* epic abrupt, neașteptat, surprinzător, ca un *blitz* de final într-o singură frază, componentă stilistică pe tot parcursul lucrării. Dar, tocmai această tehnică literară salvează simplitatea și epicul frust al celor câteva astfel de... *povestioare* („În gazdă”, „Un pahar cu lapte”, „Galovinul”, „Comoara”) aliniindu-se, cu drepturi depline, liniei melodice unitare a întregului volum cu valențe de proză scurtă standard, cu aura magică, fantastică pe alocuri și chiar cu nuanțări din orizontul literar al *teatrului absurdului* din dramaturgia membrului Academiei Franceze, Eugène Ionesco. Faptul compensator, dominant și convingător, vine de la celelalte schițe și nuvele (?!), cele mai multe, dintre care se detașează prin valoarea literară a construcției epice și ingeniozitatea stilistică a finalului „Războiul muștelor”, „Maria”, „Ochii”, „Femeia tatălui meu”, „De la stânga la dreapta”, „Lumină și întuneric”, „Pepita”, „Tache Mindir”, „Insula damnaților”...

Până la urmă, nu este nimic surprinzător, pentru că scriitorul Gheorghe Andrei Neagu, prozator și poet, publicist și om de cultură de largă respirație, *atacă* nonșalant domenii culturale și genuri literare de-o diversitate derutantă asumându-și riscul unei catalogări, pe care n-o merită, deoarece atitudinea și personalitatea sa artistică este una de creație în avans și pe termen lung. Gesturile sale publice, indiferent de domeniul de manifestare, au ceva din curățenia unui gând frumos și inocența bunelor intenții și ale înzestrărilor native, ca și o anume încrâncenare de a nu admite compromisul. În plan artistic, în aria creației literare adică, domnul Gheorghe Andrei Neagu este imprevizibil și se expune altruist, fascinant și nonșalant pe portative de-o diversitate care-l și avantajează. Publicistica sa de început de carieră este agresivă și, chiar dacă nu atinge „*cotele*” creației artistice, este de impact și de notorietate. Opera literară a scriitorului este fixată deja pe epic, cu accent pe cele mai reprezentative titluri: „*Templele iubirii*” – proză; Editura Porto-Franco, 1991; „*Arme și lopeți*”, roman, Editura Zedax, 1995; „*Moartea șobolanului*”, povestiri, Editura Zedax, 1996; „*Crucea lui Andrei*”, povestiri, Editura Zedax, 2000; „*Jurnalul American*”,

povestiri, Editura Zedax, 2004; „*Armoniile pietrei*”, povestiri, Editura Zedax, 2005 și volumul de *eseuri*, „*Aesopicae*”, la aceeași editură și-n același an. A publicat și literatură lirică, cu câteva titluri reprezentative: „*Nunta neagră*”, poem, Editura Valman, 2010, tradus în câteva limbi străine; „*Lacrima iubirii*”, poezii, Editura Rawex Com, 2010 și, ca o încununare a creației sale artistice, „*Arșița din ploi*”, Editura Tipo Moldova, Iași, 2012, în prestigioasa colecție Opera Omnia – Poezie contemporană.

Revenind la volumul de proză scurtă „*Războiul muștelor*”, cartea aceasta, cu o stilistică deconcertantă, pe un voluptuos experiment literar, aș putea-o defini ca o... „*negare a negației*” literaturii epice a prozatorului Gheorghe Andrei Neagu, deoarece toate cele 19

povestiri, dislocate tematic de titlurile necesare unei cărți de proză, întregesc, demonstrează unicitatea eposului din volumele de anvergură epică, de care aminteam mai sus, și alcătuiesc uniform și convingător preferința pentru narațiune, ca mod de expunere.

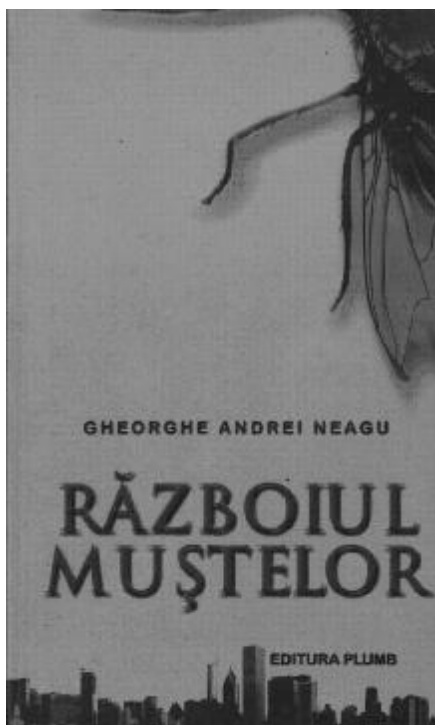
Astfel, „*Războiul muștelor*”, povestirea care a dat și titlul cărții, este o metaforă a absurdității războaielor dintre oameni, cea mai înfricoșătoare dintre *genele* agresivității, ce a guvernat violența, de la arcul cu săgeți al Comunei Primitive până la armele sofisticate, atomice și bacteriologice, ale prezentului belicos al omenirii.

Parabola epică este construită pe contrastul dintre intenția pașnică a spișterului în încercarea de a descoperi medicamentul benefic, leacul-minune pentru sănătatea oamenilor, idealul perpetuu al

tinereții fără bătrânețe și al vieții fără de moarte, și deturnarea efectului miraculos spre malefic și monstruozitate, perceput ca o asimetrie sinistă dintre idealul de pace și frisonul instinctelor morbide generate de războaie.

„*Maria*”, cea mai elaborată dintre povestiri, în planul unui algoritm de creație artistică originală a scriitorului Gheorghe Andrei Neagu, este o proză de atmosferă dominată de întâmplări stranii, în care realul capătă nuanțări bizare, aluzive și fulgurante, cu elemente de non-fiction dar cu frumusețea unei ficțiuni. Se petrece totdeauna ceva de o violență expresivitate, fără logica primară a realității perceptibile; reacțiile personajelor sunt mai degrabă conciliante, acceptabile, cu o finalitate dincolo de insolitul frust, sesizabil. Există o deturnare de planuri reale, mistificate până la limita acceptării nefirescului ca fiind firesc sau că poate suporta bizarerii de tot felul, cu lentoare de proces geologic.

În povestirea „*Maria*”, structura epică are formule venite dinspre arta dramatică, cu o permanentă pendulare între real și fantastic, într-o fascinantă alternativă de două planuri narative, care se recompun mereu ca un

lait-motiv și ca o obsesie a halucinantului convertit în motivație a întâmplărilor. În planul construcției literare se detașează o permanentă dedublare a personajului principal, care este pe rând când *eu*, când *el*, sau se află în ipostaze aleatorii, fie naratorul, fie eroul principal. La fel se întâmplă și cu *Mama Maria* și cu *Maria*, tânăra. Ambele... personaje se succed în ipostaze diferite, regăsindu-se doar în varianta onomastică. Finalul lămurește lucrurile și totul intră într-o logică a firescului cu argumente și „probe” ca la o reconstituire dintr-un roman polițist (...proba *pantofului!*). În „*Ochii*”, naratorul merge pe un alt tip de fantastic, altul decât cel din „*Războiul muștelor*” sau din „*Maria*”, un real... *fantastic*, cu valoare de adjectiv de data aceasta, în locul substantivului din cele două povestiri; o realitate fantastică și dură, nedreaptă în același timp, pentru că reacția

Letiției, fecioara frumoasă și *oarbă*, atât de apropiată de studentul la medicină, apoi medic oftalmolog, este o reacție brutală, fantastic de crudă și de nerecunoscătoare. Când își recapătă vederea printr-un transplant ocular de la un donator, necunoscut și discret, și-l vede în fața ei pe bărbatul urât și cocoșat, uită de sentimentele ei pentru acesta și-l părăsește cu cruzime, cu seninătatea unui egoism gregar, fără regrete, reprimându-și drastic orice duioșie, într-un bilețel de-o cinică și vulgară nerecunoștință: „Iartă-mă dar te suport din ce în ce mai greu. N-am știut că arăți astfel. Iartă-mă!” (pag. 78). Reacția medicului generos este și ea fantastică: „Te înțeleg. Ochiul era de la mine. Sandu.” (Ibidem)

„*Femeia tatălui meu*” este o poveste stranie și ea ca mai toate celelalte din cartea prozatorului Gheorghe Andrei Neagu, cu un subiect atipic chiar și pentru registrul fabulos și fantastic al întregului volum. Este construită cu o anume inhibiție pe un tip de *incest* rar practicat, rar întâlnit ca subiect de literatură, oarecum neconvențională, rezultat din relația fiului cu mama vitregă din a doua căsătorie a tatălui.

Puterea dragostei, ca un foc mistuitor, cu o senzualitate nestăpânită, este dominantă și justifică, la limita unei morale indulgente, păcatul incestului: „Iar dacă tatăl meu mă crede, îl rog să mă ierte. Dar știu că ea niciodată n-a fost femeia tatălui meu cu adevărat. A apărut acolo pentru mine. Numai pe mine m-a iubit și numai eu am fost bărbatul ei adevărat”. (pag. 86).

„*De la stânga la dreapta*” este o povestire scrisă într-un registru al absurdului derivat din legile nescrise ale nenorocului, justificate doar din perspectiva „*necesității și întâmplării*”, când, pe o vreme urâtă, cu ceață și polei, protagonistul accidentează mortal chiar pe mama sa: „Corpul lovit era pe partea dreaptă a șoselei... Era o femeie. De unde apăruse? Cum de nu o văzuse?... Îi venise, așa deodată, să ia capul femeii și să-l sprijine cu brațele sale ca să nu moară. Ca să nu moară...” (pag. 108).

„*Mijoarca*” este o poveste cu nuanțări de literatură *horror*(!), cu întâmplări stupide, derulate pe un banal cotidian, alunecând spre nonsens, contrariind simțul

realității. Dramatic este doar sfârșitul, imprevizibil, ca un *qui-pro-quo* de teatru medieval: „- Auzi, dragă, au găsit un copil înecat în Dâmbovița. Aici, aproape de noi. Nici nu știu al cui e. Se pare că i-a fost supt sângele din el” (pag. 160).

În „*Lumină și întuneric*”, tonalitatea epică reală și fantastică, între normal și imprevizibil, se perpetuează până când se produce fisura faptului surpriză, ca o insolentă plebeiană. *Mut* în urma unui accident, ani de zile personajul n-a articulat niciun cuvânt; devine *surd* tot într-o situație-limită dar își recapătă și *vorbirea* și *auzul* tot în urma unui *șoc*, când pe lacul Herăstrau *bacul* improvizat îl aruncă, împreună cu toți pasagerii, în apa rece ca gheața. Acceptat de cei din jur cât timp handicapul său era evident, când redevine valid este repudiat și moare singur și nefericit ca un sindrom epic al absurdului.

„*Moartea penițarului*” are fasonul unui reportaj dar autorul păstrează chiar pentru subiectele de fapt divers acea aură de inedit dramatic la limita fragilă dintre posibil și excepție, când unui poet talentat îi sunt „*tăiate aripile*” din motive ideologice și de dosar în regimul comunist, dar nu se poate adapta la „*libertățile*” de după Revoluția din Decembrie și se sinucide: „...pe un bilețel, lăsa să se înțeleagă: *Fiți blestemați! Dar n-a mai scris* *cine sunt blestemații*. Probabil că lista era lungă, iar el nu mai avea timp!? (pag. 179).

„*Tache Mindir*” este povestirea scrisă tot în nota de suspans, de nefiresc, aproape de patologic uneori, ca în cazul personajului principal care, înțepat de o insectă, în urma unei deplasări în interes de serviciu în Brazilia, are un comportament straniu, cu reacții halucinante și acțiuni incontroabile, deviate. Finalul povestirii este în aceeași manieră stilistică, asemeni întregului volum, cu nota particulară de *umor negru* și de fapt implacabil; foarte aproape de povestirea „*Manolică*”, plasată sub semnul absurdului, chiar dacă are alura unui reportaj cu elemente de onomastică și, mai ales, de toponimie din zona geografică a Vrancei și a Galațiului.

„*Insula damnaților*” este povestirea care face notă discordantă cu tematica celorlalte dar se integrează atmosferei de morbid și fatalitate din finalul tuturor povestirilor. Stranie pare mai degrabă alăturarea motivelor tematice contemporane unor evenimente inspirate de epoca istorică a lui Napoleon Bonaparte, în această povestire, și din perioada Imperiului Roman, în antichitate, în povestirea „*Pământ violet*”, care încheie cartea.

Așadar, proza scurtă din volumul „*Războiul muștelor*”, semnat de scriitorul Gheorghe Andrei Neagu, este scrisă în registrul magic, fantastic ori al literaturii absurdului, iar personajele stau sub semnul unui spirit malefic, al unei sorți nefavorabile, cu o simbolistică a unui destin fără scăpare, predestinat. Povestirile prozatorului Gheorghe Andrei Neagu au un impact tragic, tragi-comic uneori, dar tot atât de dramatic, pe o tectonică a lipsei de apărare, de evitare, de scăpare...

Dumitru Anghel

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

BISERICI ȘI PREOȚI DIN ȚINUTUL COVURLUI LA 1831 (I)

Pr. Eugen Drăgoi

Fondurile de documente aflate în păstrare la *Societatea Județeană a Arhivelor Naționale* din Iași cuprind mii de acte inedite referitoare la viața bisericească din Moldova. O categorie documentară importantă o reprezintă catagrafiele întocmite în anii: 1819-1820; 1828; 1831-1833; 1838-1839; 1845-1846 și 1851-1852. Asupra acestor surse care cuprind segmente ale vieții în ansamblul ei din prima jumătate a secolului al XIX-lea s-au aplecat cercetătorii în ultima vreme, inițiind editarea corpusului documentar pe zone geografice ale Moldovei¹.

Pentru ținuturile Covurlui și Tecuci din ale căror trupuri administrative este format actualul județ Galați, în Fondul *Vistieria Moldovei* se păstrează mai multe dosare cu date despre sate și târguri și proprietarii acestora, precum și despre locuitori, biserici, preoți, diaconi, dascăli.

În paginile următoare vom prezenta un extras din voluminosul dosar cu nr. 207/1831 (410 file), aparținând fondului amintit mai sus, înscris în inventar cu titlul *Catagrafia ținutului Covurlui*, referitor la bisericile și clerul din acest ținut, în anul 1831. Precizăm că aceste date sunt inedite.

F. 1v-2r. *Satul Costi*, „stăpânit de cătră hatmanul Alecsandru Mavrocordat. (Preot) Iordache sãn preot Gheorghe la hramul Sfinților Voievozi”.

F. 3v-4r. *Satul Felești*² „stăpânit de d(lui) vornic Alecu Ghica. (Preot) Leon sãn Petru Borș, la hramu Sfântului Neculai”.

F. 4v-5r. *Satul Bărboșii*³ „stăpânit de cătră Sv(ânta) Monastire Râșca. (Preot) Ștefan sãn Apostu, la hram Înălțarea Domnului”.

F. 5v-6r. *Satul Odaia Movilenii*⁴ „stăpânit de dumnealui comis State Cernat (și) de clucer Costantin Petru. Diac(on) Gheorghe Bugeac”.

F. 6v-7r. *Satul Șândrenii* „stăpânit de cătră dumnealui băneasa Rucsanda Corne. (Preot) Tudorii sãn Pintilie Huzum, la hram Sfinților Vo(i)evozi”.

F. 8v-9r. *Satul Braniștea* „stăpânit de cătră Sv(ânta) Episcopie (a) Romanului. (Preot) Costandin sãn Ioan Ivan, la hram Sfinților Vo(i)evozi”.

F. 10v-11r. *Satul Lozova* „stăpânit de Sv(ânta) Episcopie (a) Romanului. (Preot) Costandin sãn Paladi Dima, la hram Nașterii Precistii”.

F. 12v-13r. *Satul Macsinenii*⁵ „stăpânit de cătră Sv(ânta) Mănăstire Bistrița. (Preot) Gheorghe sãn Vasili Șorocanu, la hram Sfinții Vo(i)evozi”.

F. 15v-16r. *Satul Braina*⁶ „stăpânit de Sv(ânta) Mănăstire Bistrița. (Preot) Ioan sãn Costandin Ifrosii, la hram Preacuvioasa Paraschiva”.

F. 16v-17r. *Satul Pineu*⁷ „stăpânit de cătră Sv(ânta) Monastire Neamțu. (Preot) Mihail sãn Ștefan Cucoaneș, la hram Sfinților Vo(i)evozi”.

F. 18v-19r. *Satul Slobozia lui Conache*⁸ „stăpânit de dumnealui vornicu(l) Costache Conachi. (Preoți): Marin sãn Radu Mocan; Pintilii sãn Vasili diacon; Ștefan sãn Ioan Tăbuță (Tărăbuță?), la hram Sfinții Troiți”.

F. 23v-24r. „*Satul Pechea*, stăpânit de cătră luminarea sa, beizade Dimitrii Moruz“. „(Preoți): Radu sãn Bejan Muntean; Lupul sãn Ioan Țărul; Vasilache sãn Carp Afumat; Dumitrache sãn preot Acsănte“. „(Diaconi) Vasili sãn Ioan Buboii; Constandin sãn Teodor Moțoc”.

F. 28v-29r. „*Satul Măngiăna*⁹, stăpânit de cătră dumnealui vornic Costache Conache“. „(Preoți): Gheorghe sãn preot Marin Ionașcu; Ioniță sãn Simion Moțoc, la hram Sfinților Apostoli”.

F. 36v-37r. „*Satul Cuca*, stăpânit de Sv(ânta) Monastire Nicorița din Eș i de Sv(ânta) Monastire Mavromol din Galați”. „(Preoți): Dumitru sãn Timofte Poalelungi; Neculai sãn Dimitru Chiosa; Dimitrii sãn Costandin Simiuon. (Dascăli): Teodor sãn Ilie; Tănăsă sãn preot Ștefan; Dumitru Apetroaie, la hram Sfinților Voievozi”.

F. 38v-39r. „*Slobozia Venturii*¹⁰, stăpânită de dumnealui Costache Ventura”¹¹.

F. 39v-40r. „*Slobozia Cotrosul*¹², stăpânită de dumnealui Iancu Vasiliu”¹³.

(va urma)

Note:

¹ A se vedea Valeriu Lefter, Silviu Văcaru, Mircea Ciubotaru, *Catagrafiile vistieriei Moldovei (1820-1845)*, I, *Ținutul Romanului*, partea I (1820), Editura StudiS, Iași, 2008.

² Filești, fost sat în partea de nord a municipiului Galați, înglobat din 1968 în orașul Galați. Cf. *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea 1, Editura Academiei Române, București, 1991, p. 409 (în continuare se abreviază *Tezaurul I*).

³ Bărboși a fost sat de sine stătător, în partea de sud-vest a Municipiului Galați, înglobat în 1968 orașului Galați. La 1831 aparținea de ocolul Siretului. Vezi *Tezaurul I*, p. 61.

⁴ Veche denumire a satului Movileni, comuna suburbană Șendreni, jud. Galați. *Tezaurul I*, p. 751, 788. Potrivit catagrafiei nu avea preot și nici biserică.

⁵ Veche denumire a satului Independența, jud. Galați. Vezi *Tezaurul I*, p. 592.

⁶ Braina a fost sat în partea de nord a satului Independența, jud. Galați. *Tezaurul I*, p. 140.

⁷ Pineu este fostul sat Peneu care s-a aflat pe teritoriul satului Independența. De fapt din contopirea satelor Măxineni și Peneu s-a născut satul Independența. Vezi *Tezaurul toponimic al României. Moldova*, vol. I, partea 2-a, Editura Academiei Române, București, 1992, p. 857 (în continuare se abreviază *Tezaurul II*).

⁸ Actualul sat Slobozia Conachi.

⁹ Mânjina, astăzi satul (comuna) Costache Negri, jud. Galați.

¹⁰ Fost sat în partea de nord a satului Cuca, jud. Galați. Vezi *Tezaurul II*, p. 1091.

¹¹ Nu avea biserică și nici slujitori.

¹² Fost sat în partea de sud a satului Cuca, jud. Galați. Vezi *Tezaurul I*, p. 297.

¹³ Nu avea biserică și nici slujitori.

BLAZONUL POEZIEI LUI ARCADIE SUCEVEANU

- continuare de la pagina 5 -

Stephenson”, „mărul de smarald”. Autorul alege o imagine care permite o evoluție a receptării. Deși jonglează cu noțiuni general-umane a „Judecății de Apoi”, scriitorul preferă lianele unui spațiu universal, neantul bizarului într-o „lumea apocaliptică cu himere”, cu „valurile de sticlă de beton ale noului Babilon”, cu „Îngerul trist”, cu „Domnul Vierme”.

Autorul utilizează o triadă feminină: Apocalipsă, Ghiliotină, Moarte. Absolut toate au un statut social (Moarte - „Doamna cea Bătrână”, „Doamna face apelul”).

O trigonometrie simetrică, care se înscrie în proiecția „infernului” din Dante Alighieri: „Parcă aş fi sub zodia lui Dante...” în această formă se cristalizează printr-un rafinament de bijutier estetica urâtului: „văd și eu, în mâl, numai altare”.

Sanctuarul apare des în poezia lui Suceveanu. Poetul divinizează poezia, îi creează un corp asemenea lui Pygmalion. Aceste corpuri sunt oferite tuturor fenomenelor, de care se atinge: timp, moarte, istorie, muzică, vis. Personificarea avantajează printr-un subiect, improprie genului liric. Astfel poezia devine o baladă, proprie trubadurilor:

„Rămâi heraldul neatins de fard

Sau Iov transfigurat (aceasta caut!)

În trunchiul spart de răni - al unui brad

Pe care vântul îl transformă în flaut!

Un exeget al frumosului, Arcadie Suceveanu reușește să coreleze arta în urgiile melancoliei, eșafodul biciului, viermele suferinței: „Poezia e unica mea crimă!” (Fila 33). Exclamă poetul care se complăce în suferință: „când iubești și suferi”. Materia primă, pe care o uzitează pentru personificare este elementul acvatic, sugerat prin râu, lac, mlaștină, unde de apă sunt constrângerea cercului, cu simbolurile de referință peștele și nufărul. În antiteză este focul prin „cămașa - flacăra a lui Hercul”, „triumghiul nesupus”, „fulgerul” sugerează libertatea, spiritul aerian gata să se înalțe și să ardă în numele artei. Îmbinarea acestor elemente este apogeul artistic („ard cuiele ca niște diamante!”) - libertate și rigiditate, distrugere și creare, convergență și statornicie.

Eul liric este cel care trăiește o *înfruntare* continuă cu *Eterna Danemarcă* - emblemă a falsității, a șablonului, a interdicției.

Prin registrul Evului Mediu Arcadie Suceveanu proiectează prezentul „în stația dintre infern și rai”. Autorul selectează această optică nu pentru a evada, dar constituie o cale de cunoaștere - de a extrage nufărul din tristețe, minciuni, deziluzie, singurătate, din noroiul cotidian.

Dle Arcadie Suceveanu, fie ca acest simbol al nufărului să vă domine și în continuare blazonul poeziei.

File de istorie:

Un renumit ambasador al navigației la Dunărea de Jos

(IV)

Tudose Tatu

„Drang nach Osten” au „Marșul spre Răsărit” în ritm de vals

Guvernul Rusiei cunoaște marea importanță pe care Austria o acordă navigației Dunării și tot ceea ce a făcut ea deja până-n prezent în privința stabilirii ei.

Un lanț de piroscave de la Viena până la Constantinopol, staționate astfel pentru a întreține o legătură frecventă și neîntreruptă între toate localitățile intermediare ale Dunării, până la gura sa de vărsare, leagă deja cele două puncte extreme ale acestei linii de navigație, Viena și Constantinopol; lucrările hidrotehnice în șenalul fluviului sunt în parte deja realizate și în parte continuă încă cu intensitate; ele au scopul de a facilita tot mai mult navigația, nu numai în interesul comerțului și industriei Austriei, dar și al statelor din Sudul Germaniei, ale căror guverne au invitat Austria să lege navigația sa cu a lor și de a oferi prin aceasta întreprinderilor care sunt proiectate sau deja formate, dezvoltarea cea mai utilă de care sunt ele susceptibile.

Printre rânduri se putea citi determinarea cabinetului de la Viena în controlul total al fluviului.

Imperiul țarist era invitat și el să pună umărul la aceasta operă.

Navigația Dunării prezintă în mod egal și pentru Rusia un mare interes, știind că fluviul oferă legătura cea mai scurtă, directă și cea mai sigură între provinciile sudice ale Rusiei și toate țările continentului European pe care le traversează Dunărea cât și numeroasele râuri care-și varsă apele în ea, țări care sunt deja sau care urmează a fi puse în legătură directă cu acest fluviu prin intermediul canalelor, șoselelor și drumurilor de fier care se construiesc pe mai multe direcții și care aproape toate, fie ele însele, fie prin diversele lor legături, se opresc în Dunăre.

Legăturile pe apă puteau avea mare importanță strategică.

Cronica unui război anunțat

Ruta pe care o oferă acest fluviu pentru a ajunge în Marea Neagră nu este numai mai scurtă decât aceea prin strâmțorile Helespont și Bosfor, dar ea prezintă de asemenea imensul avantaj de a fi în totalitate independentă de starea relațiilor politice dintre Rusia și puterile maritime.

Charles Louis de Ficquelmont avea să fie un vizionar.

Puterile maritime erau la acea dată Anglia, stăpâna celor 7 mări, și Franța.

Tocmai ele urmau să se constituie peste 18 ani în inamicii cei mai înverșunați ai dominației țariste în bazinul Mării Negre.

Dacă urmare unui război cu una dintre ele, strâmtoarea Dardanele va fi blocată, toate legăturile porturilor rusești cu cele ale Arhipelului și Mediteranei vor fi complet întrerupte; bazinul Mării Negre va fi astfel absolut închis și privat de orice comerț cu

restul Europei, dacă Dunărea care o traversează în mare parte și care prin numeroșii săi afluenți și canalele care se varsă în ea, canale care în puțini ani de acum înainte vor putea lega toate marile râuri ale centrului Europei, nu va oferi Rusiei pentru comerțul său exterior un mijloc de comunicație și de transport atât de facil pe care îl asigură.

Exact așa avea să se întâmple odată cu invazia principatelor de către trupele țariste în vara anului 1853 și blocada strâmțorilor de Turcia.

Până atunci însă, mai avea să treacă apă pe fluviu.

Astfel, navigația Dunării va servi pentru a stabili între imperiile Austriei și Rusiei o legătură și mai puternică ...un lien de plus d'union prin comunitatea de interese și printr-un nou grad de independență pe care-l vor obține relațiile lor comerciale.

Austria dorea să împartă Dunărea cu Rusia și acest lucru îl va face Convenția de la Sankt Petersburg din 12/25 Iulie 1840 dintre Rusia și Austria privitor la navigația pe Dunăre.

Charles Louis de Ficquelmont avea să-și termine expozeul respectând codul bunelor maniere diplomatice.

Subsemnatul, rugând pe Excelența Sa, domnul vice cancelar, de a binevoi să-i comunice răspunsul guvernului imperial <rus> cu privire la diferitele puncte ale prezentei note oficiale, profită

de această ocazie pentru a reînnoi Excelenței Sale asigurările înaltei sale considerații.

St. Petersburg, 1 (13) aprilie 1836

Concluziile noastre?

Galațiul, odată cu sosirea primului piroscav chezero-crăiesc pe Dunăre, *Argo*, nume predestinat aventurierilor deschizători de drumuri, avea să-și reconfirme condiția sa de centru al comerțului internațional și de navigație liberă europeană de după 1774.

El va deveni antrepozitul menționat de trioul de spioni Lauterer, Mihanovici, Redange von Titelsberg la 1782-3 și atât de mult dorit de politica austriacă în 25 decembrie 1793 prin cancelarul consulatului kk din București, anume Merkelius.

Urbea va fi declarată porto-franco în data de 1 iunie 1836.

Prin această decizie ea va deveni nu numai cel mai important centru de comerț și financiar al principatelor - amintim că Ibraila a revenit la Valahia abia după 14 septembrie 1829 - dar și punctul nodal al diplomației europene la Gurile Dunării, diplomație dictată de Anglia, Austria și Franța, urmate de restul puterilor mai mici maritime.

Consulatele existente în număr de 7 la Galați la data alcătuirii scrisorii, vorbesc de la sine.

Condiția sa de frunte, indiscutabilă, urma să fie confirmată și subliniată în toate rapoartele reprezentanților diplomatici vreme de 18 ani.

Galațiul și Sulina, ultima localitate devenită oraș după data de 27.02.1837, urmare a proiectului lui Mihail Semionovici Voronțov, vor constitui alături de Bara Sulina, rămasă neschimbată, cauza principală a izbucnirii Războiului Oriental.

Galațiul va deveni așadar, după 30.03.1856, sediul Comisiei Europene a Dunării.

Galațiul nu va deveni însă capitala Principatelor Unite, după cum îi dicta poziția.

Cât despre legătura dintre cele două societăți, subiectul principal al depeșei ambasadorului Austriei la Sankt Petersburg, Karl Ludwig von Fiquelmont, multă cerneală se va consuma, multă apă va trece pe Dunăre.

Abia în data de 29 iunie 1846 își va face apariția în portul Galați pirosciful *Pierre le Grand* stabilind astfel mult dorita legătură între rutele de navigație ale celor două mari puteri continentale.

După 10 ani!

Ăstia erau rușii...veșnic oblomoviști.

Noutăți din Interior: Odessa 17 iunie

Referitor la legătura cu vasul cu aburi dintre Odessa și Galați, printr-o decizie a autorităților, serviciul acestuia între Odessa și porturile ruse ale Dunării până la Galați va începe cu titlul de încercare luna aceasta cu pirosciful „Petru cel Mare” cu o forță motrice de 100 CP sub comanda capitanului-locotenent Naumovski în stare de liberă practică.

Prima plecare va avea loc pe 25 iunie la orele 5 seara.

„Petru cel Mare” se va opri la Ismail și Reni, va ajunge la Galați în ziua sosirii vasului austriac care vine de la Viena pe malul stâng al fluviului, deci de asemenea în libera practică și după ce va lua la bord pasagerii și mărfurile va reveni aici – la Odessa n.n. – oprind în amintitele porturi rusești.

„Petru cel Mare” va continua să întrețină această legătură la fiecare 10 zile până la sfârșitul perioadei de navigație din acest an.

Se vor publica continuu zilele fixate pentru plecarea piroscifului de Odessa, sosirea în fiecare din porturile sus numite și timpul cât va staționa la fiecare călătorie.

Persoanele care doresc să cumpere bilete de călătorie pe „Petru cel Mare” sau care vor să expedieze mărfuri și pachete la bordul său se pot adresa în fiecare zi Comisiei vaselor cu aburi ale Novorosiei, cancelariei guvernatorului-general al Novorosiei și Basarabiei și în ziua de plecare de 25 iunie la bordul piroscifului însuși prezentând biletul sau pașaportul și plătind prețul călătoriei sau transportul mărfurilor conform tarifului stabilit (Journal d’Odessa, Nr. 49 din 18/30.06.1846, pag. 193).

Odessa, 4 iulie

Ismail - 28 iunie. Pe 26 am avut plăcerea de a vedea sosind vasul „Petru cel Mare” care a ancorat în radă la orele 7 și 10 seara.

Malul Dunării și debarcaderul erau pline de lumea curioasă de a vedea primul vas cu aburi care a sosit sub zidurile Ismailului.

În ziua următoare, la 8 ”dimineața, pirosciful și-a continuat drumul la Reni și Galați.

Comerțului nostru i se promit mari avantaje de pe urma acestei noi legături. (Journal d’Odessa, Nr. 54 din 5/17.07.1846, Vineri, pag. 213).

Sfârșit

O carte despre Saga Cioranilor

I. Necula

Despre apetența de editor arătată de Marin Diaconu, despre acribia, rigoarea și aplecarea sa pentru lucrul bine conceput, bine înfăptuit și bine panoramat, am mai dat seama și cu alte ocazii. Prin râvna și prin rigurozitatea sa evidente, cu care a umplut marele deficit cultural cumulat în lungile decenii comuniste, prin prolifică sa activitate editorială și prin felul cum a recuperat, sub formă livrescă, multe din lucrările referențiale din perioada interbelică, Marin Diaconu merită tot respectul și recunoștința noastră, a celor, din ce în ce mai puțini, dispuși la prețuirea cărții și la adăstarea într-un mod de viață cultural.

Fratele fiului risipitor – Aurel Cioran (Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2012) este o carte necesară și așteptată de multă lume, mai cu seamă dintre cei interesați de fenomenul cioranian în toate articulațiile sale ostensibile. Ea reconstituie efigia fratelui celui înstrăinat, a lui Aurel Cioran, peste destinul căruia istoria a trecut ca un fier încins, decuplându-l de la o viață intelectuală prolifică, pentru care arătase atâtea dovezi evidente în anii studenției sale bucureștene.

Cartea a fost alcătuită de Marin Diaconu în colaborare cu Anca Sârghie - de asemenea o apropiată a fenomenului cioranian, care semnează și o prefață desfășurată. Aurel Cioran, spune prefațatoarea, și-a asumat *responsabilitatea dificilă de a-l suplini în România pe Emil, pe care îl reprezenta în niște situații de conflict, plătind politețele* (p.11).

Așa este. După câte știm, n-a lăsat fără reacție și fără o atitudine dâră nici o necuviință sau greșită înțelegere a fratelui său strămutat pe malurile Senei. Proscris el însuși de regimul comunist, ca fost deținut politic, reacțiile lui Aurel Cioran, nu puteau căpăta un caracter public sau publicistic, ele se decontau dintr-o solidaritate fraternă și se irizau ca niște reacții particulare transmise epistolar celor în cauză. Dar a fost, deși riscurile la care se expunea erau enorme, cel mai ferm apărător al fratelui înstrăinat.

Cartea este structurată în patru mari diviziuni: în prima secvență sunt adunate articolele lui Aurel Cioran risipite prin revistele vremii sau depistate în arhiva familiei - fiecare cu surprizele și cota lor de savoar, în a doua regăsim toate interviurile acordate în ultimile decenii, urmează corespondența expedită și, în sfârșit, corespondența primită. Toate la un loc reconstituie un univers rafinat, cel al unor posibilități intelectuale evidente, dar pe care destinul atroce l-a obligat la improductivitate și le-a blocat în posibilități ne-mplinite.

Ca elev la Liceul *Gheorghe Lazăr* din Sibiu a publicat în *Anuarul școlii* pe anul 1931-1932 un medalion consacrat lui Octavian Goga și altul ce-l avea în prim-plan pe Ilarie Chendi, amândouă dovedind maturitate, aptitudini intelectuale neîndoelnice și destul spirit analitic ca să-i prefigurăm un destin publicistic prodigios. Surprinde, bunăoară, ecranul panoramic generos pe care este proiectată efigia lui Goga. Prin poezia sa a anticipat și-a pregătit conștiința publică românească pentru actele politice mari care se pregăteau în adânc. A avut pentru țara sa același rol precursor ca și Homer în vechea

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

O carte despre Saga Cioranilor

Eladă, care a anunțat secolul lui Pericle sau Dante care a prefigurat Renașterea din vremea lui Lorenzo de Medicis. Tribunalul poet român a fost alături de sănătoasa sevă populară. Intre scriitorii care nu s-au izolat în turnul de ivoriu al artei, ci a militat pentru crezul lor, vrez care se identifica cu aspirațiunile poporului a fost și Octavian Goga. Cu verbul său sprinten și caustic, mai spune elevul Aurel Cioran, Goga se ridică în contra acelor care demoralizează lumea prin etalarea meschinăriei și a tendințelor subversive, purificând atmosfera involburată a țării (p.31).

O evocare caldă și la fel de elaborată realizează tânărul licean și criticului sămănătorist Ilarie Chendi, care trecea în epocă drept un spirit procuratoric și inchizitorial cu criterii valorice ferme și nesupuse tocmelilor. Critica sa, sublinia apăsător tânărlu elev sibian, va fi și ea riguroasă și subiectivă. El s-a ridicat împotriva acelor care comercializează arta, anihilându-le orice impuls de creație prin ridiculizarea adeseori brută. (p.35). La cei 17-18 ani, Aurel Cioran dovedea o maturitate ce exceda vârsta, înțelegea rolul profilactic și curativ al actului critic.

Alcătuitorii ediției mai includ și două referate, descoperite în arhiva familiei, referate susținute de studentul Aurel Cioran în primul an de studenție la Facultatea de Drept din București, de unde rezultă că autorul lor avea bogate informații de specialitate invocând, printre altele, doctrina juridică a lui Hugo Grotius, adept al ideii de drept natural, care decurge din natura oamenilor, concepți ca ființe raționale și mai ales din necesitatea înmăscută de a trăi în societate (p.37), dar și teoria lui Georges Gurvitch privind ideea de drept social.

În 1938 a publicat în gazeta sibiană **Curentul** două articole: unul consacrat lui Aron Cotruș și altul lui Lucian Blaga - așa cum l-a comentat Vasile Băncilă în exegeza sa **Energie românească** - prima ce i-a fost consacrată gânditorului din Lancrăm.

Mult mai productivă a fost colaborarea sa la cealaltă publicație sibiană, **Glasul strămoșesc**, unde a publicat mai multe articole cu subiecte izvorâte din realitatea politică românească. Era în anul 1940 și Mișcarea legionară, la care aderase cu trup și suflet fusese decapitată. Aurel Cioran, asemenea altor confrați de convingeri legionare, este încercat de o mare deznădejde. Vorbind despre Iași, nu ezită să restrângă bogata semnificație istorică și culturală a orașului la faptul că de aici au răsănit cele dintâi apeluri ale Căpitanului adresate unui neam încătușat, cele dintâi răzvrățiri ale tineretului acestei țări, cele dintâi înfiorări ale cântecului legionar și de unde au izbucnit cele dintâi gloanțe contra dușmanului.

Tot în **Glasul strămoșesc** (nr.7 din 1 decembrie 1940) a publicat articolul **Unde-au fost** - un rechizitoriu la indiferența bisericii ortodoxe române și a slujitorilor lor într-un moment istoric când intrase în derapaje spăimoase și greu de vindecat. Verbul lui Aurel Cioran capătă accente grave iar tonul cu o octavă mai ridicat. *Impietrită le-a fost inima în fața muntelui de suferință? Inghetată le-a fost sufletul? Sleit le-a fost cugetul de nu s-a cutremurat la gândul că și absența e o crimă?* Se-nțelege că toate aceste consternări vizau poziția bisericii față deuciderea Căpitanului, dar prefigura și câte ceva din indiferența ulterioară a bisericii, când țara a lunecat spre abisuri prăpăstioase. Trei

săptămâni mai târziu, la 25 decembrie 1940 (prima zi a Crăciunului) Aurel Cioran a publicat, în aceeași publicație sibiană articolul vitriolant **Sufletele moarte ale neamului** în care biciuiește nepăsarea celor ce n-au înțeles mesajul Căpitanului și nu l-au urmat în sfânta nebunie legionară. Și mai notăm, măcar telegrafic, fugos, că în același număr de gazeta, fratele mai mare, Emil Cioran, semna articolul *Profilul interior al Căpitanului* - poate cea mai elogioasă evocare a fruntașului legionar. Multe din textele cuprinse în această ediție de excepție - **Fragmente dintr-o Scrisoare imaginară către Dinu Noica, Spre Canaan**, sau cea în care face inventarul momentelor când a plâns (**Am plâns**) sunt preluate din arhiva familiei și văd acum pentru prima dată lumina tiparului.

Când a plâns Aurel Cioran? A plâns în 1916 în timpul refugului, când a fost despărțit de familie, a plâns în 1939 când a fost sugrumat posibilul împlinirii unui destin major, a plâns în beciurile și temnițele comuniste și plânge în continuare cu dorul, târziu, al lacrimilor neîmplinite. Apoi, odată cu instaurarea regimului comunist, atitudinile publicistice ale lui Aurel Cioran dispar complet. Vorba lui Blaga: *venise vreme grea pentru domni*.

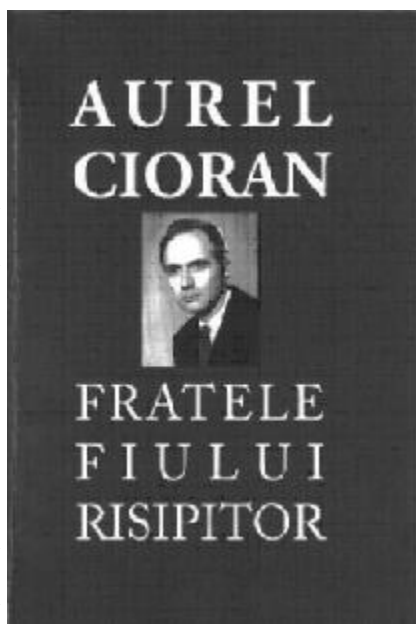
Va reîntra în rosturile scrisului târziu și doar episodic, după decembrie 1989, după ce a trecut prin calvarul unei lungi și nedrepte penitențe - când se părea că viața a reintrat, și la noi, într-o relativă normalitate - și doar pentru a postfața cartea memorialistică a lui Dumitru Banea **Acuzat, martor, apărător în procesul vieții mele** (Editura Puncte cardinale, Sibiu, 1995).

Frații Banea (Ionel și Dumitru) fuseseră liderii mișcării legionare din Sibiu și credicioși fanatici ai doctrinei claxonate de Căpitan. Două lucruri subliniază mai apăsător Aurel Cioran în succinta sa postfață; că drama fraților Banea este drama unei întregi generații, a generației Cioran și că prigoana cu care-a fost oprimată, mai apoi lichidată mișcarea legionară de la noi amintește în multe privințe de teroarea cu care-a fost lichidată mișcarea spirituală de la Port-Royal.

Ideea destinului de Port Royal conferită generației Cioran este veche. O anticipase Mircea Vulcănescu și-o preluase și Emil Cioran în corespondența sa cu Arșavir Acterian.

Un text-surpriză descoperit în arhiva familiei este intitulat **Divagații dintr-un jurnal nescris** și se referă la receptarea postumă a lui fratelui său. Cel care se lauda că a cunoscut toate formele decăderii, înglobând aici și succesul era acum tradus în multe din limbile globului și recunoscut ca o Casandră prevestitoare a disoluției prin care urmează să treacă planeta. Dar textul mai spune ceva. Aflăm, bunăoară, că la Universitatea din București un an de zile s-a ținut un curs (nu știu cine l-a ținut, eu eram ocupat la Aiud) anti-Cioran. (p. Ar trebui cercetat acest aspect. Tot în aceste divagații consemnate la 20 iulie 1995, deci la o lună după moartea lui Cioran, întâlnim și numele contesei Suzana Tezenas du Monticeli, care ținea un salon la Paris și unde Cioran era nelipsit.

O altă notație găsită în arhiva familiei, datată ianuarie 1996, are o adresă exactă: **Pentru fratele meu** și aduce în discuție starea de plictis, de ennui, de cafard, de vag, de spleen -

atotprezentă și în scrierile lui Emil Cioran, ca stare fundamentală pentru înțelegerea omului și societății. *Esența popoarelor; mai mult decât aceea a indivizilor*; va declara scepticul într-un articol publicat în revista liliputană **Comedia** din 4 septembrie 1943, *ar putea fi aprehendată dinspre modul lor de participare la dimensiunea vagului*. E un semn că fratele sibian și-a înțeles bine fratele parizian.

Mai regăsim în această masivă ediție cioraniană și un fișier bibliografic, care nu cred să fi fost întocmit de fratele sibian, ci de însuși Emil, în perioada formării sale intelectuale când devora cu o aviditate copioasă tot ceea ce-i cădea în mână. Nu știu dacă e vorba de același fișier publicat de Dan C. Mihăilescu în suplimentul L.A.I. cu mulți ani în urmă, dar oricum, parcurgându-l, ne putem face o idee despre amploarea și seriozitatea lecturilor lui Cioran. Regăsim în acest fișier din perioada românească a activității lui Cioran, autori și titluri de lucrări fundamentale, cele mai multe de factură filosofică, de la gânditorii clasici la cei contemporani, de unde și amploarea patului germinativ din care se vor întrupa ansamblul gândurilor sale fragmentare.

Sigur că la toate aceste explozii ocazionale mai trebuie adăugată și crestomația **Cioran despre Dumnezeu**, alcătuită printr-o selecție tematică a frânturilor cioraniene de gând și apărută la Humanitas în 1997, la doi ani de la moartea fratelui său.

A doua mare diviziune a ediției cuprinde corespondența expediată de Aurel Cioran fratelui său din Paris, dar și altor persoane cu care se afla în relații intelectuale. În afara fratelui, îi mai are ca adresanți pe C. Noica, Andrei Pleșu și Gabriel Liiceanu, pe Teodor Baconschi, H.R. Patapievic, Antonie Plămădeală, și Dan C. Mihăilescu. Cele mai multe epistole au fost recuperate după ciornele existente la Academia Română sau la Biblioteca Astra din Sibiu și nu insistăm asupra lor, decât în măsura în care aduc elemente de noutate. Aflăm bunăoară, de călătoria lui Aurel Cioran în Grecia, în 1936, de unde-i scria lui Luț că *grecii stau cu curul pe trecut* și deplina concordanță dintre frați în privința religiozității românești pe care-o considera tot minoră, tot formală și de mântuială. *Românii*, îi scria după eliberarea sa din detenția comunistă, *și l-au apropiat pe Dumnezeu în imaginea Moșului care umblă cu toiagul prin lume și împarte dreptate* (p.88). Mai aflăm că atunci când Emil i-a propus să-i lase, prin testament, bruma agonisirilor sale și drepturile de autor, Aurel a arătat o neașteptată generozitate. *Cred că ar fi bine să lași totul lui Simone. Cu ea ai împărțit amarul vieții și te-a... suportat*, i-a răspuns la 9 august 1973 (p.89).

Lui Andrei Pleșu și lui Gabriel Liiceanu li se adresa cu *fratele vostru Relu* și-i îndemna să se zbată pentru publicarea Caietelor lui Eminescu, gestul fiind privit ca *mod unic de a vă arăta iubirea față de gurul vostru*, iar lui Teodor Baconschi, care vorbise despre drama religioasă a lui Cioran, îi cere explicații asupra raportului dintre noțiunile *dramă* și *ambiguitate*.

O scrisoare mai desfășurată și mai ofuscată i-a trimis lui Horia Roman-Patapievici, pe care-l suspectează că n-a înțeles fenomenul legionar și nici rolul nefast pe care Carol al II-lea și Iorga l-au avut asupra mișcării legionare. Deschid aici o paranteză și precizez că punând cap la cap toate reacțiile epistolare sau colocviale ale lui Aurel Cioran, nu mi-a fost greu să constat că a fost și a rămas până la moarte un legionar convins și n-a ascuns niciodată acest fapt. Dimpotrivă, l-a arborat public ca pe o floare la butonieră și s-a mândrit cu această calitate neproscrisă.

Lui Gabriel Liiceanu i se destăinuie mai direct și mai de-complexat afirmând că *săgețile veninoase împotriva Mișcării Legionare mă tuilbură, fie că vin din partea lui Horia, Andrei*

sau alții (p. 94, iar lui Antonie Plămădeală îi reproșează fixarea lui Cioran într-un *colț al Iadului*.

O altă secvență a ediției adună la un loc, cele șase interviuri acordate de Aurel Cioran cu diferite ocazii, dintre care unele - cel acordat lui Dan C. Mihăilescu, revistei sibiene **Euphorion** sau dnei Anca Sârghie - sunt chiar dezvoltate și pline de referințe mărturisitoare privind familia și în general fenomenul legionar. Nu mai insistăm asupra lor. Ele trebuie citite în întregime de oricine s-ar arăta interesat de destinul acestei familii ardelenesti, bântuită de angoase și melancolii, dar și de frigurile unei istorii atroce.

O diviziune mult mai cuprinzătoare decât ne-am fi așteptat o formează corespondența primită de Aurel Cioran. Cine îi scria fratelui rămas la Sibiu? Spre surprinderea mea, multă lume. În prim-plan stau scrisorile expediate de Luț din Paris, dar și cele trimise de Noica (2), muzicologul George Bălan (1). Bucur Țincu (3), Gabriel Liiceanu (3), Stelian Bălănescu (2), Nicolae Corneanu (1), Dan C. Mihăilescu (2), Sandală Stolojan (1), Sorin Ilieșiu (1), Irina Mavrodin (1), Sorin Vieru (1), Aurel Rău (1), Vlad Zograf (1). Toate la un loc alcătuiesc un caleidoscop de idei, de frământări, amintiri și zbateri cioraniene, care pot contribui la mai buna cunoaștere a fenomenului cioranian și pot optimiza ostrovul curcubeic a ceea ce am numit Saga Cioranilor.

AMINTIRI DESPRE DIDA

- continuarea de la pagina 19 -

frust. Când a văzut-o pe Dida în costum *Terani*, din mătase, bleu și-a zis că a căzut în capcănă, munca lui de-o viață s-a irosit. I se părea că, împins de un anume elan, de un fel de înflăcărare, lăsase prăvălia vraiste, la cheremul oricui ar fi fost în măsură să-l spolieze. Cu toate acestea, se abandona sedus de parfumul Didei, urmând-o cu o evidentă docilitate. Ca și în prima lor seară, l-a dus aproape cu forța, dacă se putea spune una ca asta, acasă la ea, arătându-i pereții tapetați cu figuri de țigani fioroși. „Redele mele,” i-a zis Dida. „Tată, frați, unchi, verișori, tot clanul.” „Mafia țigănească,” a șoptit Marius doar pentru el. „Nici vorbă. Sunt cei care te-au scăpat din încurcătură când ai vrut să mă aperi.” Iar când ea și-a scos jacheta bolero, deși o văzuse goală la prima lor întâlnire, i s-a părut că era la începutul unor dezvoltări tulburătoare. Gestul lui indecis de a o cuprinde pe după umeri, ca apoi să-și coboare brațele pe șani și în continuare, ca într-o avalanșă nestăvilită, a primit răspunsul ei încurajator asemenea unui antidot împotriva obsesiilor ce amenințau a-l năru.

(Va urma)

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

DULCEȚURI ȘI OTRĂVURI

sau

Anul
I.L. Caragiale

D'ALE CARAGIALELUI

Piesă-evocare de Victor Cilincă

După diferite mărturisiri scrise și vorbite ale lui Ion Luca Caragiale și ale altora despre nenea Iancu.
- Text distins cu Premiul III la Concursul național de dramaturgie-comedie al Festivalului de comedie „Fani Tardini”, 2012.

NOTĂ asupra textului scris: Textul cules bold reprezintă citate exacte ale unor autori atribuite lui Caragiale, ori extrase din scrisorile și actele scrise și semnate de dramaturg.

Acțiunea actului întâi se petrece la Berlin, la masa de pe terasa unui restaurant modest, dar curat, „Nietzold”, cu terasa puțin mai ridicată față de rampa scenei. O ușă centrală cu doar unul dintre canaturi deschis în lături. Trei mese sunt „la stradă”. O oglindă mare cât un stat de om, sprijinită chiar lângă intrarea în restaurant, în care se vor compara personajele. Afișe de reclamă la bere și la spectacole de operete sunt lipite pe geamurile mai și destul de opace, de pe peretele restaurantului, paralel cu rampa scenei. De după geamurile mate vom vedea pe parcurs, proiectate ca într-un teatru de umbre, scene mimate care susțin câte un monolog al lui Caragiale.

Scena 4

Herr Direktor, Goethe, doi hamali

Hamalii aduc o cutie mare, o lasă lângă Caragiale și îi dau să semneze. Ei pleacă, Caragiale desface destul de greu, cu o furculiță uitată pe a treia masă, scândurile și, ambalată în hârtie cerată, apare o masă simplă din lemn nelăcuit. Ospătărița vine să se uite, intrigată. Caragiale scoate o floare din buchet și i-o dă. Goethe o ia cu nouă degete, cum ții un șoarece mort de coadă, și iese bătos.

HERR DIREKTOR: Sandu Vlahuță! Uite că n-a avut de lucru și mi-a trimis-o tocmai aici! Ei, eu m-am plâns așa, în glumă, că n-am, iar el, drăguțul... Și acu' ce mă fac eu cu ea?! Acu' nici nu mai am motiv legal să nu termin în sfârșit o noauă o piesă! (mângâie masa) Ei, asta e semn că m-a iertat c-am scris vorbele alea acre de opera lui... Dar și el m-a blamat apoi când am publicat schițoara „Cum se înțeleg țărani”, zicea că urâsc talpa țării! Auzi, bre! Suntem chit, dară! Dar acum, cu masa? Trebuie să-i trimet și eu în dar un fotoliu, să șadă în el și să nu mai scrie dară lucruri așa pitoresci...

Fraulein Goethe vine cu... altă bere și pune halba pe noua masă. Iese, luând halba veche, deși mai are destulă bere în ea. Caragiale se uită nemulțumit după berea „rechiziționată” și dă din cap dezaprobat la comanda greșită.

Scena 5

Herr Direktor, Cella

Cella vine din sală de spectacol și intră în scenă în fugă, cu pălăria enormă într-o mână și o mapă în cealaltă. El se lumjinează și nădărdă. Ea se bucură vizibil când îl localizează pe scriitor, sare în sus ca o copilă ce încă mai e și se aproprie de masa lui, ascunzând mâinile la spate, fără să urce pe terasă.

HERR DIREKTOR: Cella, Cellica! Ia te uită! Eu îl aștept pe smeul-smeilor și-mi iese în cale tocmai fie-sa, Ileana Cosânzeana, zâna pianelor! (Îi oferă florile, dar ia înapoi buchetul, ca să oprească o floare. Acum î-l oferă ca o sabie ținută orizontal, cu ambele mâini, de un cavalier. Își duce floarea lui la nas, urmărind reacția ei.) Stai, c-au rămas fără soț! Numai la morți se dau fără soț, nu la domnișoare gracioase...

CELLA (miroase, drăgălaș, florile): Cum, tata n-a sosit încă? Las' că sosește el... Că doar a plecat mult înaintea mea de-acasă. De acasă de la dumneata, să zic drept cum stau lucrurile...

HERR DIREKTOR: Da, Hotel... Caragiali, bre: purici iefnini, tranca-tranca de trăsuri garantat încă din zori, ce mai, ca pe Hohenzollerndamm... Am auzit și eu când a plecat Barbu dimineață, dar a fost misterios, n-a spus nimănui și unde pleacă... Mă gândeam chiar că să nu se fi supărat, cum se mai supără el, așa...

CELLA: ... iară drumul până aici îl știe, că l-a făcut și ieri!

HERR DIREKTOR: Cella fetiță, da' ce-i cu tine așa, neînsoțită?! Trebuia să-l rogi din partea mea pe Luki să te

însoțescă - comorile ca mătăluță nu umblă singure-singurele pe strade, fără servitoare, fără nevastă-mea ori fiu-meu! Iar Luki seamănă cu mine, s-ar bate și cu balaurul viu, și cu unu' mai mort, ca să te apere; de altfel am copii voinici: nici la școală nu i-am lăsat să meargă, să nu cumva să aducă acasă vreun microb, Doamne ferește! Și uite c-au ieșit cu capete de savanți și cu suflete nestricate de școale, d-alde dom' profesor Rostogan, Popescu ori Ionescu! Luca scrie, domnule, roman, la vârsta lui! Eu n-am fost în stare!

CELLA: Lasă, nene, că nu-i primejdie, dor suntem la Berlin! Ei, și eu mi-s cam mare de-acum, nene... De când am concerte, sunt primită în lume și am umblat ceva și eu prin Europa!

HERR DIREKTOR: Mare-mare, dar încă-ți vine bine cu codițe. Ești tu extraordinară la pian, ca o doamnă, dar ce știi tu, copilă,

despre lumea care îți vine dinainte, ai? Acușica, parcă văz, va trebui să-ți dea nen-tu Iancu și niscai sfaturi de inimă... Deocamdată, să te păzești încă de dragoste! Ai tu vreme ceva mai încolo, mai spre bătrâneți! Că îi tot spui eu și lui Matei, că-i cel mai vârstnic dintre copiii miei: „Mai bine dorul decât grija!” Chiar și eu, așa băiat cuminte cum mă știi, în ultimul an de gimnaziu am primit nota șase la purtare... Dacă aș fi căpătat maxim, poate mă făceau și primar, ha-ha! Ei, da' tot am terminat al cincilea din frunte, fără să capăt înțelepciunea și de-a rămâne eu pururi tânăr și holtei. Sau măcar tânăr! Degeaba era cât pe ce să fiu elev eminentamente eminent! Și tu ești eminentă, să nu te-ncurci, când vei fi domnișoară-gata, în iubiri și căsătorii devreme, că tu doar ai o carieră mare de ridicat!

CELLA: Sunt încă mică pentru măritiș, nenea Iancu, încă învăț și eu musica...

HERR DIREKTOR: Nu prea mă-mpac eu cu gândul că te faci mare. Așa, estetic, ți se schimbă înfățișarea, nu mai ești verivoră, te faci vulpiță, nu mai pot și eu să te iubesc...

CELLA (**îi strânge mâna**): Țin eu minte când sufeream de scarlatină și dumneata sughițai în plâns afară la geam și opreai doctorul să-l mai întrebi odată... Știu eu că veșnic ai să mă iubești, și când oi fi bătrână și dumneata ai întineri și mai mult...

HERR DIREKTOR (**descoperit că-i tandru, nu cinic, roșește, adică, pentru public, tușește artificial și se ridică precipitat, reșezând fața de masă**): Acu', ce-i spui eu lui taică-tău dacă întreabă de ce te preumbli, copilă singurică, prin Berlinul ăsta mare, asilul lui nen-tu Caragiale?!

CELLA: Fii liniștit dumneata: m-a adus chiar până aici la colț chiar coana bucătăreasă a dumitale - a spus că știe precis unde iei masa la ora asta.

HERR DIREKTOR (**nervi**): Ce?!!! Cuuum!!! Bucătăreasa?!!! Ba să nu mai auz de bucătăreșe nemțoaice!

Mai ales după ce le-am dat afară! (**se ridică, bănuitor**) Mina asta nu avea cumva oarece-ceva în mână? CELLA: O floare. Nu știu cum se numește floarea. E așa, ca o...

HERR DIREKTOR: Lasă floricelele! Bucătăreasa asta fioroasă nu avea cumva la ea vreo boccea mai mare? Sau... vreun pachet suspect-ceva? Nu ascundea vreun plic gros, vreo pungă adâncă, vreo punguliță, vreo cutiuță, vreo sticlucă, vreun plic... măcar vreo frânghie de rufe furată?

CELLA: Desigur, nu! Aș fi văzut...

HERR DIREKTOR: Aiurea! Nu știi tu ce viclene mai pot fi femeile când vor ele; altfel, îs destul de neroade... (**realizează că și Cella este fată**) Iartă-mă, sunt și excepțiuni notabile!... Cine știe ce ținea dumneaei Mina asta pe sub fuste! Păi ce-ar fi căutat altfel ea la mine în lipsă acasă, după ce-am concediat-o cum am concediat-o?!

CELLA: Ei, nu, nene... pare fată atât de bună, veselă...

HERR DIREKTOR: Să nu care cumva să-mi fi aruncat, cu veselie, în draci, cu vitriol pe manuscrite! Știi, lucrez - e secret, să nu mă spui! - la „Titircă, Sotirescu et Comp.”, încerc să continui adică, după vreo 20 de ani, acțiunea „Scrisorii” și „Noptii furtunoase” într-una singură... Nu merge însă cum aș vrea și în timp mai notez la cealaltă: c-am început și-o piesă despre destinul princesei Didona, cea din Cartagina... O dramă, vezi bine! În versuri! Știi, primele mele aprecieri le-am primit pentru o piesă tradusă din francesă □ tot în versuri! Dacă mi-ai cânta mai des, ași scrie și eu mai lesne! De terminat, termin eu oarece! Ei, Caragiale n-a murit, oameni buni, Caragiale mai scrie! Cafea să fie

destulă, că noptile-mi ajung! Doar c-am ajuns să scriu precum... herr Caragiale! Și să fiu precum scrie herr Caragiale!

CELLA: Dar o domnișoară mare ca mine are și ea voie acum la o cafeluță slabă și mic-acolo, cu caimac și apă rece-alături?

HERR DIREKTOR: Eu am zis că mai dormi, la cât ai cântat și ne-ai încântat ieri, așa că n-am făcut nici sgomot, nici curent dimineață când am plecat... Dacă mai dormeai cum se cade, nu-ți trebuia acu' și dumitale cafea, cum le trebuie vicioșilor ca Ion Luca Caragiale! (**se arată pe el însuși, cu degetul mare de la mâna dreaptă**)

CELLA: La ce gazde mărinimoase ați fost cu mine, cât m-ați găzduit atâta timp la Berlin, acum și pe tata, măcar să fac ce știu și eu să fac... cânt! Și bucuria e, dreptu-i, în primul rând a mea atunce când cânt.

HERR DIREKTOR: Ba eu îți zic mulțămesc și bogdaproste la așa musică! Pentru mine musica este maximul de confort, de lux! Visez de jumătate de veac să fiu într-un loc așa ca acesta, plin de musică!

(va urma)

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

EPIGRAME HIBERNALE

Ion Moraru

Dan Căpruciu

VERVA

Unui manifestant

Când strigi Guvernul ca să cadă,
Să nu te-apostrofiez, nu pot:
-Decât ieșeai, acum, în stradă
Mai bine, ieri, ieșeai...la vot!

Candidatul și alegătorii

Într-un speech pe care o să-l țină,
Vrea să le vorbească de doctrină
Dar, el crede, ca succes să ai,
Tot mai bună-i...punga cu mălai!

Anul 2012-an electoral și secetos

Chiar de fi-va secetă, părerea
Mea-i că vor veni la vot cu ceata
Fi-ndcă, ne asigură Puterea,
O să plouă-atuncea cu...găleata!

„Efectul de piramidă”

Dacă ești cu mintea trează,
Recunoaște, vrei nu vrei:
Faraonii stau la bază
Politrucii-n vârful ei!

Apropos de referendum

Așa precum e și firese,
Democrația noastră are
Ceva specific românesc:
Câștigi prin...neparticipare!

Testamentul unui alegător conștiincios

Mortul ce se priveghează
De o lume taciturnă,
Nu se mai înmormântează
Că a preferat o...urnă!

Crăciunul 2012

Viața de belele-i plină,
Savurez cu greu ideea:
Anu-acesta o să vină,
Moș Crăciun din lumea treia.

Dezamăgire hibernală

Cad fulgii-n zbor, imaculați,
Ca într-o horă-n joc sprintară
Și mor plângând că-s profanați,
Văzând mizeria din țară.

Debransarea de la termoficare

Debransații azi au datul,
Unui trend original:
Iarna-aceasta, tremuratul,
E un sport național.

Părere de rău

Îmi zice pensia în șoapte:
Regret, n-ai bani la pușculiță
Să-nchiriezi măcar pe-o noapte,
O Crăciuniță.

Protest de iarnă

Revolta vreau să o divulg
Și-o spun la orișice drumeți
Când pensia îmi e un fulg
Și prețurile sunt nămeți.

Nopti de iarnă

Desfid azi nopțile geroase
Și motivat îmi e fiorul:
Mai mult ca frigul meu din oase
Mă-nfriguează...viitorul.

Unui critic vehement

Nemuririi nu-i cer soclul,
Știu că geniu nu pot fi
Doar mă-obișnuiesc cu „cioclul”
Înainte de-a muri.

Rezistență înverșunată

E jegul lesne curățat,
Săpunul e-antidotul tipic
Și detergentul e vizat,
Dar ce te faci cu cel politic?

Acțiune „dezinteresată”

Un hacker ultra învățat,
Purtându-și cinstea ca un nimb
Ieri contul mi l-a curățat
Și n-a cerut nimic în schimb.

Cezarina Adamescu

Unor verviști

Eu sunt de îndoială roasă:
Acești confrăți s-au pus să scrie
Satiră mult prea serioasă
Deși se fac de comedie.

Kitsch-ul în artă

Că arta lui e autistă
Să mă pronunț mi-e foarte greu:
E-acel ceva ce nu există
Pe care-l cumperi cu un leu.

CENTENAR ION MINCU (1852-1912)

Radu Moțoc

- episodul al III-lea -

Palatul administrativ din Galați.

Amplasat pe artera principală a orașului, Palatul administrativ, este conceput pe un plan simetric având un corp principal în lungul bulevardului și două aripi secundare, mai scunde și mai puțin ornate. Curtea interioară este de factură strict utilitară.

Fațada corpului principal, care din păcate este lipsită de o generoasă perspectivă frontală, este placată cu o piatră gălbuie, având delimitate trei părți distincte. La parter, cele trei arcade de factură romanică, sunt flancate de o parte și alta de ferestre dreptunghiulare suprapuse. **Foto 1 - Palatul administrativ din Galați**

Decorul acestei fațade, în care cele trei goluri înalte de la etaj sunt terminate cu arce de vârf de lance, conțin

elementele pe care Ion Mincu le-a utilizat de regulă la cele mai multe clădiri: butoni, discuri, acolade, ocnițe. Stemele de bronz ale orașului Galați și cele două statui care semnifică „Industria” și „Agricultura”, contribuie la amplificarea

decorativă a fațadei. Cele două statui sunt realizate de Carol Stork, cu care arhitectul va colabora și la realizarea cavoului familiei Gheorghieff. Această împletire a decorului arhitectural cu statui și embleme din bronz încrustate în piatră, caracterizează viziunea plasti-arhitecturală a lui Mincu, mergând pe buna tradiție ale artei monumentale ale antichității, goticului și barocului¹. **Foto 2- Palatul administrativ din Galați - fațada.**

Cavourile familiilor Gheorghieff, Cantacuzino și Ghica din cimitirul Belu.

La realizarea acestor cavouri arhitectul Ion Mincu experimentează câteva idei spațiale și decorative. Privite în ansamblu aceste cavouri pot constitui o sinteză stilistică a întregii sale experiențe și pot constitui, după părerea autorizată a lui Mihail Caffé, „operele sale capitale pe linia elaborării unei mari arhitecturi”. **Foto 3 - Cavoul fam. Cantacuzino**

Echilibrul expresiv al maselor, pe care ornamentul de piatră și bronz, statuarul și decorativul le amplifică fără să le anuleze, puritatea liniilor și a suprafețelor realizate în materiale, cărora învechirea le adaugă frumuseți noi, sunt calitățile unei arhitecturi, care se integrează în

operele de artă ale cimitirului Belu, datorate unor maeștri renumiți precum: I. Georgescu, Carol și Fr. Stork, Paciurea, Mihaela Petrascu, Medrea, etc.². (**Foto 4 și 5 - Cavoul fam. Gheorghieff și Cavoul fam. Ghica - p.40**)

Activitatea parlamentară a lui Ion Mincu din perioada 1895-1899, ca deputat al județului Putna, se caracterizează prin denunțarea corupției, lipsei de onestitate profesională și dezinteresul oficialităților pentru dezvoltarea artelor și arhitecturii în România.

În cuvântarea sa din 26 martie 1898, prin care interpela guvernul privind lipsa unei școli superioare de arhitectură, declara: „Pentru arhitecți, nu s-a făcut nimic. Anul acesta s-a îndurat d. ministru G. Mărzescu să prevadă în buget suma de lei 16.000 pentru înființarea secției de arhitectură la școala de belle-arte și atât”³.

Lui Ion Mincu nu i-a fost străină nici o activitate legată de progresul artei și

REVISTA
DUNAREA DE JOS

apler

arhitecturii naționale. Prestigiul profesiei și creșterea unor generații de arhitecți, care să se dedice ideii de ilustrare a unui panteon cultural modern românesc, a fost una din preocupările constante ale lui. A scris și a pledat pentru **învățământul românesc de arhitectură**, căruia i-a consacrat 20 de ani din viață. Fiind un apropiat al artiștilor G. D. Mirea și I. Georgescu, dar și un colaborator al sculptorilor C. Stork și Romanelli, avea cu siguranță o privire de ansamblu a potențialului artistic, de care putea beneficia școala de arhitectură.

O scurtă trecere în revistă a etapelor premergătoare înființării Școlii de arhitectură, scoate în evidență o perioadă de peste 40 de ani de încercări și tatonări.

La înființarea „Școlii de arte frumoase” din Iași, prin decret domnesc, în anul 1860, s-a omis o secție de arhitectură. Secția de arhitectură a Școlii de arte frumoase, înființată la București în anul 1864, nu a funcționat din lipsă de elevi. O încercare în anul 1872, de înființare a unei secții de arhitectură pe lângă Facultatea de științe, sau la Academia de arte în anul

1890, a eșuat din nou. Această situație este semnalată printr-un memoriu în anul 1888, care va fi semnat de Ion Mincu și de arhitecții: V. Valbudea, Al Săvulescu, I.N. Socolescu, D. Maimarolu. În anul 1891, odată cu înființarea „Societății Arhitecților”, apare ideea, de a se înființa o școală de arhitectură. Înființată în anul 1892 după un regulament de funcționare elaborat de I. Mincu, constituie prima formă de învățământ de specialitate, care a funcționat timp de cinci ani într-un local impropriu, având ca profesori și pe cei semnați mai sus. Statutul școlii nu oferea absolvenților un privilegiu de arhitect cu diplomă. Numai în anul 1904, sub ministeriatul lui Delavrancea, avea să se înființeze „Școala superioară de arhitectură”, unde director a fost numit E. Pangrati, G. Cerkez a funcționat ca profesor de construcții și Ion Mincu, profesor de arhitectură.

Dar preocupările didactice sunt mult mai vechi. Ca profesor de desen și decorație la formarea tâmplarilor de artă, el a funcționat la Școala de arte și meserii. Interesant este faptul că el însuși a desenat un leagăn de lemn sculptat pentru un copil, care era destinat primei sale fete, Eliza (1895). O altă lucrare, de data asta o decorație interioară, viza mobilierul catedralei din Constanța (1890-1894). Desenat în spiritul artei decorative populare a creștărilor în lemn, acesta poate constitui prima încercare de a transpune în arta mobilierului modern cult, elemente populare. În sala de ședințe ale Palatului de Justiție din București, Mincu a proiectat mobilierul în care a combinat elementele folclorice cu linia desenului de mobilier din Renașterea italiană și franceză. Această abordare este caracteristică în general a întregii opere de arhitectură a lui Ion Mincu care scoate în evidență faptul că stăpânea toate tehnicile de prelucrare a lemnului, metalului, pietrei, ceramicii și faianței, dublată de un simț înnăscut al decoratorului⁴.

Timp de 15 ani, până la sfârșitul vieții Ion Mincu a îndrumat și format generații de arhitecți, care prin pasiune au realizat o școală românească modernă de arhitectură.

Cel care va ține cuvântarea de doliu, la moartea arhitectului Ion Mincu, pe care o comemorăm anul acesta, 2012, la 100 de ani, este E. Pangrati, directorul Școlii superioare de arhitectură: „...Mincu a avut convingerea puternică că fiecare țară, are datoria să-și dezvolte arta națională...Opera lui are o altă latură, mai puțin cunoscută dar covârșitor de importantă. Partea aceasta de activitate a artistului este din acelea care nu se manifestă prin clădiri de piatră sau de marmură; ea a fost clădită în sufletele elevilor săi și constituie un monument nepieritor”⁵.

2 septembrie 2012

Note:

¹ Mihai Caffé, *Ion Mincu*, Ed. Minerva, București, 1970, p.63.

² Ibidem, p. 68.

³ Ibidem, p. 77.

⁴ Ibidem, p. 80.

⁵ Ibidem, p. 83.

Istorie gălățeană

Valențele plastice ale fierului

Municipiul Galați s-a numărat printre primele localități din țară care au beneficiat de o tabără de creație organizată de Uniunea Artiștilor Plastici cu ajutorul autorităților locale, al cărei scop principal a fost acela de a îmbogăți zestrea artistică a orașului

cu lucrări de sculptură monumentală în material definitiv. Și cum în 1970 la Măgura Buzăului s-a ales piatra din carierele Naeni și Ciuta, la Medgidia și Sibiu - ceramica, la Arcuș și Săliște-Sibiului - lemnul, la Galați, profitându-se de existența Combinatului Siderurgic și a Șantierului Naval, doi giganti industriali de renume, s-a optat pentru fier. Așa se face că în vara anului 1976, mai precis la 1 august, în cele două întreprinderi au poposit zece tineri sculptori, afirmați pe plan național, care au reușit ca într-un timp de numai o lună, având sprijinul unor echipe de muncitori cu înaltă calificare și o dotare tehnică pe măsură, să înnobileze acest metal mai puțin expresiv cu valențe plastice uimitoare, ce și-au etalat frumusețea și calitățile estetice populând spațiul Falezii Dunării, un loc ce oferă condiții excelente de expunere. A fost un privilegiu pentru oraș, fiindcă în condiții obișnuite, achiziționarea lucrărilor de artă modernă ar fi costat enorm.

Lucrările sunt compoziții abstract-decorative de proporții monumentale, fixate pe postamente de beton și acoperite cu lacuri împotriva ruginii. Ele pot fi admirate nu numai de cei care străbat șoseaua paralelă cu panglica albastră a fluviului, dar și de pe vapoarele ce trec zilnic pe Dunăre. În felul acesta Faleza a dobândit o personalitate proprie, o atracție singulară, constituind, așa cum subliniază criticul de artă Mircea Grozdea în albumul „Sculptori români

contemporani” (Editura Meridiane, București, 1984), o „*panoramă unică în peisajul fluvial, un punct-șoc de atracție vizuală pentru bătrânul port, înnoit cu moderne construcții, dar și prin lucrări de artă de cea mai recentă concepție*”. La rândul său, Alexandra Titu scria

: „*Intervenția estetică operată de grupul de artiști invitați la Galați pune în evidență continuitatea semnificativă dintre spațiul citadin și cel industrial, cărora monumentele li se adresează. Transfigurând în plan estetic elementele vizuale și metodele de operare industriale, referindu-se la un câmp larg de realități culturale tradiționale, la patrimoniul artistic universal, la natură, cu care intră în relații directe, structurile spațiale de pe Faleza Dunării se afirmă în primul rând ca repere culturale complexe*”. (Alexandra Titu - „Tabăra de sculptură în metal de la Galați”, în „România literară”, nr. 39, 23 septembrie 1976).

Cei zece sculptori care au făcut Galațiului darul lor artistic în prima ediție a Taberei de sculptură în metal (vernisaajul a avut loc în ziua de 12 septembrie 1976, în prezența reputatului și regretatului critic de artă Ion Frunzetti, vicepreședinte în acea vreme al Uniunii Artiștilor Plastici din România) sunt: Vasilica Marinescu-Kasnovski, Silviu Catargiu, Előd Kocsis, Constantin Popovici, Alexandru Marchiș, Bella Crișan, Ingo Glass, Nicolae Șaptefrați, Gheorghe Turcu și Istvan Gergely. Unii dintre aceștia vor mai participa și la edițiile din 1977, 1991, 1995 și 1997, alături de alți sculptori: George Apostu, Aurel Olteanu Stâncă, Manuela Siclodi, Gheorghe Terescenco, Dan Covătaru, Tiberiu Bențe, Ernest Kasnovski, Mihai Istudor, Aurel Vlad, Liviu Russu, Sergiu Dumitrescu, Gheorghe Marcu, Ewerd Hilgeman, Mircea Roman, Napoleon Tiron, Nicolae Bândărașu, Alexandru Grosu, Darie Dup, Mircea Spătaru și Anton Constantin Șevțov.

Începând cu ediția a III-a (1991), lucrările realizate în Tabăra de sculptură în metal au fost amplasate și în alte locuri din oraș decât pe Faleză, în spațiile verzi de pe strada Brăilei și mult mai multe în Parcul „Cloșca”, din Valea Tiglinei I. Gălățeanul Silviu Catargiu, participant la trei ediții (1976, 1977, 1991) și-a realizat cele trei lucrări, de altfel ca majoritatea colegilor săi de breaslă, apelând la metaforă și simbol. „Pasărea apelor” are în ea ceva care ne duce cu gândul la basmele noastre populare, dar evidențiază și capacitatea artistului de a propune o nouă mitologie. Sculptura este un fel de pasăre-pește. Registrul de jos este lucrat piramidal, în timp ce partea superioară se termină cu un cilindru

din care se desprind trei aripi. Ele, prin forma lor, ilustrează și ideea de zbor, dar și pe aceea de val, făcându-se astfel localizarea în spațiul dunărean. La fel procedează și-n „Chemarea zborului”. Din partea de jos a lucrării, concepută din două conuri suprapuse, încadrate de două aripi, se desprind alte patru conuri, ce susțin în partea superioară două volume piramidale, înconjurate de două eșarfe sugerând zborul. Forma aerodinamică, linia suplă creează cum nu se poate mai nimerit senzația de înălțare. În masa metalică, artistul a decupat și silueta lucrării lui Brâncuși „Domnișoara Pagany”, ca un omagiu adus părintelui sculpturii moderne, de la a cărui naștere s-au împlinit 100 de ani în 1976. Lucrarea „In memoriam” (strada Brăilei, în fața firmei „Trei Star”) nu este nici ea total deosebită de celelalte două. Dată fiind tema, autorul creează ca plan superior, în care înscrie o figură umană feminină, o arcadă, simbol al reculegerii, dar și al triumfului. Personajul este stilizat, artistul nu renunță nici de această dată la volumele cilindrice și conice, nici la formele ondulate, prin care face localizarea în arealul Dunării. Sculptura este un omagiu adus jertfei umane, acelora care și-au identificat ființa și crezul cu aspirațiile acestui neam.

Gheorghe Terescenco s-a intitulat lucrările, realizate tot în trei ediții ale taberei (1977, 1995, 1997), „Poarta orașului” (Faleza Dunării), „Porumbel” (Parcul „Cloșca”) și „Libertate” (spațiul din apropierea stației de benzină din Țiglina I). Prima este concepută ca o coloană metalică de peste 15 m., în patru muchii, din care se desprind două siluete ale unui cuplu uman. Ele se dezvoltă în partea superioară a lucrării, se amplifică în volume ce par a dialoga între ele aidoma unor aripi desfăcute pentru zbor. Realizată astfel, lucrarea pare un simbol al deschiderii spre lume a Galațiului (așa cum orașul a fost de altfel întotdeauna) prin intermediul marelui fluviu și o aluzie la explozia demografică din a doua jumătate a secolului al XX-lea, la dezvoltarea în timp, prezentă și viitoare a urbei dunărene. „Porumbel” este conceput pe orizontală, în forme geometrice, care sugerează zborul, dar și o stare de liniște, de adâncă pace. „Libertate”, ca înălțime, se apropie de prima, dar ea este mult mai elaborată. Liniile drepte coexistă cu cele curbe, se intersectează, pentru ca în partea terminală să înscrie în spațiu două volume aerodinamice. Totul dă sentimentul înălțării, al irumperii impetuoase din teluric.

Cubul lui Sergiu Dumitrescu, „Veșmânt”, (strada Brăilei, în fața blocului R-2), masiv, albastru, care pare a crește din pământ, are în partea superioară o splendidă dantelărie metalică argintie. „Veghea” și „Trecerea în lumină” (Parcul „Cloșca”) sunt deosebite ca factură. Ambele pornesc de la forme ce sugerează corpul uman. Dar în timp ce prima are o țesătură metalică complexă, de esență baroc-expresionistă, parcă evocând personaje din filme S.F., în care hazardul pare să dețină locul primordial în îmbinarea

elementelor componente, a doua este o alcătuire simplă. Barele metalice din partea de sus, ce străpung sau numai ating stâlpul vertical de forma unei siluete umane, articulate cu altele în formă de semicerc, evocă siluete ale unor ambarcațiuni sau rămășițe ale unor nave naufragiate, amintindu-ne de un motiv foarte frecvent în pictura și grafica lui Vasile Onuț. Constantin Popovici, în „Tentativă”, surprinde o situație ambiguă: pe de o parte efortul pescărușului de înălțare, de desprindere de pământ, iar pe de alta, senzația de prăbușire. Ingo Glass apelează la forme arhitecturale („Septenarius”, „Piramida soarelui”), sugerând

volumetria unui spațiu în ascensiune, iar undeva la bază, construiește din beton un fel de „masă a tăcerii”, amintind și el astfel de Centenarul nașterii lui Brâncuși. Dan Covătaru se inspiră din tehnologia rețelilor de televiziune („Receptor”); Vasilica Marinescu-Kasnovski găsește forme ingenioase de așezare pe orizontală și pe verticală a unor semidiscuri, sudate într-o succesiune regulată, pentru a sugera un fenomen

antinomic („Ziua și noaptea”). Bella Crișan înscrie în spațiu un fel de labirint, construit prin repetarea, mărită cu fiecare nou element, a unui octogon cu laturile neegale („Evoluție”); Alexandru Marchiș realizează o compoziție din deșeuri sudate unul lângă altul, alcătuiind o țesătură ce-i dă lucrării soliditate și greutate, deși ea este redusă ca dimensiuni în comparație cu celelalte sculpturi („Solid-fluid”).

Așezat chiar în preajma apei, „Narcis” al lui Gheorghe Turcu a rămas să se privească mereu în oglinda fluviului, încântând prin puritatea și geometria formelor, integrate armonios în peisajul natural. Tiberiu Bențe și Ernest Kasnovski au realizat compoziții de mari dimensiuni, primul dând curs unei fantezii debordante („Spațiu de joc vegetal”), al doilea apelând la rigoarea geometriei („Valul și vântul”), așa cum procedează de altfel și Nicolae Șaptefrați („Fisiune”). Cu „Zidirea” de la Galați, Liviu Russu își continuă ciclul său bazat pe mitul jertfei pentru creație, ilustrat artistic la noi prin legenda

Meșterului Manole. Doar materialul e altul. Marian Zidaru cultivă motivul biblic („Cetatea”, aflată în curtea Facultății de Mecanică), în timp ce Constantin Șevțov ne amintește de pantoful Cenușăresei din basme („Condur”), iar Darie Dup face să ne gândim la lumea cercului („Pasul acrobatului”). Mircea Roman închipuie un trunchi răsturnat de piramidă, din care se desprinde o pereche de tălpi umane („Piramidă ucisă”). La Elöd Kocsis elementele modulare dau lucrării un aer baroc („Capriciile ielelor”), Aurel Vlad transpune cu mijloacele sculpturii o coridă cu final dramatic („Taurul Roșu”), Gheorghe Marcu așează plăcile plane metalice pe 12 piramide încercând să sugereze „cina cea de taină” („Lecția de odihnă”, Grădina Publică). Tot la piramide, montate astfel încât să ia forma clepsidrei, apelează

artistul și-n lucrarea sa din 1997, intitulată „Doisprezece”. Napoleon Tiron, născut pe meleagurile noastre, în comuna Reditu, într-o lucrare de mari dimensiuni, alcătuită din trei moduli rectangulari, înclinați într-o parte, plasați simetric în spațiu și sudați între ei, vopsiți în verde intens, sugerează mișcarea valurilor apei („Valuri sarmatice”).

Unele dintre cele mai frumoase lucrări sunt „Tată și fiu” și „Fructul soarelui”, ambele purtând

semnătura mult regretatului sculptor Gheorghe Apostu, stins prematur din viață departe de țară, la Paris, Franța (18 octombrie 1986). Așezată în partea de jos a Falezei, perechea „Tată și fiu” veghează aici la malul Dunării ca un totem al celor înghițiți de apele fluviului, iar „Fructul soarelui”, amplasată în partea de sus, pe unde trece o a doua șosea paralelă cu Dunărea, alcătuită din spițele unei roți, susținute de un ax de o perfectă verticalitate, prin înălțimea și monumentalitatea ei domină peisajul, oferind o imagine

inedită, de o deosebită frumusețe. Apostu exploatează aici cu ingeniozitate și lumina reflectată de suprafața lustruită. Despre „Amfiteatrul” lui Mihai Istudor, criticul de artă Mihai Drișcu notează: „Sculptorul realizează o foarte expresivă plasă pentru aer, «ochiurile» ei se decupează după

regulile unei serioase științe compoziționale ce înglobează și imprevizibilul. Este o lucrare ce reușește să individualizeze spațiul înconjurător” („Arta plastică”, nr. 12, 1968).

Câștigând în personalitate, Faleza Dunării a devenit, prin sculpturile ce o populează, un adevărat muzeu în aer liber. O urmează Parcul „Cloșca” și poate n-ar fi rău dacă în viitor și alte spații din oraș s-ar bucura de asemenea privilegii.

Iată lista completă a lucrărilor create în cele cinci ediții de Tabere de sculptură în metal: **Ediția I** (1976): 1.

Istvan Gergely - „Ecran”; 2. Gheorghe Turcu - „Narcis”; 3. Vasilica Marinescu-Kasnovski - „Ziua și noaptea”; 4. Előd Kocsis - „Capriciile ielelor”; 5. Alexandru Marchiș - „Solid-fluid”; 6. Silviu Catargiu - „Pasărea apelor”; 7. Constantin Popovici - „Tentativă”; 8. Bella Crișan - „Evoluție”; 9. Ingo Glass - „Septenarius”; 10. Nicolae Șaptefrăți - „Fisiune”.

Ediția a II-a (1977): 1. Ernest Kasnovski - „Valul și vântul”; 2. Aurel Olteanu Stâncă - „Icar”; 3. Silviu Catargiu - „Chemarea zborului”; 4. Manuela Siclodi - „Confluente”; 5. Dan Covătaru - „Receptor”; 6. Gheorghe Terescenco - „Poarta orașului”; 7. Tiberiu Bențe - „Spațiu de joc vegetal”; 8. George Apostu - „Tată și fiu”; 9. George Apostu - „Fructul soarelui”; 10. Mihai Istudor - „Amfiteatrul”.

Ediția a III-a (1991): 1. Aurel Vlad - „Suflet pe ape”; 2. Manuela Siclodi - „Facerea”; 3. Liviu Russu - „Zidire”; 4. Sergiu Dumitrescu - „Veșmânt”; 5. Gheorghe Marcu - „Lecția de odihnă”; 6. Silviu Catargiu - „In memoriam”; 7. Ewerd Hilgeman - „Omagiul lui Brâncuși”; 8. Bella Crișan - „Evoluție-Revoluție”; 9. Marian Zidaru - „Cetatea”; 10. Ingo Glass - „Piramida Soarelui”.

Ediția a IV-a (1995): 1. Gheorghe Terescenco - „Porumbel”; 2. Sergiu Dumitrescu - „Veghe”; 3. Mircea Roman - „Piramidă ucisă”; 4. Aurel Vlad - „Taurul roșu”; 5. „Napoleon Tiron - „Valuri sarmatice”; 6. Gheorghe Marcu - „Doisprezece”.

Ediția a V-a (1997): 1. Anton Constantin Șevțov - „Condur”; 2. Sergiu Dumitrescu - „Trecerea în lumină”; 3. Dărie Dup - „Pasul acrobatului”; 4. Mircea Spătaru - „Incinta”; 5. Neculai Bândăraș - „Lapidați”; 6. Ioan Alexandru Grosu - „Levițiație”; 7. Gheorghe Terescenco - „Libertate”.

Reluând firul organizării Taberei de sculptură în metal, Muzeul de Artă Vizuală, Filiala Galați a U.A.P.R. și Asociația Culturală „Nicolae Măntu” au organizat în vara acestui an o nouă **Ediție, a VI-a**, la care au participat șapte plasticieni gălățeni: Relu Angheluță, Mihaela Brumar, Eduard Costandache, Sorina Fădor Vădeanu, Cosmin Saulea, Gheorghe Terescenco și Adrian Vădeanu. Lucrările realizate de aceștia vor fi așezate în curtea Facultății de Mecanică a Universității Dunărea de Jos, unde deja mai există câteva. Dar despre ele, vom scrie cu alt prilej.

Nota red. Imaginile care ilustrează acest număr surprind lucrări de la aceste tabere.

DICTIONAR - Artiști plastici gălățeni (69)

MĂRCULESCU, Ioan Simion – pictor (n. 12 ianuarie 1943, Cernăuți - m. 9 aprilie 2001, Galați). După absolvirea Liceului „Emanuil Gojdu” din Oradea, a urmat Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, unde a studiat cu pictorii Kadar Tibor și Abodi Nagy Bela. Absolvind, în 1967 a venit la Galați ca muzeograf la Muzeul de Artă Românească Modernă și Contemporană. Între 1974-1990 a lucrat ca pictor scenograf la Teatrul Muzical „N. Leonard”, perioadă când a realizat decorurile și costumele la peste 50 de spectacole de operă, operetă, balet, cabaret etc., a predat pictura la Școala de Arte și la Colegiul Universitar

„Studium”. În 1990 a fost numit director al Muzeului de Artă Vizuală, funcție pe care a deținut-o până la trecerea sa la cele veșnice. Din 1970 a devenit membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România. Timp de mai mulți ani a îndeplinit și funcția de președinte al Filialei Galați a U. A. P. Începând cu 1968, aproape anual și-a organizat expoziții personale la Galați. De asemenea, la București (1975, 1978, 1981), Constanța (1999), Călărași (2000), Bârlad (2001), în Bulgaria (Vidin - 1972, Silistra - 1998), Polonia (Wrocław - 1997, Katowice - 1998), Germania (Ulm - 1998). A participat la numeroase expoziții colective și de grup ale Filialei Galați a U. A. P., la manifestări organizate pe plan național, precum și peste hotare, la Milano, Torino, Cuneo (Italia, 1992), Paris (Franța, 1997), Veneția (2001). În 1995, împreună cu Jana și Gheorghe Andreescu, David Sava, Anca Tofan, Sergiu Dumitrescu, Gheorghe Miron și Tudor Ioan a întemeiat grupul „Axa „, participând cu lucrări la expozițiile acestuia, intitulată „Corpul uman”, „Natura statică, altfel” (1995), „Gest, idee, sacrificiu” (1996), „Oglinda”, „Eu” (1997), „Fără temă”, „Agora act”, „Imposibila

întoarcere” (1998), „246” (1999), „Echilibru” (2000). Tablouri ale sale se află în muzee și colecții particulare din țară, ca și din Israel, Anglia, Bulgaria, Italia, Franța, Germania, Elveția.

Atent la lecția oferită de marii maeștri ai picturii românești, la înnoirile aduse de unele curente precum constructivismul, cubismul, expresionismul, pop-art-ul, gestualismul, arta abstractă, Ioan Simion Mărculescu a preluat și a asimilat în mod creator ceea ce a convenit temperamentului său și i-a permis să-și contureze un univers plastic personal, un limbaj inconfundabil. Încă de la debutul său din 1968, el atrăgea atenția prin lucrările ce anunțau câteva teme ce vor fi urmărite pe tot parcursul vieții: muzica de jazz, civilizația automobilistică, citadinismul. Ulterior, l-a preocupat și aducerea în compoziții a unor detalii arhitectonice, cultivarea cu fervoare a portretului și nudului. A abordat într-o mai mică măsură pictura de evocare istorică, peisajul natural și industrial, natura statică. Creația sa a evoluat în mod organic, câștigurile adăugate de fiecare dată s-au manifestat îndeosebi sub raportul calității, al aprofundării în adâncime a subiectelor abordate și al exprimării lor într-un limbaj plastic expresiv, sintetic, modern și convingător. Sunt în opera sa foarte multe tablouri populate cu instrumentiști, surprinși fie în formații, fie individual (seria Chitariștilor, Bateriștilor, Saxofoniștilor, Trompetiștilor). În multe, expresia chipului acestora nu-l interesează, figura apare doar ca o pată de culoare. Îl atrage însă mișcarea, dinamica trupului, starea lor de concentrare. Instrumentiștii săi încetează să mai fie doar niște personaje ale unor tablouri, ei se confundă cu însăși muzica pe care o cântă. Unii cântăreți sunt nume celebre: Jimmy Hendrix, Louis Armstrong, Ella Fitzgerald, Tina Turner. Tablourile sale se bazează pe un desen viguros, linia, îndeosebi cea curbă, este mănuită cu siguranță și dezinvoltură. Materia picturală este consistentă, bine hrănită. Predomină culorile bazate pe contraste puternice, șocante: roșu, negru, albastru, galben, alb, verde. Compoziția se încheagă având ca punct de plecare o structură geometrică, ingenios construită, cu simț al echilibrului. De multe ori ansamblurile sunt alcătuite din piese modulare, panotate diferit, dar în care formele au fluentă și sunt într-o strânsă legătură. În seria tablourilor din ciclul „Cămină”, pictorul este atras îndeosebi de traficul stradal. Mașini, motociclete, pietoni așteptând la semafoare sau traversând pe benzile permise, semne de circulație, căști, săgeți etc. sunt elemente caracteristice acestor pânze aflate sub semnul pop-art-ului. Ele sunt decupate din realitatea imediată și ordonate după o logică proprie, ce urmărește să șocheze vizual. Alături întâlnim și elemente de arhitectură (coloane, capiteli, arhitrave), balcoane cu dantelării metalice, pe care artistul le asociază cu imagini ale peisajului natural (arbori, ramuri proiectate pe cer), cu figuri umane sau chiar cu instrumente muzicale. Culoarea este acum diluată, așternută pe unele porțiuni ale pânzei aproape grafic, iar pe altele cu un rafinament ce imprimă lucrărilor un lirism învăluitor. Acest lirism este și mai evident în puținele peisaje realizate: „Sălci” (trei lucrări), „Ceață”, „Marină”, „Peisaj de baltă”, „Castelul”.

Pasta este transparentă și proaspătă, apa împrumută reflexele vegetației din jur. O poezie cu o ritmică ce se ridică la valențele sonore ale muzicii există și în

compozițiile sale abstracte, alcătuite uneori modular, din două-trei-patru pânze („Zbor”, „Arcade”, „Arc”, „Tryptic”, „Curcubeu”, „Compoziție I-IV”). Mișcarea pe care o descrie pensula este largă, dinamică, predomină formele curbe și zig-zagate. De fapt aceste compoziții sunt tot ecouri ale muzicii rock sau hard, materializate vizual în registre de culoare transpuse geometric, în armonii ce cuceresc prin cromatica strălucitoare, de o deosebită intensitate. Portretul l-a preocupat într-un înalt grad pe Mărculescu. Artistul a pictat îndeosebi femei, urmărind să pună în evidență gingășia și frumusețea fizică a modelelor, dar și anumite însușiri morale și atitudini. Materia picturală este așezată când în straturi groase, strălucitoare, când abia acoperă suprafața pânzei, rămânând aproape la stadiul de eboșă. Predomină mai ales lucrările din prima categorie, unde liniile de contur sunt puternice, uneori chiar șocante. Personajele au fizionomii provocatoare, tentante, o atmosferă de mister le învăluie chipul („Violeta”, „Katia”, „Nicole”, „Portret în albastru”, „Portret cu evantai”, „Portret”). Tablourile reprezentând nuduri lasă și ele să se vadă concepția clară a pictorului în tratarea acestei teme extrem de dificile, viziunea sa aflată la interferența dintre clasic și modern. Alegându-și personajele dintre modele cu forme rotunde, voluptuoase, artistul le surprinde în ipostaze și atitudini diferite, scoțând în evidență concretețea materială a corpului, savoarea cărnii și a pielii catifelte, într-un cuvânt, frumusețea anatomică, dar în același timp și pe cea interioară, aceasta ca o emanație a celei dintâi („Privire gri”, „Jobenul”, „Lăutul”, „Pantofii roșii”, „Codana”, „Dresul negru”, „Jaluzeaua” etc.).

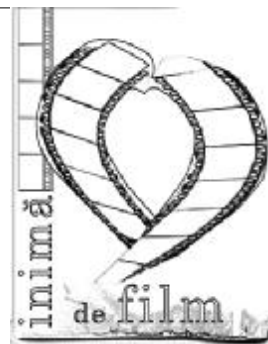
Bibl.: Corneliu Stoica, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Editura Alma, Galați, 1999. Corneliu Stoica, *Identități artistice*, Editura Alma, Galați, 2004; Valentin Ciucă, *Un secol de arte frumoase în Bucovina*, Editura Mușatinii, Suceava, 2005; Valentin Ciucă, *Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010*, Editura Art XXI, Iași, 2011.

Mitruț Popoiu

Red Lights, SUA 2012,
113 min.

Regie/Scenariu: Rodrigo
Cortés

Cu: Sigourney Weaver,
Robert De Niro și Cillian
Murphy

Lumina roșie este folosită de fotografi la dezvoltatul fotografiilor; alte culori, respectiv intensități care depășesc o anumită limită, duc la un rezultat slab în ceea ce privește calitatea unei fotografii, indiferent de cât de bun este filmul sau aparatul de fotografiat. La fel stau cazurile în ședințele paranormale, de pildă în spiritism. Duhurile nu prea suportă lumina, poate cel mult o lumânare, sau mai nou, un bec tot cu lumina roșie. Dacă lucrurile sunt prea vizibile, aceste creaturi venite de pe tărâmul celălalt își pierd puterea sau cel puțin devin mai sfioase. Să fie vorba însă

d e s p r e
duhuri de-
adevăratelea,
sau poate e
v o r b a
d e s p r e
prestația
unor oameni
abili în a
m â n u i
lucrurile și a
p ă c ă l i
vigilența
semenilor
atrași de
l u m i
obscur?

Regizorul și scenaristul spaniol Rodrigo Cortés a produs cam o duzină de filme și are o predilecție pentru horror și suspans. În filmul „Red Lights” el tentează audiența în primele zece minute cu feblețurile sale și reușește să capteze. Abia apoi urmează genericul și restul de vreo oră și jumătate a filmului.

REVISTA
DUNĂREA DE JOS

apler

Înainte să se desfășoare una dintre edițiile celebrului show „Românii au talent”, probabil că puțini știau ce înseamnă să fii „mentalist”. Între timp toată țara a aflat că un om care performează o asemenea artă, să o numim așa, folosește unele trucuri bazate pe atenție și logică și astfel reușește să vândă iluzii spectatorilor. Oamenii, dintr-un motiv psihologic, metafizic sau religios poate, au nevoie de minuni, iar cel care ar reuși o performanță convingătoare are succesul și faima garantate.

Minunile pot fi exploatate din plin ca show. Acest lucru se întâmplă de milenii, doar forma spectacolului diferă de la o generație la alta. Spectatorii sunt aceiași: unii care așteaptă un miracol personal, o salvare dintr-o situație limită, alții care doar vor să vadă ceva „tare”, aceștia reprezentând, probabil, majoritatea, iar alții sunt aceia care pur și simplu vor să își demonstreze că toți savanții în cercetările lor greșesc la un moment dat. Nu toți sunt însă atât de fermecați de asemenea minuni reale ori pretinse. O altă categorie, scepticii, nu doar întorc spatele pur și simplu, ci au o sete neîmpăcată să alerge după asemenea lucruri cu scopul precis de a demonta jocul iluzionistilor și a distruge miturile. Un astfel de caracter este cel care se potrivește foarte bine actriței Sigourney Weaver, deja cunoscută pentru seria „Alien”, iar mai nou, pentru rolul din „Avatar”. Privirea serioasă și atitudinea pe cât de mult se poate să fie totodată feminină, dar severă în toate, se potrivește cu omul de știință bazat numai și numai pe rezultate demonstrate cu pixul pe hârtie. Ea recunoaște că există două tipuri de oameni cu daruri speciale: cei care cred că au un fel de putere supranaturală și cei care cred că noi nu ne putem da seama. Și unii și alții greșesc, fiindcă nu se bazează pe realitate, ci pe aparență.

Goana profesoarei după demontarea de miracole, alături de asistentul ei la fel de zelos (Cillian Murphy), e motivată de un eveniment tragic. Așa se întâmplă de cele mai multe ori cu dărmătorii de mituri, care se chinuie să demonstreze că nu există nimic în afară de ceea ce se poate experimenta în laborator în condiții potrivite și că orice presupus miracol este datorat percepției creierului omenesc, predispus spre rateuri.

„A fi sau a părea a fi” este replica iluzionistului care rămâne până către final neprins cu mâta în sac. Jocul dintre realitate și aparență dă consistență unui film cu suspans și pe alocuri ceva magie. În afară de acestea însă nu se poate vorbi decât despre efecte cinematografice care au revoluționat această din urmă artă de la Matrix încolo. Două lucruri se potrivesc însă destul de puțin cu intenția filmului. Primul este deconspirarea marelui vrăjitor, deodată lipsit într-un mod de neînțeles de harul cel mai mare, anume siguranța de sine. Al doilea, concomitent celui de mai sus, este „revelația” asistentului, devenit pe la mijlocul filmului erou principal, că există totuși oameni cu puteri paranormale. Mai precis ultimele cinci minute din film dau lovitură de grație unei producții de altfel potrivită unui pahar de cola și unei pungi de floricelă. Nici lumina slabă, ori roșie, nu mai reușește să mascheze stângăcia scenariului. Calitatea peliculei și a aparatului de filmat sunt de prisos. Probabil ar fi fost nevoie de o lumină și mai slabă.

Cea mai recentă apariție filmografică a lui Robert de Niro este poate și pentru fosta legendă a cinematografului american o noutate pe care, nu se știe, poate o râvnise de multă vreme. Colegul de breaslă Al Pacino dăduse lovitură - acum mai bine de douăzeci de ani - cu rolul colonelului orb în „Parfum de femeie”, pentru care primise Oscarul. Însă nu orice personaj orb din orice film și jucat de către oricine aduce dacă nu faima, atunci măcar parfumul ei. Când scenariul, regia și chiar mai mult, jocul actoricesc nu se ridică la înălțime, nimic nu poate salva o legendă.

Domnul MEE

(urmărire de la pagina 25)

observat geanta din mână, pe care a pus-o pe masă. „Sunt posesorul unui număr de documente a căror publicare sigur va aduce cu sine faimă și va provoca admirație”, a spus el. „Ce frumos”, am spus eu. „Dacă ai fi dispus să le pregătești pentru tipar, nu m-aș uita la bani”, a spus el. Și mai frumos, am gândit eu. „Dar ce sunt aceste documente despre care vorbești?” Tipul și-a deschis geanta și a scos mai multe teancuri de hârtie cu scrisul diferit. Unul părea a fi un tratat despre probabilitate și imediat m-am gândit la tine, Minard. Oricum, indiferent de subiect, trebuia să-i accept oferta generoasă. „Îmi poți spune cât oferiți?” am întrebat eu. „Vă convine un procent de zece la sută?” Niciodată nu primisem o asemenea ofertă dar eram sigur că înseamnă mult, drept care am bătut palma. „Dați-mi tot materialul și în patru săptămâni îl aveți gata”, am spus eu.

- Vrei să spui că nici măcar nu ți-a cerut să-i dai o probă de scris? întreabă Minard, nevenindu-i să creadă.

- Și-a dat seama că sunt un om de onoare; în plus, i-am dat adresa mea de acasă.

- Ce te-a apucat să faci asta? răbufni Minard, care considera camera de la mansardă asupra căreia avea întâietate ca fiind adresa *lor*, nu doar a lui Ferrand.

- Mi-a spus că, pe moment, nu-mi putea da adresa lui permanentă la care să-l pot găsi; și nici nu vroia să ne întâlnim undeva, în public, cum ar fi cafeneaua în care ne aflam, în care să încheiem și alte înțelegeri.

- Nu înțeleg ce-a avut împotriva unui aranjament atât de firesc.

- A zis că documentele sunt de așa natură încât trebuie să rămână secrete; nu trebuie să spun nimănui despre ele, motiv pentru care nici nu i-am pomenit de tine și de intenția de a le copia împreună. M-a prevenit că, dacă se întâmplă să cadă în mâinile cui nu trebuie, voi avea de suferit...

Ferrand se opri de parcă tocmai atunci și-a fi dat seama de riscurile pe care și le asumase.

Minard fixa geanta cu privirea. Într-un târziu întreabă rar:

- Nu cumva ne-ai băgat în nu știu ce fel de conspirație?

- Nici vorbă de așa ceva.

Ferrand însă deschise geanta cu emoție, reproșându-și că nu îi cercetase îndeaproape conținutul înainte de a încheia tranzacția de care se arăta atât de mândru.

Minard răsfoi paginile de manuscris.

- Unde a plecat acest ciudat binefăcător al tău? Și cum se numește?

- Nu știu, răspunse Ferrand citind o pagină, la fel de îngrijorat ca și prietenul lui. Am dat din nou mâna, eu am luat geanta și asta a fost tot, până la sfârșitul celor patru săptămâni.

- Dar știe unde locuim. Și, dacă e vreun element subversiv, dacă e luat la întrebări de poliție...

Între timp Minard dăduse de un eseu care părea a fi despre mecanică dar, la o privire mai atentă, se dovedi a fi despre poezie. Ferrand scoase un articol care prezenta în linii mari o nouă teorie despre cadranele solare.

Amândoi răsuflară ușurați. Acestea erau lucrări erudite, într-adevăr complicate și esoterice, dar care nu puteau face rău cuiva. Misteriosul prieten al lui Ferrand manifestase doar secretoșenia obsesivă, tipică artiștilor de mâna a doua, care cred că ideile lor merită a fi furate.

- Cred că ne va lua mai mult de o lună, spuse Minard trecându-și mâna prin părul negru, gros și sărmos. Mai degrabă un an.

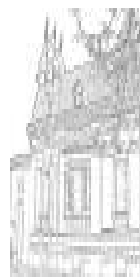
- Am căzut de acord că, la nevoie, termenul poate fi prelungit.

- Atunci nu trebuie să ne apucăm de treabă chiar acum. Începem de mâine. Spuneai că diseară mergem la restaurant; câți bani ți-a dat?

- Cine?

- Noul nostru patron, cine altul?

- Nu mi-a dat nimic. Am stabilit să vină aici peste o lună, nimic altceva.

Agenda Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați

Luna februarie cuprinde programele cu proiectele:

MEMORIA – Proiecte: Revista „Dunărea de Jos”, Clubul umoriștilor „VERVA”, Galați, orașul scrie, orașul citește, DVD-uri, pliante etc.

ROGVAIV – Proiect: Seri culturale ale etniilor - concerte, spectacole

VISIO – Proiecte: Arte Vizuale, Arta Fotografică, Artele Spectacolului

MEGALOPOLIS - Proiecte: Ziua Eminescu, Colecția „cArtESSENȚE”, fotograme, jurnal, campanie prolectură, participare națională.

CLEPSIDRA- Proiecte: FILANTROPIA: concerte

POMUL VIEȚII- Proiecte: Tezaur etnofolcloric, Casa Satului, Valori autentice ale culturii populare tradiționale

SATUL DIN NOI- Proiect: Tânărul și tradiția strămoșilor

RO-ETHNOS- Proiect: la români de sărbători

INOCENS

Suflet către Suflet!

REVISTA
DUNĂREA DE JOS

apler

În acest număr

Maria Dunavătu - În lumea lui Caragiale;
Cronici de carte: Octavian Mihalcea, Livia Ciupercă, Constantin Oancă, Ana Maria Cheșcu, Dumitru Anghel scriu despre cărți ale Andrei Rotaru, Mihail Gălățanu, Tudor Gheorghe Calotescu, Peter Calvocoressi, Gh. Andrei Neagu;
Blazonul poeziei lui Arcadie Suceveanu (portret de Victoria Fonari);
Monumentul - Tradiție și viitor - Ediția a XIV-a (Radu Moțoc);
Proză de Constantin Tănase, Andrew Crumey (în traducerea lui P. Iamandi), Marius Chiru;
Poezie de Peter Sragher, Mădălina Grosu, Mihaela Meravei;
Teatru de Victor Cilincă;
Biserici și preoți din Ținutul Covurlui la 1831 (pr. Eugen Drăgoi);
Ionel Necula despre o carte a... Cioranilor;
Cronici plastice și de film semnate de Corneliu Stoica și Mitruț Popoiu.

*Numărul 132 va avea ca temă
Faust*

*Numărul 133
Șotron*

*Numărul 134
Toate pânzele sus!*

teme pentru
viitor

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural Dunărea de Jos Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (<http://www.ccdj.ro/>) ori pe adresa de facebook *Ccdj Galati*. Adresa on-line a revistei și arhiva parțială se găsesc pe aceeași adresă web.

Dunărea de Jos 1/MMXIII

EDITOR:

CONSILIUL JUDEȚULUI GALAȚI
CENTRUL CULTURAL "DUNĂREA DE JOS"

Suflet
către suflet!

DIRECTOR:

REVISTA **SERGIU DUMITRESCU**

DUNĂREA DE JOS

apler

Revista Dunărea de Jos este membră
APLER (Asociația Publicațiilor Literare
și a Editurilor din România)

Redactor-șef: Florina ZAHARIA

florina.zaharia@ccdj.ro

florinazaarina@yahoo.com

Secretar de redacție, layout, documentare:

a.g.secară

adi.secara@ccdj.ro

secaradi@yahoo.com

Rubrici:

Pr.Eugen DRĂGOI, Eugen HOLBAN,
Ion HORUJENCO, Petru IAMANDI,
George LATEȘ, Radu MOȚOC, Katia NANU,
Ionel NECULA, Nicoleta ONOFREI,
Vasile PLĂCINTĂ, Mitruț POPOIU,
A.G.SECARĂ, Corneliu STOICA, A. VELEA
Culegere și corectură: Laura DUMITRACHE
Realizarea copertelor: Eugen UNGUREANU

Coperta I și IV:

Instalație de artă realizată de

Sorina Fădor Vădeanu

ISSN: 1583 - 0225

Adresa: Strada Domnească nr. 61, Galați
cod 800008; tel/fax: 0236/418400; 415590
e-mail: office@ccdj.ro www.ccdj.ro

Responsabilitatea pentru grafie, conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor. Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate. Fotografii din arhiva Centrului sau alte surse, precizate când este cazul.

500 de ani de tipar românesc

dr. Dan Râpă Buicliu

Cele cinci veacuri de lumină a tiparului în țara noastră au fost marcate la Casa Cuza Vodă a Muzeului de Istorie nu numai printr-o microexpoziție de carte veche și documente - „Valori culturale bibliofile” - ci și prin lansarea unui adevărat ghid în lumea tipăriturilor vechi din Galați pe care dr. Dan Râpă Buicliu a început să-l realizeze de prin anii '70: *Catalogul colecțiilor de carte veche. Manuscrise. Publicații și cartografie din Muzeul de Istorie Galați*, editată de către, probabil, cea mai tânără editură gălățeană, dar una dintre cele mai serioase: Editura Muzeului de Istorie Galați. Pe scurt, cartea ar conține informații despre tipărituri românești vechi (1643-1828); tipărituri străine vechi și moderne (1545-1938); cărți și publicații românești moderne și contemporane (1832-1928; partituri muzicale; manuscrise românești: religioase, didactice și literare (sec. XVIII - XXI); hărți, însoțite de imagini scanate de documente.

Gazdele evenimentului au fost directorul Muzeului de Istorie Galați, Cristian Căldăraru și președintele Consiliului Județului, Nicolae Bacalbașa, părintele Eugen Drăgoi salutând și domnia sa ediția. În fotografia de jos, lângă fostul său coleg de la Muzeul din Galați, acum la Muzeul din Brăila, arheologul dr. Costin Croitoru.

131 winterfresh

Galați, cod 800008, str. Domnească nr. 61
Tel/fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
e-mail: office@cedj.ro - www.cedj.ro

Biblioteca Digitală

http://www.cedj.ro/editura_biblioteca.html